

KŐBÁNYAI CSODAPÓK ÓVODA

1104 Budapest, Mádi utca 127.

Tel: (06-1) 2603362

SÍP: 550/551

Internet: www.csodapokovoda.hu

email: csodapok.ovoda@gmail.com

OM: 034423

HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Székhely Óvoda

A „Derűsen, tevékenyen” helyi óvodai pedagógiai program

Tagóvoda

A "Gyermekek háza" helyi óvodai pedagógiai program

2022

KŐBÁNYAI CSODAPÓK ÓVODA

1104 Budapest, Mádi utca 127.

Tel: (06-1) 260-33-62

Internet: www.csodapokovoda.hu

email: csodapok.ovoda@gmail.com

„DERŰSEN, TEVÉKENYEN”

HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETŐ	4
2	GYERMEK- ÉS ÓVODAKÉPÜNK.....	5
2.1	Gyermekképünk	5
2.2	Óvodaképünk.....	6
2.2.1	<i>Környezeti jellemzők.....</i>	6
2.2.2	<i>Óvodai nevelésünk célja.....</i>	7
2.2.3	<i>Kiemelt nevelési elveink .....</i>	8
2.2.4	<i>Pedagógiai céljaink meghatározásának kiindulópontjai.....</i>	8
3	ÓVODAI NEVELÉSÜNK ÁLTALÁNOS FELADATAI.....	9
3.1	Az egészséges életmód alakítása	9
3.1.1	<i>Az egészséges és biztonságos környezet, életmód biztosítása .....</i>	10
3.1.2	<i>Gondozás, a gyermek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, testi képességek fejlődésének segítése.....</i>	10
3.1.3	<i>A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése; a betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, a balesetek megelőzése; a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása).....</i>	12
3.2	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	14
3.2.1	<i>Nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése az óvodai életben .....</i>	15
3.2.2	<i>Pozitív érzelmi kapcsolatrendszer kialakítása .....</i>	16
3.2.3	<i>Hagyományörzés, megemlékezés ünnepeinkről.....</i>	17
3.2.4	<i>Integráció.....</i>	19
3.3	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
3.3.1	<i>Az óvoda pedagógusainak, nevelést segítőik és egyéb alkalmazottak feladatai ...</i>	22
3.3.2	<i>A pedagógus és a gyermek kapcsolatából adódó feladatok.....</i>	22
3.4	A nevelési folyamatokat segítő szakembereink.....	24
3.4.1	<i>Az óvodapszichológus.....</i>	24
3.4.2	<i>A fejlesztőpedagógus .....</i>	24
3.4.3	<i>A pedagógiai asszisztens.....</i>	26
4	AZ ÓVODAI NEVELÉS TEVÉKENYSÉGFORMÁI	26
4.1	Játék.....	26
4.1.1	<i>A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.....</i>	27
4.1.2	<i>A különböző játékfajták jelentősége a fejlődési folyamatban fejlesztése.....</i>	28
4.1.3	<i>Játék személyiségfejlesztő hatásának felhasználása .....</i>	30
4.2	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	31
4.2.1	<i>Ismeretek elsajátítása, játékos, cselekvéses tanuláson keresztül .....</i>	32
4.2.2	<i>A tanulás megszervezése.....</i>	32
4.2.3	<i>Óvoda-iskola átmenet elősegítése.....</i>	34
4.3	Mozgás	35
4.3.1	<i>A szabad, spontán mozgás feltételeinek biztosítása.....</i>	35
4.3.2	<i>A különböző mozgásformák megismertetése és gyakoroltatása irányított mozgástevékenységek, szervezett tornatermi-tornatéri, udvari mozgás során.....</i>	36
4.4	Eszttikiai nevelés	37

4.4.1	<i>Verselés, mesélés.....</i>	38
4.4.2	<i>Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....</i>	40
4.4.3	<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka .....</i>	42
4.5	Külső világ tevékeny megismerése	44
4.5.1	<i>Érzelmgazdagítás a természethez, a természetvédelemhez kapcsolódó és hagyományörző tevékenységekkel.....</i>	46
4.5.2	<i>Hagyományos ünnepek, jeles napok, nemzeti ünnepek, népi mesterségek a nevelési év során .....</i>	48
4.6	Munka jellegű tevékenységek.....	51
4.6.1	<i>Önkiszolgálás.....</i>	52
4.6.2	<i>Közösségért végzett tevékenységek .....</i>	52
5	PROGRAMUNK FELTÉTELRENDSZERE	53
5.1	Tárgyi feltételek	53
5.2	Személyi feltételek	54
5.3	Óvodánk kapcsolatai.....	55
5.3.1	<i>Család.....</i>	55
5.3.2	<i>Bölcsőde.....</i>	56
5.3.3	<i>Iskola.....</i>	56
6	GYERMEKVÉDELMI KONCEPCIÓ A PP MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ.....	57
7	ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK.....	59

1 BEVEZETŐ

Nevelő munkánkat 1999. szeptember hónaptól a „Derűsen, tevékenyen” Helyi Óvodai Pedagógiai Programunk (a továbbiakban: PP) alapján végezzük, melyet az óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: ONOAP) alapján módosítottunk.

A módosítás során mottóul Gárdonyi Géza idézete szolgált:

„Javításra idődet ne sajnáld.
A javítás is alkotás.
Gyöngy, gyémánt,
ha csak borsónyi is,
értékesebb magánál
a koronánál.”

A törvényi változások és új nevelési módszerek megismerése szükségessé tette a programunk felülvizsgálatát, napi életünkhöz történő igazítását, módosítását.

A módosítások kidolgozásánál figyelembe vettük:

- a módosított Alapító Okiratot, ebből adódó fenntartói elvárásokat (esélyegyenlőség, integráció, tehetséggondozás);
- KOMP nevelési módszer részleges adaptációját;
- az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítását;
- a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosult előírásait;
- minőségi munka iránti elkötelezettségünket;
- gyakorlatban szerzett tapasztalatainkat;
- rendszerszemléletünk fejlődését.

Óvodai nevelésünk során igyekszünk a gyermeki személyiséget teljes mértékben kibontakoztatni, a gyermekeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásával, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

A programunk kiemelt területe az egészséges életmód szemléletének megalapozása; a környezettudatos szemléletformálás; a hagyományőrzés, a népi mesterségek megismertetése és gyakoroltatása, a természetes anyagok felhasználása.

A mindennapi tevékenységeink során igyekszünk biztosítani a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – megillető gondoskodást, különleges védelmet.

Óvodai nevelésünkben teret engedünk az innovatív pedagógiai törekvéseknek. Fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, mely figyelembe veszi a gyermekek érdekeinek védelmét, hátránycsökkentő szerepét.

Az ONOAP-nak való megfelelés mellett az Alapító Okiratunkban meghatározott sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési elvárásainak is igyekszünk megfelelni.

Saját arculatunkat megőrizve, nevelési elveinket korszerűsítve és a gyakorlatban alkalmazva, változatos tevékenységeken keresztül segítjük elő a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében, életkori sajátosságainak megfelelő, egyénenként változó személyiségük kibontakoztatását.

Nevelőközösségünk bízik abban, hogy nevelőmunkánk a módosított pedagógiai programunk megvalósításával még hatékonyabb, eredményesebb lesz, továbbra is megőrizzük gyermekeink és szüleik elégedettségét.

2 GYERMEK- ÉS ÓVODAKÉPÜNK

2.1 Gyermekképünk

„Milyen embert is akarunk formálni?
A válasz egyszerű: egészséges testű, akarat erős
jó ítéletű, értelmes, tette kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet
és nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a közösségen, méltányosságon és
jó akaraton épülhet.”

Szent-Györgyi Albert

Intézményünkben a gyermekközpontú, gyermekekre figyelő, befogadó szemlélet a meghatározó.

Elsődleges szempontnak találjuk, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség, és szociális lény is egyszerre.

Nevelőmunkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek fejlődő személyiségét együttesen meghatározó tényezőkre: a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatásokra; a genetikai adottságokra; és az érés sajátos törvényszerűségeire. Nevelési rendszerünk fontos elemének tartjuk, hogy a gyermekek életkoronként változó testi és lelki szükségleteit kielégítsük. Szem előtt tarjuk, hogy a személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi – és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Minden gyermek számára biztosítjuk, hogy magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, ezáltal a meglévő hátrányai csökkenjenek.

A gyermekeket úgy szeretnénk nevelni, hogy törekedjenek az egészséges életvitelre, szeretettel forduljanak embertársaik felé.

Legyenek toleránsak, előítéllettől mentesek, fogadják el és fogadtassák el a különbözőségeket, legyenek segítőkészek, és képesek elfogadni a segítséget. Legyenek kreatívak, harmonikus személyiségűek, pozitív szemléletűek, óvják környezetüket és ápolják nemzeti hagyományainkat, értékeinket.

2.2 Óvodaképünk

2.2.1 Környezeti jellemzők

Óvodánk 1976-ban épült Kőbányán, fenntartónk, a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat.

Az Alapító Okirat alapján 4 csoporttal, a törvényi előírásoknak megfelelően, polgármesteri engedéllyel, 108 férőhellyel üzemelünk.

A csoportok szervezését a gyerekek életkora, aktuális fejlettsége, valamint az óvodába jelentkező gyerekek száma, neme, szülői igények befolyásolják.

Családi házakból, lakótelepi panellakásokból, igényes kivitelű sorházakból, társasházakból kerülnek a gyerekek intézményünkbe.

A környezetünkben épült és épülő lakóparkok fiatal családjai bizalommal hozzák óvodánkba gyermekeiket.

Intézményünk zöldövezetben, jó levegőjű, viszonylag csendes környezetben található.

A közeli parkokat kihasználva a gyermekeink nagy területen mozoghatnak, sétáink alkalmával megismerkedhetnek a környékünkön található nevezetességekkel. Gyakran látogatjuk meg a szomszédos parkokat, nevezetesebb épületeket, az újhegyi tavat, ahol közelebbi kapcsolatba kerülnek az állatokkal, növényekkel, műemléképületekkel.

A környezetből adódó nevelési helyzetek és tevékenységek segítik a környezettudatos magatartás kialakítását, környezetünk védelmét, mindennapi alkalmazását.

Az épület emeletén 4 tágas, világos csoportszoba, vizesblokkok, öltözők biztosítják a gyermekek kényelmét. Minden csoportunk tágas, változatos, növényekkel teli udvarrészrel rendelkezik, melyet az időjárástól függően optimálisan ki is használunk.

Az udvarunkon 4 elkülönített játszóterület, fedett játszóház, gumitéglás futópálya, járókövel lerakott udvarrész, zuhanyozásra használható vizes medencék, homokozók segítik a gyerekek mozgásigényének kielégítését, fejlesztését, edzését. Egy külön bejáratú tornaszobában biztosítunk a gyermekek számára mozgáslehetőségét.

Óvodánk név és szimbólumválasztása kifejezi kézműves – és hagyományőrző tevékenységeinket. Minden gyermekcsoportnak van jelképe, hagyománya, szokásrendszere, mely alapvetően az óvodánkban elfogadott nevelési elvekre, szokásszabályokra épül.

2.2.2 Óvodai nevelésünk célja

Óvodánk, a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől, az iskolába lépéséig.

Az óvodában, biztosítjuk a törvények által meghatározott funkciókat, segítjük a gyermekeket a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételeinek elérésében.

Óvodai nevelésünk során alapelvünk, a gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete, megbecsülése. Nevelésünk során elősegítjük gyermekeink sokoldalú, harmonikus fejlődését, személyiségük teljes kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését. Ennek folyamatát a csoportnapló nevelési tervei és értékelései tartalmazzák. Támogatjuk az iskolai közösségbe történő beilleszkedését, az életkori és egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütemük figyelembevételével.

Gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkör megteremtéséről, melyben minden óvodai dolgozónak van feladata, a mással nem helyettesíthető játék, és az egyéb tevékenységek során.

Biztosítjuk a nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Migráns gyermekeink nevelésében segítséget nyújtunk az önazonosság megőrzéséhez, erősítéséhez, ápolásához. Társadalmi integrálódásukhoz egyéni segítséget nyújtunk a magyar nyelv megtanításában, használatában.

Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete, nevelőtestületünk pedagógiai szemlélete, elősegíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Óvodánk feltételrendszere, nevelési hatásai, szokásrendje elősegíti, hogy gyermekeink egyéni fejlettségüknek megfelelően képesek a környezethez való alkalmazkodásra. A tevékenységeken keresztül fogékonyá válnak az épített és az élő természet, a hagyományok és a népi mesterségek megismerése, védelme és megbecsülése iránt.

Derűs légkörben biztosítjuk testi, érzelmi fejlődésüket, célzott és differenciált képességfejlesztéssel segítjük elő az óvoda-iskola átmenetet.

2.2.3 Kiemelt nevelési elveink

Helyi nevelési elveinket azok a tevékenységek határozzák meg, melyeket kiemelt feladatként kezelünk, és önálló arculatunkat is adják.

Ezek az alábbiak:

- az óvodában dolgozó felnőttek pozitív modellképe az egészséges életmód kialakításában, az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelésben,
- identitásunk megőrzésében, a gyermekek és a szülők számára is útmutatást ad;
- gyermekközpontúság a szeretetteljes, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó derűs óvodai légkör megteremtése, melyből kitűnik, hogy minden a gyermekért, az ő érdekében történik;
- humanizmus, melyen a segítőkészséget, tiszteletet, szeretet, toleranciát a gyermek, egymás és a szülők személyiségének az emberi méltóságnak az elfogadását és megbecsülését, a különbözőségek elfogadását értjük;
- az óvodapedagógus tudatos, tervszerű munkája, amely a gyermeki aktivitásra, érdeklődésre és a szabad részvételre épít és alkalmazkodik a gyermek személyiségéhez, melyhez figyelembe veszi a méréseken alapuló eredményeket (PDCA);
- a kölcsönös kommunikáció, mely együttműködésre, kapcsolatteremtésre, megértésre épít a gyerekek beszédfejlesztése érdekében;
- a mással nem helyettesíthető játék elsődlegességének biztosítása, a feltételek megteremtése egész nap folyamán;
- az esélyegyenlőség, tehetséggondozás, hátránycsökkentés a mindennapi tevékenységek, műhelyfoglalkozások vezetése és gyakoroltatása közben;
- a rendszeres, egészségfejlesztő mozgás biztosítása, a gyerekek életkori sajátosságaiból fakadó mozgásigény kielégítése.

2.2.4 Pedagógiai céljaink meghatározásának kiindulópontjai

Óvodai Nevelési Programunk a gyermekek, a szülők, a nevelőtestület igényeinek, javaslatainak figyelembevételével készült, tükrözi szemléletünket és feltétel rendszerünket.

Saját arculatunkat megőrizve, a gyermekek harmonikus személyiség fejlődését elősegítve változatos tevékenységet és programot biztosítunk óvodásainknak.

- egészséges életmódra nevelésen belül feladatunk a rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás biztosítása, melynek során egész nap változatos eszközöket biztosítunk az öltözőben, a csoportszobában, az udvaron egyaránt;
- tornaszobánkban minden gyermek részére, heti rendszerességgel játékos tornát tartunk, a gyermeki szükségletek kielégítése, a különböző differenciált képességek fejlesztése érdekében;
- a komplex esztétika eszközeivel a környezet kultúrájának alakítása, megóvása, környezettudatos szemléletformálás, az esztétikai érzelmek megalapozása az önazonosság átörökítése érdekében;
- nemzeti kultúránk, hagyományaink erősítésére a szép magyar nyelv ápolása, őrzése, a kézművesség gyakoroltatása a mindennapok során, népi gyermekjátékok, néptánc tanítása, mely a különböző képességű gyermekek fejlesztését egyaránt szolgálja;
- hagyományőrző, valamint közös „Zöld” jeles napjaink, ünnepeinkhez kötődő programjaink segítik a közösségi érzés fejlesztését, az összetartozást, dolgozóknak, gyermekeknek, szülőknek egyaránt.

3 ÓVODAI NEVELÉSÜNK ÁLTALÁNOS FELADATAI

Óvodai nevelési feladataink megvalósítását szakképzett óvodapedagógusok, fejlesztőpedagógus, pedagógiai asszisztens és technikai dolgozók alkalmazásával biztosítjuk az óvodai tevékenységek során.

Az összehangolt munka jól átgondolt tervezés és értékelés, garanciát jelent az óvodai nevelési feladatok megvalósulásához.

A személyi feltételek mellett a tárgyi feltételeket, az épületet, az egyéb helyiségeket és az udvar berendezését, az egyéb eszközök beszerzését az eszköznorma elvárásai és az óvoda éves terve alapján fejlesztjük.

A tárgyi eszközöket a gyermekek számára biztonságosan, a mindennapi használatok szerint helyezzük el az óvoda helységeiben. A gyermekek biztonságára való odafigyeléssel kell ezeket használni, melyért a csoporttal dolgozó felnőttek a felelősek.

Az óvodai nevelésünk feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása;
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása;
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1 Az egészséges életmód alakítása

Egészséges életmódra nevelésünk célja a gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, differenciált segítségnyújtás a kiemelt figyelmet igénylő és sajátos nevelési igényű (*autista*) gyerekek számára.

Feladatok:

- egészséges és biztonságos környezet, életmód biztosítása;
- gondozás, a gyermek testi szükségleteinek (cukor, só, zsír csökkentése; zöldség-gyümölcs, tejtermékek fogyasztásának ösztönzése), mozgásigényének kielégítése, testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése; a betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, a balesetek megelőzése; a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása).

3.1.1 Az egészséges és biztonságos környezet, életmód biztosítása

Óvodánk feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét.

A csoportszobák falai világosak, ablakai nagyok, melyek a természetes fény besugárzását segítik, biztosítva a megfelelő, többszöri levegőcserét.

A fűtési idényben párologtatóval és levegőszűrővel, biztosítjuk az egészséges levegőt, megfelelő páratartalmat, az ideális hőmérsékletet.

A berendezési tárgyak esztétikusak, könnyen mozgathatóak, a gyermek testméreteinek megfelelnek. Arra törekszünk, hogy minél több természetes anyagból készült tárggyal vegyük körül a gyerekeket, ezzel is formálva ízlésvilágukat. Minden csoportszobában van nagyméretű tükör, melyben-életnagyságban láthatják magukat, társaikat, körülöttük lévő tárgyakat.

A csoportszobákban, öltözőkben rendszeresen használunk mozgásfejlesztő eszközöket is. Külön figyelmet fordítunk a kézműves, az élő és természetsarok kialakítására, hozzáférhetőségére. Az itt elhelyezett növények, tárgyak megválasztásakor ügyelünk az allergiás megbetegedések kiküszöbölésére.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítja a kényelmes öltözés, vetkőzés feltételeit.

A mosdóban, megfelelő méretben elhelyezett eszközök segítik szükségleteik kielégítését, a higiéniai szokások rögzülését.

Az óvoda udvarának kialakítása a gyermeki tevékenységek sokféleségét szolgálja.

Tárgyi felszereltségünket folyamatosan felülvizsgáljuk, lehetőségeinkhez mérten fejlesztjük (homokozók, mászóakák, tornaszerek, babakázak, trambulín, hinták).

Ivókút, zuhany áll a gyermekek rendelkezésére.

A homok rendszeres cseréje, valamint gyakori locsolása, lazítása, a gyermekek egészségének védelmét biztosítja.

Az udvaron árnyékos és napos játszórész, füves, gumitéglás és betonos rész egyaránt található.

A környezettudatos magatartás megalapozásához, a rendszeres növényápoláshoz, állatgondozáshoz szükséges eszközök minden csoport részére biztosítottak, mellyel a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat is alakítjuk.

3.1.2 Gondozás, a gyermek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, testi képességek fejlődésének segítése

A napi életritmus, a rendszeresen megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra.

A helyes életritmus kialakításában kérjük az óvoda védőnője és gyermekorvosa segítségét, melyet egyeztetünk a családokkal is. Erre épül a napirendünk.

Napirendünk

Idő	Tevékenység
06.00 – 07.00	Játék, szabadon választott tevékenység.
07.00 – 08.00	Játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás, differenciált fejlesztés, népi kismesterségek gyakorlása.
08.00 – 08.45	Testápolás, folyamatos étkezés.
08.45 – 10.00	Játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás, népi mesterségek gyakorlása, differenciált fejlesztés.
10.00 – 11.40	Mozgásos tevékenység. Öltözködés, levegőzés – játék az óvoda udvarán. Közös énekes, mozgásos játékok. Séta.
11.40 – 13.00	Testápolási tevékenységek, naposi munka, étkezés.
13.00 – 15.00	Mese, altatózene hallgatása, pihenés, alvás, csendes tevékenységek nem alvó nagyoknak.
15.00 – 16.00	Testápolási tevékenységek, étkezés.
16.00 – 18.00	Játék, szabadon választott tevékenység, mozgásos percek, népi mesterségek gyakorlása, differenciált fejlesztés.

A táplálkozás a növekedés és a fejlődés elengedhetetlen feltétele.

Gyermekeink napi tápanyagszükségletük háromnegyed részét az óvodában kapják, ezért az élelmezés-vezetővel rendszeresen konzultálunk a megfelelő tápanyag-összetételről, az étrend változatosságáról, az ételallergiás gyerekek speciális étrendjéről.

A szülőket a központi faliújságon tájékoztatjuk a heti étrendről.

A mindennapi gyümölcs-, zöldségfogyasztás segíti a gyermekek egészséges táplálkozás iránti igényének kialakítását, formálja a szülők szemléletét, és figyelmét. Egész nap folyamán biztosítjuk a szükség szerinti folyadékpótlást.

Az étkezések önkiszolgálással, illetve naposi munkával valósulnak meg.

Különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítésre, az evőeszközök helyes használatára, a megfelelő testtartásra, kulturált étkezésre.

A tízórai fogyasztása folyamatosan történik egyeztetett időhatáron belül. Ösztönözzük a gyermekeket az étel megkóstolására, de nem kényszerítjük elfogyasztására.

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét és igényeinek kialakulását szolgálja. (WC használat, mosakodás, kéztörlés, fésülködés, fogmosás, zsebkendő használat).

Szokássá válásukat segíti a felnőtt és a gyermek közötti meghitt, segítőkész kapcsolat.

Fontos, hogy megismerjük a különböző családi háttérből érkező gyermekek higiéniás szokásait, ennek figyelembevételével nyújthassunk segítséget.

Az intimitást a gyermek, az óvónő és a dajka személyes, jó kapcsolata segíti biztosítani. A gátlás feloldása érdekében az első naptól differenciált segítséget nyújtunk a gyerekeknek.

Az öltözködés a test védelmét, kényelmét szolgálja. A gyermek komfort érzetének biztosítása szempontjából lényeges az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, mely egyben esztétikus, könnyen kezelhető és a szabad mozgásban nem akadályozza.

Szükséges, hogy legyen benti játszóruha, váltócipő, váltó fehérnemű, kényelmes öltözet tornához, melegítő.

A gyermekek pihenés, alvás igényének egy részét az óvoda elégíti ki. Ehhez tiszta levegőre, ágyneműre, nyugalomra van szüksége. A nyári melegben ebéd után lezuhanyozva, megfelelő körülmények között pihenhetnek.

A csendes hangvétel, a kedvenc alvójáték, az otthonhoz kapcsolódó tárgy erősíti a gyermek biztonságérzetét, megkönnyíti a beilleszkedést.

A nem alvó, korábban ébredő nagycsoportos korú gyermekeknek lehetőséget biztosítunk a csendes tevékenykedéshez, könyvnézegetéshez, csendes asztali tevékenységhez, kézműves technikák gyakorlásához.

A mindennapi szabadban történő mozgás nélkülözhetetlen eleme óvodai életünknek. Belső igény, élmény a gyermek számára, amit felszabadultan, örömmel végez.

A gyermek mozgásigényének kielégítését változatos tevékenységekkel biztosítjuk, elsősorban az udvaron, a csoportszobában, öltözőben, tornaszobában. Alkalmanként a közeli parkokat is igénybe vesszük.

3.1.3 A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése; a betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, a balesetek megelőzése; a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása)

Az egészségnevelési programunkat a pedagógiai programunk tartalmazza az egyes fejezeteiben, a témához kapcsolódóan részletesen.

Az egészséges életmód kialakítása, a mozgás megszerettetése, a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, a betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, az óvoda alkalmazottainak példamutatásán keresztül valósul meg.

A szabad levegőn való rendszeres tartózkodás segít a betegségek megelőzésében, növeli az ellenálló képességet, ezért az időjáráshoz igazodva szervezünk játékot, különféle tevékenységeket a friss levegőn.

A gyermekek életkorának megfelelően fejlesztjük keringési, mozgató, légzési rend-szerüket, valamint csont és izomrendszerük teherbíró képességét, elősegítjük a harmonikus, összerendezett mozgás, valamint testi képességeik fejlődését.

Gondot fordítunk a balesetek megelőzésére, külső helyszíni foglalkozások előtt balesetvédelmi oktatást tartunk. Az ennek ellenére előforduló kisebb sérülések ellátásához minden csoport részére elsősegélynyújtó felszerelést biztosítunk, írásban is tájékoztatjuk a szülőt a történekről. A beteg gyermek külön bánásmódot, törődést igényel, értesítjük a szülőt és érkezéséig elkülönítve gondozzuk.

A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, párologtatóval, valamint a higiénés szabályok pontos betartásával, rendszeres fertőtlenítéssel igyekszünk elkerülni.

A veleszületett rendellenességek és neurotikus tünetek felismerésére valamint a sajátos nevelési igényű gyerekek neveléséhez és fejlesztéséhez szakemberek segítségét kérjük (logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, gyermekorvos, Pedagógiai Szakszolgálat, utazó gyógypedagógus, utazó logopédus).

Megfelelő szakemberek bevonásával végezzük speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatainkat, melyet minden esetben a szülő és az óvodapedagógusok együttműködése jellemez. A megfelelő szakemberekkel együttműködve törekszünk a minél szorosabb kapcsolat kialakítására.

A nyári időben sokat játszhatnak mezítláb a szabadban, jó idő esetén, az óvoda udvarán pancsolhatnak, sarazhatnak, zuhanyozhatnak a gyermekek kedvük szerint. A csoportszobában és az udvaron is alkalmazzuk a láb- és tartásjavító tornát a mindennapi tevékenységek közben is, melyekkel az egyéb képességeket kívánjuk fejleszteni.

Alapelveink:

- a tevékenységek megszervezése során esélyegyenlőséget teremtve alkalmazkodunk a gyermekek egyéni fejlődésének üteméhez, a kiemelt figyelmet igénylő, és sajátos nevelési igényű (*autista*) gyermekekre;
- törekszünk a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására;
- igyekszünk felhasználni a családlátogatások, óvodai nyíltnapok során szerzett tapasztalatokat;
- biztosítjuk a szabad levegőn való tartózkodást, mozgást, természetbeni kirándulást;
- gondot fordítunk a rendszeres gyümölcs, zöldség fogyasztására, vízivásra.

Fejlődés követelményei az óvodáskor végére:

- a gyermekek jussanak el az első alakváltozáshoz, változzanak meg testarányaik, kezdődjön meg a fogváltás;
- testük arányosan legyen fejlett, teherbírásuk növekedjen;
- szándékosan irányítsák mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését;
- a testápolási szokásoknak megfelelően használják teljesen önállóan, felszólítás nélkül a WC-t, fésülködjenek, tisztálkodjanak és mossanak fogat;
- a tisztálkodási eszközökre vigyázzanak, tegyék helyére azokat, zsebkezdőjüket önállóan használják, majd szemetesbe dobásuk után mossanak kezet;
- döntsék el önállóan, hogy mennyi ételt fogyasztanak, töltsenek önállóan folyadékot a kancsóból;
- esztétikusan terítsenek, kulturáltan étkezzenek, készségszinten használják az evőeszközöket, étkezés közben halkán beszélgessenek;
- teljesen önállóan öltözzenek, vetkőzzenek, a ruhájukat gombolják ki-be, tegyék polcukon a megfelelő helyre, cipőjüket fűzzék és kössék be;
- a környezetükben igyekezzenek helyére tenni az eszközöket, tartsanak rendet a csoportszobában, öltözőben;
- ügyeljenek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre való törekvés.

Eszközök:

- szappan, fésű, körömkefe, fogmosó készlet, törölköző, WC papír;
- étkezéshez esztétikus étkészlet, terítők, rozsdamentes evőeszközök és tálalóedények, szalvéta;
- pihenéshez kényelmes fektetők, több váltás ágyneművel;
- óriás méretű tükör a csoportszobában;
- a növény- és állatgondozáshoz szükséges eszközök;
- sportszerek;
- kézműves anyagok és eszközök.

3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodába kerülés pillanatától kezdve igényünk az érzelmi biztonság, otthonosság, állandó értékrend megteremtése, a szeretetteljes légkör kialakítása. Az első napok közös élményeivel, játékaival segítjük az új környezet megismerését, megszerettetését.

Az érzelmi és közösségi nevelés és társas kapcsolatok célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján, óvodai hagyományaink és a néphagyományok közös megünneplésével.

Az óvodai szokás és normarendszer a gyermekek biztonságérzetét szolgálja, a segítőkészség, önzetlen segítségnyújtás, figyelmesség biztosításával. Az erkölcsi és érzelmi nevelésre komoly hangsúlyt fektetünk, mert ez alapozza meg a személyiség szocializációját, segít a családoknak az értékek mentén történő nevelésben, és kapaszkodót nyújt a világban való eligazodáshoz.

A hazaszeretet és a szülőföldre való kötődés alapja, hogy megismerjék szűkebb és tágabb épített és élő környezetüket. Ennek érdekében igyekszünk évente egy-két alkalommal közös, szülő kirándulásokat, jeles „zöld” ünnepekhez kapcsolódó programokat szervezni.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, ahhoz segíti őt, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, keresztény kulturális értékek, hazaszeretet, a szülőföldre és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mind azok megbecsülésére.

A kiemelt figyelmet igénylő, és sajátos nevelési igényű (*autista*) gyerekek esetében is kiemelt figyelmet fordítunk, a családdal való együttműködésre, és a segítő szakemberek bevonására, figyelembe véve a társas és érzelmi készségek területén gyakran megmutatkozó eltérő viselkedésformákat.

Kiemelt figyelmet fordítunk a tehetségesnek mutatózó gyermekek számára a tehetségük kibontakozásához. Biztosítjuk a megfelelő helyet és időt a differenciált kézműves tevékenységekhez.

Feladatok:

- Nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése az óvodai életben.
- Pozitív érzelmi kapcsolatrendszer kialakítása, ápolása.
- Hagyományörzés, megemlékezés ünnepeinkről, közös családi munkadélutánokon, rendezvényeken.
- Lehetőség szerint hitoktatás biztosítása.

3.2.1 Nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése az óvodai életben

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek érzelmi kötődését az óvodához.

A befogadást megelőzően szülői értekezletet tartunk, a leendő óvodásoknak felkínáljuk, hogy igény esetén meglátogatjuk otthonukban és a bölcsődében.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával, együtt játszanak óvodánk udvarán, csoportszobáinkban.

A befogadás ideje alatt alapozzuk meg az egységes szokás- szabályrendszert, melynek elvárásait a csoportnaplókban rögzítünk. Differenciált segítséget nyújtunk ezek mielőbbi elsajátításához.

Ebben az első héten, a csoport és a gyermekek sajátosságait figyelembe véve egész napi jelenlétével, mindkét óvodapedagógus részt vesz a dajkával együtt. A gyermekek kedvenc játékaikat, biztonságérzetüket, fokozó tárgyaikat magukkal hozhatják.

Személyes kapcsolattal, mesével, ölbeli énekes játékokkal, mondókákkal oldjuk a gyermekek feszültségét. Ezen időszak alatt a tervezetteknek megfelelően végzik a tevékenységeket, melyeket sok érzelmi megerősítéssel, türelemmel, játékosan gyakoroltatunk, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. A különböző tevékenységeket szemléletesen mutatjuk be, a fokozatosság elvének figyelembe vételével ügyelünk a segítségnyújtás megfelelő időpontjára és mértékére.

Lefekvésnél nyugodt légkört teremtünk mesével, altatókkal, nyugtató relaxáló zene hallgatásával, simogatással.

A családi légkör megteremtésével elősegítjük a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. A vegyes csoportokban a rokonok és a testvérek igény szerint együtt lehetnek. Épületen belül lehetővé tesszük a testvérek részvételét születésnap megünneplésében, a megnyugtatás, beilleszkedés elősegítése érdekében.

A közös tevékenységek az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben fejlődik egymáshoz való viszonyuk, szociális kapcsolatuk. Óvodai nevelésünk eredményeképpen a gyerekek értsék meg és fogadják el, hogy az emberek különböznek egymástól. Fogadják kellő toleranciával, megértéssel a „másságot”.

A gyermekeknek lehetőségük van minél többször érdeklődésüknek megfelelően tevékenységet választani (mozgás, kézművesség, énekes játék, mese-vers, drámajátékok).

Biztosítjuk a csoportok közötti átjárhatóságot az udvaron is.

Az óvodások és az idősebb (iskolás) gyerekek találkozásának lehetőségét alkalmanként biztosítjuk (Munkadélutánok, Mihály-napi vásár, Szüreti táncház, Márton-nap, Karácsony, Csodapók Nap).

3.2.2 Pozitív érzelmi kapcsolatrendszer kialakítása

Az óvodai nevelésünk során a családi nevelés szokásait kiegészítve segítjük a gyermekek pozitív kapcsolatainak kialakulását, az óvodai társakhoz, felnőttekhez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulását.

Biztonságuk kialakulásában kiemelkedő a szerepünk, irányítói és egyben társai is vagyunk a gyermekeknek, épp ezért követendő és minta értékű magatartásunk.

Arra törekszünk, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, pozitív érzelmi töltés jellemezze. Óvodánk valamennyi dolgozója legyen gyermekszerető, barátságos, őszinte, határozott, következetes, toleráns, tehát minta a gyermekek számára.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, ésszerű, biztonsági korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabnunk, hogy az adott korosztály védelmét szolgálja.

A helyes viselkedés kialakítása alapvető célunk, melyet az egységes, megalapozott, következetes a célnak megfelelő, egyeztetett, rugalmas szokásrend betartásával és az egyéni bánásmód alkalmazásával érünk el leghatékonyabban.

A gyermekek a természetes társas kapcsolataiban – mint önálló egyéniségek – találják meg helyüket a közösségben, válják igényükké a csoporttal való együttműködés, tevékenykedés.

Az óvodapedagógusok változatos tevékenységrendszerben olyan szituációkat teremtenek, amelyekben, a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzet megoldásokban való tájékozódása során meg tanulja irányítani saját érzelmeit, teret engedve önkifejező törekvéseinek.

A vegyes csoportok adta lehetőségeket maximálisan kihasználjuk a közösségi érzés, összetartozás, toleráns viselkedés erősítése érdekében.

A kisgyermekek az érték közvetítést érzelmileg élék át. Az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, segítségadásban nyilvánul meg, illetve néhány együtt-élési szabály betartásában, szokás és normarendszer megalapozásában, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű – (*autista*) és az egyéb okból kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.

A gyermekek neveléséhez meg kell teremtenünk a jó kapcsolatot a szülőkkel, szakmai segítőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez.

A példamutatás fontos eszközével kívánjuk megvalósítani, hogy gyermekeink megtanulják, betartsák az együttélés szokásait, szabályait, alkalmazkodó képességük alakítására és a követelmények következetes betartására törekszünk.

Követendő példának tartjuk, hogy az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése legyen modell értékű.

A pozitív attitűd, érzelmi kapcsolatrendszer kialakításának, mely gyermek-gyermek; és felnőtt-gyermek (óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek) között jön létre, a bizalom megszerzésén, egymás tiszteletén alapul.

Fontossági sorrendet nem kívánunk felállítani, de lényegesnek tarjuk, valljuk az alábbiakat:

- a gyermekek tisztelettel forduljanak társaikhoz és a felnőttekhez egyaránt, erősítjük nevelési szemléletünkben a különbözőségek elfogadását, tiszteletben tartását, mely egy közösségen belül elengedhetetlen;
- a mindennapi együttélés megköveteli a kölcsönös segítségadást, a társak, a csoport örömeiben való osztozást, bánatában a vigasztalást;
- az egymás iránti figyelmesség, türelem, önfegyelem a nyugodt légkör alapja;
- a konfliktushelyzetek megoldására való törekvés egy hosszú folyamat, melyben az óvodapedagógus mindig jelen van, de mind kevesebb irányítással elérjük, hogy a gyermekek képessé váljanak az önálló megoldásra;
- minél jobban alakul önértékelésük, annál fejlettebb kudarctűrő képességük;

Speciális ismereteket, sajátos törődést igényel a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló gyermek, aki kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű, elhanyagolt, vagy kiemelkedő képességű, esetleg sajátos nevelési igényű (*autista*), is lehet. Szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, utazó gyógypedagógus) közreműködését is igénybe vesszük.

A sajátos nevelési igényű vagy BTMN (kiemelt figyelmet igénylő) gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

3.2.3 Hagyományőrzés, megemlékezés ünnepeinkről

Kézműves és hagyományőrző tevékenységeinket a mindennapokban gyakorolhatják a gyerekek, ahol természetes anyagokkal és változatos technikákkal ismertetjük meg őket. A technikákat a szülőkkel is megismertetjük munkadélutánok alkalmával.

A gyermekek tevékeny részvételével készülünk az ünnepekre.

A távlatok felállítása serkenti a gyermekeket a közös készülődésre, tervezgetésre, közös tevékenységre.

Mottónk: „Ez a nap más, mint a többi”, tükrözi, hogy az események az óvoda minden napjától eltérő szokásrendben zajlanak.

Az ünneplő (legkedvesebb) ruha, Csodapókos póló viselése emeli az ünnep fényét, hangulatát, erősíti az összetartozás érzetüket. Ugyanakkor nem jelentenek a szülőknek nagy terhet, a gyermekek számára túlszabályozást.

Az ünnepek nevelési céljaink megvalósítása szempontjából rendkívül jól hasznosíthatók, abban az esetben, ha engedjük a gyermekeket önállósodni.

Amit lehet, a gyermekekkel együtt döntünk el, valósítunk meg.

Ez vonatkozik a csoportszoba díszítésére, átrendezésére, ajándékkészítésre, az ünnepi műsor összeállítására.

Minél nagyobb aktivitást vált ki az ünnepi készülődés, annál inkább teljesülnek céljaink.

Alapelveink:

- arra törekszünk, hogy a gyermekek személyiségét elfogadás, tisztelet, megbecsülés és bizalom övezzé;
- az óvodapedagógus óvodai dolgozók pozitív mintája által biztosítjuk az erkölcsi érzelmek kialakulását;
- ösztönözzük a pozitív érzelmeket kiváltó toleráns magatartást, szocializációt;
- tiszteletben tartjuk a család elsődleges nevelési szerepét;
- elősegítjük a gyermekek kudarctűrő és konfliktusmegoldó alkalmazkodó képességének fejlesztését;
- egyszerű és érthető magyarázattal, változatos tevékenységekkel ismertetjük meg a néphagyományörző ünnepeket, jeles napokat.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ragaszkodjanak óvodájukhoz, gyermektársaikhoz, felnőttekhez, alakítsanak ki baráti kapcsolatokat;
- váljon igényükké a türelmes, megértő segítő viselkedés, cselekvés szokásainak, szabályainak betartása, ezek megszegése esetén figyelmeztessék egymást;
- érdeklődjenek egymás iránt, kérés nélkül is segítsenek társaiknak;
- a csoportba érkező vendéget fogadják érdeklődéssel, köszöntsék őket;
- váljon igényükké a tevékenységekben való közös részvétel, örüljenek a közösen elért sikereknek;
- megkezdett cselekvéssorozatot figyelemmel, türelemmel, kitartással fejezzék be;
- vigyázzanak saját és társaik munkájának eredményeire;
- konfliktushelyzetekben társaikkal egyezkedjenek, alakuljon kudarctűrő képességük, önfegyelmük, legyenek képesek a kompromisszumokra;
- szociálisan váljanak alkalmassá az iskolai élet megkezdésére;
- ismerjék meg néhány néphagyományörző ünnep jellegzetességét.

Eszközök:

- ünnepeink megörökítéséhez IKT eszközök, közös énekes játékokhoz népviseleti ruha, sportversenyekre és közös alkalmakra csodapókos póló áll rendelkezésükre.

3.2.4 Integráció

A sajátos nevelési igényű gyermekek, és a BTMN-es gyermekek együtt nevelése, aktív részvétele az óvodai életben a többi gyermekkel együtt.

Óvodánkban, az Alapító Okiratunkban meghatározottak szerint az integrációs feladatokat megvalósítjuk:

- a hátrányos helyzetű (a továbbiakban: HH), a halmozottan hátrányos helyzetű (a továbbiakban: HHH), gyermekek befogadásában, elfogadtatásában;
- a különleges bánásmódot igénylő, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ellátásában;
- az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a többi gyermekkel együtt nevelhető-oktatható autizmus spektrum zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában, továbbá
- az illetékes szakértői bizottság véleménye alapján az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás szabályozási zavarral) küzdő, a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában.

Célok:

- az inkluzív, befogadó pedagógia kialakítására való törekvés, mely kihat a nevelési programra, eljárásokra, módszerekre, az óvodapedagógus szemléletére;
- differenciálásra épülő nevelés, lényeges az ismeretek kiválasztása;
- az optimális terhelés biztosítása a másság figyelembevételével, sikerélmény biztosítása;
- kiemelt figyelem az érzelmi, akarat- és szociális képességek, készségek fejlesztésére;
- a pedagógiai munkában érvényesülő tudatosság, az ismeretek egymásra épülése, a fokozatosság, kislépésben való haladás;
- az együttnevelés folyamatossága óvodapedagógusok, dajkák, és külső szakemberek közreműködésével;
- a szülők segítségére építés, amely elengedhetetlen a gyermek beilleszkedésében, fejlesztésében, támogató szülői közösség kialakulásában;
- befogadó gyermekközösség kialakítása;
- a gyerekek személyisége lehetőségeikhez képest fejlődik, alkalmassá válik az iskolai élet megkezdésére, mindezt az élményben gazdag óvodai élet tapasztalatai által, a tevékenységeken keresztül.

Feladatok:

- derűs, otthonos, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretet teljes légkör kialakítása, állandó napirenddel, nyugodt, következetes egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmóddal, a gyereket körülvevő felnőttek gyerekek szerető magatartásával;
- integrált nevelés megvalósítása (*kiemelt figyelmet igénylő, tehetségesnek mutatkozó, vagy sajátos nevelési igényű (autista), BTMN-es gyerekek; a HH és a HHH körülmények között élő gyerekek esetében; szociokulturális környezetből adódó hátrányok kompenzálása, preventív gyermekvédelem*);
- differenciált képességfejlesztés, speciális segédeszközök (tehetségek felismerése, folyamatleírások, egyéni fejlesztési tervek) használatával a saját fejlődési ütem biztosításával;
- az integrációban résztvevő felnőttek speciális módszertanban való jártassága;
- szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, a családok segítése;
- esélyegyenlőség biztosítása, esélyteremtés, felzárkóztatás, tehetségek támogatása;
- szakmai összefogás (orvosok, védőnő, családsegítő központ, gyermek-jóléti szolgálat, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, pedagógiai asszisztens);
- a gyerekekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélése (óvoda-vezető, óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus, pedagógiai asszisztens);
- a gyermek személyiségének elfogadása, segítése;
- egyéni fejlesztési terv készítése a felzárkóztatásra.

Alapelveink:

- türelmes, nyugodt érzelmi támaszt biztosító magatartásra törekszünk;
- folyamatosan együttműködünk a családdal, partneri viszonyt ápolunk;
- elismerjük a családi nevelés elsődlegességét, rugalmasan kezeljük a szülők elvárásait, szem előtt tartva az óvoda lehetőségeit;
- a gyermeki személyiség kibontakoztatásában figyelembe vesszük az egyéni adottságokat és lehetőségeket, a fejlesztést a gyermek egyéni fejlettségéhez, képességeihez igazítjuk;
- az ismeretnyújtás fokozatait a kis lépésekre való lebontás, tervezés, végrehajtás jellemzi;
- figyelembe vesszük az eltérő terhelhetőséget, differenciálást;
- a partneri kapcsolattartás folyamatosságára törekszünk.

3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára építve, változatos tevékenységeket biztosítunk, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetükről.

Differenciált képességfejlesztésre, egyéni bánásmódra törekszünk, fokozottan figyelve a kiemelt figyelmet igénylő BTMN-es, tehetséges, vagy sajátos nevelési igényű gyermekek eltérő szükségleteire. Az ő esetükben az ismeretnyújtást kis lépésekre való lebontás, tervezés és végrehajtás jellemzi, melynél figyelembe vesszük az eltérő terhelhetőséget.

Anyanyelvi nevelésünk célja, hogy a mindennapokban a tevékenységeket áthatva, a gyermekek gazdagon, változatosan fejezzék ki magukat, értessék meg magukat környezetükkel, gondolataikat bátran mondják el.

Az anyanyelv használata szabályok megfogalmazásában, az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére törekszünk.

A gyermekeket felkészítjük az irodalmi élmények befogadására, fejlesztjük esztétikai érzékét, élményeit. Figyelmet fordítunk a gyermeki kérdések megfogalmazásának támogatására, és a válaszadásra.

Értelmi nevelésünk során építünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire.

Változatos tevékenységekkel biztosítjuk, hogy újabb ismereteket szerezzen az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Különböző élethelyzetekben és tevékenységekben gyakorolja a spontán és szervezeten megszerzett tapasztalatait.

Ösztönző környezetet biztosítunk az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotó-képesség, képzelet, kreativitás) fejlesztésére, melyhez tudatosan használunk a gyermekek életkorához, érdeklődéséhez megfelelő infokommunikációs eszközöket.

Feladatok:

- az óvoda pedagógusainak, dolgozóinak feladatai;
- a pedagógus és a gyermek kapcsolatából adódó feladatok.

3.3.1 Az óvoda pedagógusainak, nevelést segítőik és egyéb alkalmazottak feladatai

Arra figyelünk, hogy beszédünk követésre méltó, jól artikulált, helyes hanghordozású, normál tempójú, megfelelő hangsúlyú legyen.

Törekszünk az érthető, egyszerű, világos beszédre, képszerű kifejezésekre, szemléletességre. Érzelmünket is kifejezzük, de ügyelünk szóbeli megfogalmazásukra.

Tevékenységek közbeni, népi technikák gyakorlása közben beszélgetésekkel, népies kifejezések használatával fejlesztjük anyanyelvi kultúránkat.

Arra törekszünk, hogy magatartásunkkal kifejezzük a gyermek iránti megértésünket, és érzelmi biztonságot nyújtunk igényének megfelelően, különösen a kiemelt figyelmet, sajátos nevelést igénylő gyermekeknél. Igyekszünk a képességszintjüknek megfelelő, kommunikatív kompetencia megteremtésére.

3.3.2 A pedagógus és a gyermek kapcsolatából adódó feladatok

Figyelemmel kísérjük a gyermekek kialakulóban lévő egyéni beszédsajátosságait, alapozva az otthoni nyelvi környezetre.

A nap folyamán bármikor kezdeményezünk beszélgetést, különös tekintettel a hétfői napokra, amikor a gyermekek otthonról, és a külső környezetből hozott élményeikről, tapasztalataikról mesélhetnek. Ismereteikre építve, óvodai programokkal további élményeket szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.

Válaszolunk kérdéseikre, ezzel ösztönözzük őket a szóbeli kapcsolat folytatására.

Kellemes, nyugodt légkörben minél több, különböző tevékenységet és élethelyzetekben való gyakorlást biztosítunk, melyek beszélgetésre készítetik őket.

Kerüljük az olyan beszédhelyzeteket, amikor a gyerekcsoportok egyszerre beszélnek.

A helyes légzést bemutatjuk, játékos formában gyakoroltatjuk.

Hallásfejlesztést célzó gyakorlatokat játszunk (hang és hanghiba felismerés, hangkereső játékok).

Minél több lehetőséget biztosítunk arra, hogy képről is meséljenek.

Változatos formában aktivizáljuk a gyerekek képzeletét.

Utánzó játékok segítségével gyakoroltatjuk a nonverbális kommunikáció elemeit (tekintet, mimika, testtartás, térköz, gesztusok).

A felismert beszédzavarok javítását szakemberre bízuk, útmutatásuk alapján segítjük munkájukat.

Alapelveink:

- érvényesítjük az óvodapedagógus, óvodai dolgozók modell szerepét az anyanyelv szabályainak alkalmazása során;
- biztosítjuk az élményekről a folyamatos beszélgetés lehetőségét;
- törekszünk a kreatív együttműködési képesség kialakítására;
- igyekszünk megelőzni helyes példákkal a későbbi kommunikációs zavarokat;
- kiemelt figyelmet fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő, kiemelt figyelmet igénylő, vagy sajátos nevelési igényű (*autista*) gyerekek egyéni adottságaihoz alkalmazkodó bánásmódra, differenciált fejlesztésre.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek tevékenységek és élethelyzetek közben;
- gondolataikat érthetően, összefüggően fejezik ki, nyugodtan és figyelmesen végighallgatják az óvónő és társaik megnyilvánulásait;
- beszédük a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hangerejű és ütemű;
- elbeszéléseikben követik a történetek logikai és időbeni sorrendjét;
- helyesen használják a névmásokat, névutókat, különböző igeidőket;
- beszédüket megfelelő, természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.

Eszközök:

- mese könyvek, bábok, anyanyelvi készlet tablói, képei;
- IKT eszközök

3.4 A nevelési folyamatokat segítő szakembereink

3.4.1 Az óvodapszichológus

Közvetlen segítséget nyújt az óvodapedagógusoknak a nevelő, oktató munkájához a felmerülő pszichológiai problémák kezelésében, megoldásában.

Célok:

- az óvodapedagógus és a szülő kérésére segítse a pszichológiai problémák időben történő felismerését;
- a gyermekek személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése;

Feladat:

- egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedésének, társas kapcsolatainak mielőbbi kialakításában;
- pszichológiai szűrővizsgálatok megszervezése és elvégzése;
- a mentálhigiénés preventív feladatok megszervezése;
- megszervezi a krízis tanácsadást váratlan családi krízishelyzet kialakulása esetén;
- részt vesz a tehetséges gyermek tehetségének kibontakoztatásában;
- segíti a pszichológiai ismeretek alkalmazását a nevelő, oktató munkában;
- elkészíti a szakmai dokumentációját;
- együttműködik a szakszolgálatban dolgozó óvodapszichológusokkal.

3.4.2 A fejlesztőpedagógus

A csoportos óvodapedagógusok munkáját segíti, mikro csoportos, differenciált képesség fejlesztést biztosít az arra rászorulóknak.

A részképesség zavarokkal küzdő gyerekek egyéni felzárkóztatása, hátrány csökkentése, tehetséggondozás is feladata.

Egyéni fejlesztési terv készítésével a felzárkóztatás biztosítása. Csoportos fejlesztésekben való részvétel a gyermek saját csoportjában, szakmai segítségnyújtás.

Célok:

- a gyermekek képességeinek differenciált fejlesztése;
- az esélyegyenlőség, felzárkóztatás biztosítása;
- a kiemelkedő képességű gyermekek kiszűrése, tehetséggondozás;
- az ép intellektusú, részképesség zavarokkal küzdő gyermekek problémáinak feltárása, fejlesztése;
- a hátrányokkal érkező gyerekek preventív és korrekciós differenciált fejlesztése.
- az egyéni képességek figyelembevételével tanácsadás az iskolaválasztáshoz;
- a tanulási zavarok megelőzése.

Feladatok:

- óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal közösen a részképesség zavarokkal küzdő gyermekek kiszűrése;
- a fejlesztésre szoruló gyerekeknek ellátása fejlesztő óvodapedagógusi foglalkozások keretében, egyéni és csoportos formában, pedagógiai asszisztens bevonásával;
- egyéni fejlesztési tervek készítése, a foglalkozások időrendi és tartalmi egyeztetése a gyermekek óvodapedagógusaival, az óvoda logopédusával, pszichológusával;
- folyamatos kapcsolattartás a családokkal, az óvodapedagógusokkal, az intézmény vezetőjével, logopédussal, pszichológussal, a kölcsönös tájékoztatás és tapasztalatcsere lehetőségeinek biztosítása;
- bizonyos esetekben a kiemelt fejlesztésre, sajátos nevelési ellátásban részesülő gyermekek érdekében (*autista*) külső szakemberekkel való kapcsolatfelvétel,
- tanácsadás a beiskolázásnál az iskolatípusok megválasztásánál, illetve a beiskolázás optimális időpontjának megállapításához.

Dokumentáció:

- csoport napló, mely tartalmazza az éves terveket, a névsort, a csoport-beosztást;
- egyéni fejlesztési és értékelési lapok;
- az elvégzett szöveges és egyéb szűrések dokumentumai;
- szülői értekezletekről, fogadóórákról, szöveges értékelésről feljegyzések, jegyzőkönyvek
- jelenléti ív a rendszeres részvételek igazolására.

Mérései:

- 5 éves kortól MSSST szűrés, melyet a pszichológussal közösen értékel, Syndelar szűrés egyéb problémák megállapítására;
- kontrollszűrés évenként a nevelési év végén, és az óvodai élet végén.

3.4.3 A pedagógiai asszisztens

Feladata az óvodában folyó nevelési feladatok segítése.

Gondoskodik a gyermekek testi szükségleteinek kielégítéséről, az óvodapedagógus irányításával részt vesz az eszközök előkészítésében, szükség szerint segítséget nyújt a gyermekeknek.

Segít a gyermekeknek az új óvodai környezet megismerésében.

Differenciált segítséget nyújt az étkeztetésnél, öltözködésnél, tisztálkodási feladatok megismerésénél, zökkenő mentesebbé tételénél.

Aktívan részt vesz sétán, kiránduláson, utcai közlekedésnél a szabályok megismertetésében.

Az óvodapedagógus útmutatása szerint segít a szervezett tanulási folyamatok előkészítésében, levezetésében. A megtanult fejlesztő terápiák egyes elemeit gyakorolja a gyermekekkel.

Külső helyszíni foglalkozásokra, szűrővizsgálatra elkíséri a csoportot.

Beilleszkedési, magatartászavaros gyermekeket leköti, felügyeli egyéb mozgásos játék közben.

Csendes pihenő ideje alatt szemléltető eszközöket, kiegészítő játékokat készít.

Ismeri az intézmény alapküldetését, munkáját minden esetben a dokumentumok és az óvodapedagógus útmutatása alapján végzi.

4 AZ ÓVODAI NEVELÉS TEVÉKENYSÉGFORMÁI

4.1 Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Önkéntes, örömteli, önmagáért való kreativitást fejlesztő, szabad képzettségkövető, élményt adó tevékenység.

A játék az óvodás gyermekek alaptevékenysége, elemi, pszichikus szükséglete.

Játék közben gazdagítja tapasztalatait, felméri tevékenységeinek lehetőségeit és kibontakoztatja a benne szunnyadó képességeket, melyre a tehetséges és a sajátos nevelési igényű gyermek esetében kiemelten figyelünk.

A játék fejlődésével függnek össze egyéb tevékenységei, és e tevékenységek fejlettségi állapota készíti elő a gyerekeket a következő életszakaszhoz szükséges alap-tevékenységekre.

Minden tanulás alapja, mely szabad és irányított formában valósul meg.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élmény-szerű, elmélyült gyermeki játék kibontakoztatását.

Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A szabad játék önként vállalt, szabad örömteli vágykielégítő tevékenység. A szabad játék során a gyermek, játék közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit, korlátait, miközben kielégíti felfedező hajlamát, kíváncsiságát, tevékenységi vágyát. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Az irányított játék az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység, melynek célja a játékos tanulás, differenciált fejlesztés. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítói felelősséget.

Feladatok:

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszköz és élmény);
- a különböző játékfajták fejlesztése;
- személyiségfejlesztő hatásának felhasználása.

4.1.1 A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

A légkör nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat. Önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt.

A kreatív légkör segíti a gyermek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását.

Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvónői minta példaértékű.

Az óvodapedagógus az oldott légkör érdekében bátran használhat humoros kifejezéseket, tréfás szavakat.

A megnyugtató viselkedés főként a szélsőséges érzelmi állapotban lévő autista gyermekek esetében fontos.

A játék színtere a csoportszoba, az óvoda belső helységei az öltöző és a tornatér és az udvar. A gyermekekkel közösen állandó és ideiglenes játszóhelyeket alakítunk ki, így a különböző játszócsoportok nem zavarják egymást.

Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy a csoportszoba bútorait mobilizálják, térelválasztóként is felhasználhatják.

Az autista gyerekek számára félreeső, nyugodt helyet biztosítunk.

Lehetővé tesszük, hogy a csoportszobában megkezdett tevékenységet az udvaron folytathassák.

Az udvar alkalmas a mindennapi játék mellett a népi dalos játékok játszására, a népi mesterségek gyakorlására, eszközkészítésre.

Mindezekhez biztosítjuk az udvarrészek közötti átjárhatóságot a testvérek számára, vagy a számukra vonzó tevékenységek választását.

Az óvoda területén kívül is adódik hely a játékokra a közeli parkokban, kirándulások alkalmával erdőkben, réteken.

A játékidő az óvodai napirend sajátosságából adódóan folyamatos, így a gyermekek érdeklődésüktől függően, játszhatnak, akár órákon keresztül.

A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába, időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét.

Arra törekszünk, hogy az eszközök legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, fantáziálásra, gondolkodásra, problémamegoldásra készítsék őket.

Játékeszközként felhasználjuk a közösen gyűjtött anyagokat, terméseket (kavics, falevél, bot, papírdoboz).

Esztétikus textíliák, egyéb kiegészítők elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, dramatizálásnak.

Az élményeknek meghatározó szerepük van a játékban.

A gyermekek óvodában és óvodán kívül szerzett ismeretei, tapasztalatai, élményei a játékukban megjelennek.

A spontán élményszerzés éppen olyan fontos, mint amelyet a pedagógus irányít és megtervez. A lényeg az, hogy az élményt a gyermekek örömmel, érdeklődéssel éljék meg, feldolgozásukban kedvük szerint alakítsák át a megfigyelt valóságot.

A gyermekeket a játéktevékenység során, az utánzáson kívül a szabályok segítik az eligazodásban.

A nyugodt, derűs játéktevékenység érdekében meghatározott szabályok:

- ne zavarják egymás játékát;
- ne rongálják az eszközöket;
- a játékidőben a következő tevékenységhez szükséges rendet alakítsák ki.

4.1.2 A különböző játékfajták jelentősége a fejlődési folyamatban fejlesztése

A gyakorló játékban a gyermek, különböző műveleteket többször ismétel, s közben a funkció örömét éli át. A sikerélmény ösztönzi a gyermeket az újabb és újabb kísérletezésre, próbálkozásra.

Biztosítjuk a mozgásteret és mindazokat a játékokat, eszközöket, anyagokat, amelyek alkalmasak a gyermek manipulációs vágyának, mozgásigényének kielégítésére.

Ügyelünk arra, hogy a csoportszobában és a szabadban egyaránt álljon a gyermekek rendelkezésére nagyobb mennyiségű, jó minőségű eszköz.

A kisebbek számára biztosítunk öltöztethető, húzható, rakosgatható játékszereket, természetes anyagokat, melyek fejlesztik a nagymozgást.

Olyan eszközöket is biztosítunk, amelyeket tologathatnak, amelyekbe rakodhatnak, maguk is beleülhetnek.

Egymástól elhatárolt, meghitt játszóhelyeket alakítunk ki, a játékszereket elérhető helyre tesszük. A már meglévő játékeszközök választékát fokozatosan bővítjük olyan eszközökkel, melyek tartalmassá teszik a játékot.

A játékszerek használatát bemutatjuk, együtt játszunk a gyermekkel.

Segítjük a gyermekeket, hogy játéku a gyakorló játékból a szerepjátékig fejlődjön.

Érdeklődéssel hallgatjuk a halandzsza szövegismétlő játékokat, ösztönözzük a gyermekeket újabbak és újabbak elmondására, segítve ezzel önkifejező képességüket.

A szimbolikus- szerepjátékban a gyermekek a már megtörtént cselekvéseket utánozzák le, önmagával, játéktárgyakkal, másik személlyel. Érvényesülnek a környezeti hatások, a szocializáció és az általános tájékozottságuk.

A szerepjáték során a gyermekek valós, vagy kitalált személy, állat stb. helyébe képzelettel magát és ezt viselkedésével, cselekedeteivel, magatartásával megjeleníti.

A leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. Ez a játék tükrözi a gyermek egész eddigi életét, személyiségét, sok egyéni élményt tartalmaz.

A játékban előálló helyzetek lehetővé teszik a gyermekek érzelmeinek jelképes átélését, konfliktusainak feloldását, indulatainak szimbolikus cselekvésekben történő levezetését. Képzelőerejük, találékonyságuk, akaraterejük fejlődik, a szerepekben formálódnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok.

Megfelelő eszköztárat biztosítunk a változatos szerepjáték kialakításához.

Tiszteletben tartjuk a gyermekek játékelképzeléseit. A játék megszervezésében segítjük az önkéntességnek, szabad választásnak, önállóságnak érvényesülését.

Úgy ítéljük meg, hogy az együttes játékban az óvodapedagógus lehet egyenrangú társ, alárendelt, irányított vagy mintaadó modell. Tevékenységünk során ezeket segítjük.

A saját maguk által készített eszközöket a gyermekek felhasználják játékukban. E változatos tevékenység közben a gyerekek rengeteg ismeretet, tapasztalatot szereznek az anyagok tulajdonságairól, átalakíthatóságáról.

Munka közben átéljük az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk, konstruáló képességük.

A barkácsoláshoz sok kellékre és sokféle eszközre van szükség. Folyamatosan szervezzük a gyűjtőmunkát. Megfelelő helyet biztosítunk az anyagoknak, eszközöknek.

Kezdetben a gyermekek előtt készítünk el különféle dolgokat, magyarázattal kísérjük a tevékenységet. Megismertetjük a gyermekekkel az anyagok tulajdonságait. Biztosítjuk a gyermekek kézméretének megfelelő eszközöket, bemutatjuk azok használatát, az egyszerű technikai fogásokat.

A konstruáló játék során a gyermekek elemekből létrehozhatnak, alkotnak valamit.

Ez a játékforma gyakorló játékból fejlődik ki. A gyermek a valóságot akarja megeleveníteni a konstruáló játékban, élményei, tapasztalatai és fantáziája segítségével.

Változatos, összekapcsolható, egymásba illeszthető építő eszközökkel gazdagítjuk játéktárunkat, ezek különböző színűek, nagyságúak és anyagúak.

Megtanítjuk a gyermekeket a különféle anyagok kezelésére. Gondoskodunk az eszközök megfelelő mennyiségéről. Elegendő helyet biztosítunk az elkészült építmények tárolásához.

Megfelelő számú, jó minőségű homokozó eszközökkel segítjük az udvari játékot. Télen a hó felhasználásával is kezdeményezünk játékot, építést.

A dramatizálásban improvizációs lehetőségek rejlenek, alkotó képzeletükkel sajátos módon beleszövik egyéni élményeiket, vagy maguk által kitalált különböző helyzeteket játszanak el. A gyermekek szerepjátékuk közben gyakran irodalmi élményeiket is eljátsszák.

A bábokkal történő játékban a gyermekek közvetlenül nyilvánulnak meg. Játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történések általuk felfogott tartalmát tükrözik.

Lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy mese-, vers-, film élményeik alapján elképzeléseik, szándékaik szerint formálják át, vagy tovább a történetet, válasszák ki a szereplőket.

Biztatjuk őket arra, hogy a mesék hőseinek tetteit, a cselekmény menetét, a szereplők mondanivalóját, mozdulatait saját elgondolásuk alapján játsszák el, a megvalósítást segítjük. Gondoskodunk jelmezekről, kellékekről, díszletekről, ezek készítésébe bevonjuk őket, továbbá serkentjük a párbeszédet mellett spontán szavakkal, mozgással, mimikával és gesztusokkal elevenítsék meg a szereplőket.

Színes, érdeklődést felkeltő bábjátékkal ébresztünk kedvet a gyermekekben a bábozáshoz. Lehetőséget adunk arra, hogy a látottakat ők is eljátszhassák. Megtanítjuk őket a bábok mozgatására.

A szabályjáték előre meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok meghatározzák a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának leírását. Ide tartoznak a mozgás során alkalmazható játékok és a dalos népi játékok is.

Az értelemfejlesztő szabályjátékban elsősorban az értelmi képességeket: a gondolkodást, a képzeletet, az emlékezetet fejlesztjük.

A szabályok bevezetésénél a fokozatosságra törekszünk. Tervszerűen készülünk fel a szabályjáték megtanítására. Kezdetben figyelemmel kísérjük a szabályok betartását, együtt játszunk a gyermekekkel.

Rávezetjük őket a kudarc elviselésére, türelemre és kitartásra buzdítva őket.

A mozgásos játékok szervezése során figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségi szintjét, s ennek megfelelően fejlesztjük a nagymozgásokat, szem-kéz koordinációt és a finommotorikát.

A népi gyermekjátékok megtanítása során számba vesszük az évszakok és ünnepek aktualitását.

A dráma játékokban a legkülönbélebb gyermeki képességek fejlődését segítjük elő, melyek a gyermeki fantáziára építenek. Fejleszti a kreativitást, a szocializációt, a finom- és a nagymozgásokat. Bármikor játszható, élményekből és tapasztalásból fakad, a gyermek azonosul a szereppel, de eközben is önmagát alakítja.

A csoportban kialakuló játékok során figyelembe vesszük, hogy a kiemelt figyelmet igénylő vagy sajátos nevelési igényű (autizmus spektrum zavaros) gyermekek játékfejlődése jelentősen eltér társaitól. Hiányoznak belőle a játék szimbolikus és kreatív vonásai. Tárgyakat gyűjt, sorba rak, melyekhez erőteljesen ragaszkodik.

4.1.3 Játék személyiségfejlesztő hatásának felhasználása

A játékban a gyermekek teljes személyisége fejlődik.

Az óvodás gyermekek értelmi képességeiket, az érzékelésüket, észlelésüket, emlékezetüket, képzeletüket önkéntes és szándékos figyelmüket képszerű és szemléletes gondolkodását leginkább a játékon keresztül fejlesztjük.

Számtalan probléma és megoldási lehetőséget ad a játék a gyermekeknek.

Mozgáskészségük újfajta mozgások tanulásával fejlődik, melyeket a szabadban és a teremben egyaránt gyakorolnak. Alakul tér érzékelésük, fejlődik nagymozgásuk és kézügyességük.

Megtanulják kezelni, érzelmeiket a játék feszültség levezető hatása oldottá teszi a gyermekeket, különös figyelemmel kísérik egymást.

Az átélt játékörömök, sikerélmények vagy kudarcok erős érzelmeket váltanak ki belőlük. Formálódik erkölcsi ítéletalkotásuk, alakul viselkedésük.

A közös játék örömeivel, az élmény együttes megtapasztalásával alakítjuk a gyermekek társaikhoz való viszonyát.

Kommunikációs kapcsolatteremtő képességüket fejlesztjük.

Olyan játékokat választunk, amelyeket a gyermekek örömmel, élvezettel játszanak, de ugyanakkor a nehézségek, akadályok leküzdésére készítetik őket.

Alapelveink:

- biztosítjuk a gyermekek számára, hogy megtalálják a legvonzóbb játéktevékenységeket;
- érvényesítjük a játék szabadságának alapvető jogait;
- lehetővé tesszük, hogy a gyerekek a negatív élményeiket kijátsszák magukból, ügyelve arra, hogy társaiknak ebből hátránya ne származzék;
- szem előtt tartjuk a játéktámogató tevékenységet.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- 5-6-7 éves korban a gyakorló játék elemeiben jelentkezik csak a konstrukciós és szerepjáték;
- konstruáló, építő játékelemekből játékszereket is tudnak készíteni, a gyermekek igényesebbé válnak alkotásaikkal szemben;
- jellemző az eredményességre törekvés, a bonyolultabb játékelem biztos kezelése, a szerepjátékkal való sokoldalú kapcsolat, alkotásaikat sok egyéni ötlet alapján hozzák létre, képesek az anyagok, eszközök kombinálására;
- megértik, elfogadják játszótársaik elgondolásait, alkalmazkodnak a játék szabályaihoz, le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről, önállóak a játék tervezésében, a szerepek kiválasztásában, kiosztásában, vállalják a kedvezőtlenebb szerepet;
- a játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki, bonyolultabb szerepjátékok gyakorlására is képesek, figyelmeztetik egy-mást a szabályok betartására;
- ebben az életkorban a barkácsolás, a szerepjáték, a bábozás természetes tevékenység, az elkészült alkotásokat játékaikban, dramatizálásban is felhasználják;
- szívesen vesznek részt az óvónő által kezdeményezett drámajátékokban;
- a bábozásban esztétikus kesztyűbábót, jelmezt is használnak, megfelelő helyen maguk szórakoztatására báboznak, a mesealakok mellett kedvelik a hét-köznapi élet figuráit is, melyekben saját élményeiket is eljátszhatják.

Eszközök:

- gyakorló és szerepjátékhoz babakocsik, babák megfelelő ruhatárral, különböző textíliák, közlekedési eszközök;
- természetes anyagok, termékek, félkész eszközök;
- igényesen berendezett babaszobák, konyhák, játszó kuckók;
- konstrukciós játékok széleskörű választéka különböző anyagokból;
- bábok, plüss figurák és kiegészítő kellékek.

4.2 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tevékenységekben megvalósuló tanulás az értelmi nevelés leghatékonyabb eszköze, melyet az éves anyaggyűjtésünk szerint, rugalmasan tervezünk.

Célunk, hogy a gyermek változatos utánzásos, spontán, tevékenységek során szerezzen ismereteket, melyek segítik a teljes személyiség fejlődését. Ennek motorja a játékkedv, a mozgásigény, utánzási vágy.

Elsődleges célunk az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, mely nem szűkül le ismeretszerzésre.

Az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Törekszünk a tanulástámogató környezet megteremtésére, építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, érdeklődésére.

A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakoztatását, kreativitásának erősítését.

A kiemelt figyelmet igénylő vagy sajátos nevelési igényű (autista) gyermekek sajátosságaihoz, képességeihez való alkalmazkodás elengedhetetlen esetükben.

Rendkívül fontos az ő tevékenykedtetésük, tapasztalatszerzésük biztosítása.

Rövid, pontosan megfogalmazott (személyre szóló) utasításokat kell adnunk, arra vonatkozóan, hogy melyik eszközzel, mikor, mit kell tenniük, illetve megfigyelniük.

Erre építjük differenciált fejlesztésüket, mely a különböző területeken egyéni adottságaikhoz igazodik.

Feladatok:

- ismeretek elsajátítása, játékos, cselekvéses tanuláson keresztül;
- a tanulás megszervezése;
- óvoda-iskola átmenet elősegítése.

4.2.1 Ismeretek elsajátítása, játékos, cselekvéses tanuláson keresztül

A játékos ismeretszerzés lehetőségeit a gyermek cselekvő aktivitására, a közvetlen, egyszerre több érzékszervét foglalkoztató tapasztalására építjük, valamint különböző felfedezési lehetőségeket biztosítunk számára.

Elfogadó, megerősítő légkört teremtünk, melyben a gyermek számára az önkéntelen, cselekvéses tanulás az egész nap folyamán adott.

Pozitív erősítéssel, dicséréssel ösztönözzük a gyermekeket a kívánt viselkedés elsajátítására. Sikerélményhez juttatjuk, melynek motiváló hatására tudatosan építünk.

4.2.2 A tanulás megszervezése

Programunkban a játékos, cselekvéses tanulás azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak, egyéb játéktevékenységekkel párhuzamosan.

A gyermekek érdeklődésük szerint csatlakozhatnak a kezdeményezett tevékenységhez, majd visszatérnek eredeti játékukhoz.

Azon a napon változik ez az alapelv, amikor az óvodapedagógus szervezett mozgástevékenységet vezet.

Programunk a hagyományos tevékenységformákat a hagyományápolásból, a népi mesterségekből fakadó tevékenységekkel, munkadélutánokkal gazdagítja.

A tevékenységekben megvalósuló tanulást kötelező és kötetlen formában valósítjuk meg, csoportos, mikro csoportos és egyéni keretek között, a kiemelt figyelmet, sajátos nevelési bánásmódot igénylő gyerekekre.

A tanulás lehetséges formái:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos cselekvéses tanulás, melynek során a gyermek hibázhat és lehetősége van a javításra;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

A differenciált fejlesztés tartalma a mozgás, a komplex esztétika és a külső világ tevékeny megismerésén keresztül valósul meg.

Heti rendünkben állandó napot igényelnek az alábbi tevékenységek:

- a tornatéri, tornatermi mozgásos játékok;
- a nevelési időben szervezett speciális szolgáltatások (műhelymunkák, fejlesztő pedagógus, pszichológus, logopédiai foglalkozások).

Kötetlen tevékenységek:

- a hetirendben jelzett egyéb tevékenységek kötetlen formában, a gyermeki érdeklődést figyelembe véve valósulnak meg.

Hetirend

	Hétfőtől - péntekig
Rögzített	Fejlesztő pedagógia naponta Pszichológia heti 2 alkalommal Logopédia heti 2 alkalommal
Kötelező	Tornatermi mozgás heti 1-2 alkalommal
Kötetlen	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Ének-zene, énekes játék, gyermektánc Mozgás

A hetirendben meghatározott tanulási tevékenységek az egymás mellett lévő csoportokban történő egyeztetés alapján, a csoportnaplóban rögzített módon és napon szerveződik.

Az előkészítés után a pedagógusi módszertani szabadság biztosításával (eszközök, módszerek megválasztásában), az elvárható szakmai felkészültséggel, a gyermekek cselekedtetésével valósul meg.

4.2.3 Óvoda-iskola átmenet elősegítése

Óvodai nevelésünk céljának elérésével, feladatainak teljesítésével biztosítjuk a gyerekek teljes személyiségének harmonikus fejlődését.

Differenciált feladatokkal, a lehetőségek biztosításával segítjük a gyerekek iskolai életmód megkezdésére való alkalmassá tételét.

Feladatunk a gyerekek érettségének mélyreható ismerete; tervezett, tudatos képességfejlesztés; a tanuláshoz szükséges alapkészségek megalapozása; valamint fokozatos haladás az érdekestől a szükséges felé.

Biológiai, pszichológiai, szociális alkalmasság elérésére törekszünk. A

z óvoda-iskola átmenet alapját a képességfajták szerinti fejlesztés képezi, mely differenciálási szintekben jelenik meg tanulótervezésünkben.

Hatékony gyermek - megismerési technikákat alkalmazunk, melyeket a „Fejlettségmérési eredmények értékelésének, elemzésének, a szülők tájékoztatásának eljárásrendje tartalmazza.

A mérési és értékelési eredményeket felhasználjuk a következő tevékenységek tervezéséhez.

Alapelveink:

- építünk a gyermeki kíváncsiságra, ötleteire;
- arra törekszünk, hogy a gyermekek örömmel, önként, érdeklődve vegyenek részt a tanulási folyamatokban;
- azt szeretnénk megvalósítani, hogy a tanulás a gyermekek cselekvő aktivitására, önállóságára épüljön;
- lehetővé tesszük, hogy a gyermekek megélhessék a felfedezés örömeit;
- szem előtt tartjuk a gyermekek egyéni fejlődésének ütemét (differenciált feladatadással);
- betartjuk a játékosság és fokozatosság elvét.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- fontosnak tartjuk, hogy az egészségesen fejlődő gyermekeknél jelenjen a szándékos bevézés és felidézés, növekedjen a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kapjon a felidézés;
- jelenjen meg a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekedjen a figyelem tartalma, terjedelme, megosztása;
- a cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is alakuljon ki;
- azonosuljanak az óvónő által meghatározott feladatokkal, alakuljon ki bennük az igény, hogy a kapott feladatokat sikerrel oldják meg;
- kezdődjön meg az önellenőrzés képessége;
- rendelkezzenek önmagukról és az őket körülvevő környezetről alapvető ismeretekkel,
- gondolataikat, érzelmeiket, egyéni élményeiket érthető formában fejezzék ki.

Eszközök:

- a külső és belső környezet által felkínált anyagok változatos tárháza;
- speciális értelemfejlesztő, a logikus gondolkodást, érzékelést fejlesztő játékok széles választéka.

4.3 Mozgás

Tevékenységünk célja: a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás.

A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok biztosítása, melyekkel kialakítjuk, formáljuk és fejlesztjük a gyermekek pszichomotoros készségét és képességét.

Rendszeres alkalmazásukkal kedvezően hatunk a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, melyek nagyban befolyásolják a gyermekek teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakításában, felerősítik és kiegészítik a gondozás, az egészséges életmódra nevelés hatásait.

A kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű (autista) gyermekek fejlesztésének célja, az esetleg megkésett mozgásfunkciók fejlesztése, koordinációs és kombinációs képesség fejlesztése.

Feladatok:

- a szabad, spontán mozgás feltételeinek biztosítása az egész nap folyamán;
- a különböző mozgásformák megismertetése és gyakoroltatása irányított mozgástevékenységek, szervezett tornatermi- tornatéri, udvari mozgások során.

4.3.1 A szabad, spontán mozgás feltételeinek biztosítása

Irányított mozgástevékenységeink kiegészítéseként a gyermekek részére egész nap folyamán biztosítjuk az aktív mozgás lehetőségét, melyeket komplex módon építünk be az óvodai élet egyéb tevékenységeibe.

Ezek együtt hatnak a gyermek személyiségére.

A pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlődésére.

A szabad mozgáshoz lehetőséget biztosítunk a csoportszobában, a tornatérben az öltözőben és udvaron egyaránt.

A spontán játékokban, azon belül a szabad játékokban megjelenő mozgásos tevékenységek, az egészségfejlesztő test-mozgások óvodai nevelésünk minden napjain jelen vannak, és minden gyermek számára elérhetővé válnak. Figyelembe vesszük az egyéni szükségleteket, képességeket, csoport összetételét.

Az óvodaudvaron lehetőséget nyújtunk a mozgásformák gyakorlására, a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítésére, a mozgásos népi játékok játszására.

Célba dobások, kötélhúzás, bújócskák, járások, fogó, futó labdajátékok rollerezés, biciklizés tere az udvar.

Igyekszünk széles körben alkalmazni a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékokat is. A szabad levegőt kihasználva, évszaktól függően változnak a kint végzett tevékenységek.

Kihasználjuk a közeli parkok adta lehetőségeket, valamint kirándulásaink által a mozgásnak nagyobb teret adó helyszíneket. Egymás testi épségének megóvására törekszünk a balesetmentes helyszínek, változatos eszközök megválasztásával.

Odafigyelünk az egészséges küzdőszellem kialakítására, társra figyelésre, a fokozatos terhelésre.

4.3.2 A különböző mozgásformák megismertetése és gyakoroltatása irányított mozgástevékenységek, szervezett tornatermi-tornatéri, udvari mozgás során

Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal és játékokkal segítjük elő a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulását, a mozgáskoordináció intenzív fejlődését.

Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező kölcsönhatását.

Tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések, hordások, egyensúlyozások és a mozgásos játékok alkotják.

A szervezett mozgás két formában van jelen: a mindennapokban és a heti rendszerességgel szervezett játékos tornatéri torna alkalmával.

A mindennapi torna időpontját a napi tevékenységhez igazodva tetszőlegesen választjuk.

Kora tavasztól késő őszig lehetőség szerint a szabadban tartjuk, kihasználva az udvar adta lehetőségeket.

Tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások képezik, ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok.

Képességfejlesztést végzünk a gyermekek által kedvelt és ismert játékokkal, ez által lesznek mindennapi tornáink intenzívek.

A mozgáshoz szükséges eszközöket, azok anyagát a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez választjuk meg.

Tornázás előtt portalanítunk, folyamatosan szellőztetünk.

Jó hangulatú játékos torna vezetésére törekszünk, körültekintő szervezéssel, rövid, érthető utasításokkal, pergő gyakorlatvezetéssel.

Az új mozgásformákat bemutatjuk, bemutattatjuk, ösztönzésül a pozitív megerősítést helyezzük előtérbe.

Kiemelten fejlesztjük a nagymozgásokat.

Megismertetjük a gyermekeket különféle dobásokkal és támaszgyakorlatokkal.

Feladatunk a testséma fejlesztése, a testrészek felismerése – irányok rögzítése.

Minél több egyensúlyozó játékot tervezünk, ezzel is biztosítva a szem-kéz, szem-láb koordinációt.

Speciális járással, mezítlábas tornával erősítjük a lábboltozatot, tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokat alkalmazunk.

Minél több, új játékkal ismertetjük meg őket. Hangsúlyt fektetünk a finommotorika fejlesztésére és a szabályjáték gyakorlati alkalmazására.

Alapelveink:

- törekszünk a szabad mozgás biztosítására egész nap folyamán a szabad választás elvének betartásával;
- minél több mozgásformával ismertetjük meg a gyermekeket;
- kiemelten figyelünk a bemutatás, utánzás elvére;
- fokozottan szem előtt tartjuk a játékos elvét, mely a mozgások kombi-nációi mellett a tapasztalatok szerzését is elősegíti;
- betartjuk a differenciálás elvét.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- váljon mozgásuk egyre összerendezettebbé, legyenek képesek a harmonikus finommozgásra;
- szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban;
- ismerjék az irányokat, tudjanak térben tájékozódni;
- tartsák be a szabályokat a különböző versenyjátékokban, ügyességi játékokban;
- járjanak ütemtartással, legyenek képesek jelre gyorsan irányt változtatni;
- a gimnasztikai gyakorlatokat igényesen, helyes tartással végezzék;
- szeressenek futni, képesek legyenek 50-100 métert kocogni;
- ügyesen végezzenek labdagyakorlatokat;
- értsék meg az egyszerű vezényszavakat.

Eszközök:

- udvaron beépített kombinált mászóakák, sporteszközök, járművek;
- labdajátékokhoz alkalmas hálók, futball kapuk, állványok;
- egyensúlyozást fejlesztő eszközök, kézi szerek, kiegészítő játékok;
- kerékpárok, rollerek, lépegetők;
- függő hinták, mászó létrák;
- labdadobáló tölcsérek;
- rugós játékok;
- közlekedési lámpák;
- futópálya.

4.4 Esztétikai nevelés

Az esztétikai nevelés komplex és mégis egyedi, folyamatában az egész személyiséget fejleszti. A komplexitás itt nem jelent mást, mint a mindennapi életben előforduló jelenségek megörökítése valamilyen formában. Feladataink közé tartozik megismertetni a gyermekeket a világ szépségeivel.

Nagyon fontos, hogy esztétikus, egyszerű, nyugalmat árasztó környezet vegye őket körül.

Felelőségünk igen nagy, hiszen a gyermekek mindenre fogékonyak, érdeklődők, ezért nekünk felnőtteknek kell igényesnek lennünk a művészi alkotások megválasztásánál.

Programunk sajátosságából fakad, hogy az esztétikai nevelésben fontos szerepet kap a tárgyi és szellemi népművészet.

Egyes területei áthatják a gyermeki tevékenységformákat, gazdagítják a cselekvési lehetőségeket:

- a népköltészetben: a rigmusok, mondókák, szólások, közmondások, találós kérdések, népmesék;
- a népi mesterségekben: a fonás, szövés, agyagozás, tojásfestés, nemezelés, gyöngyfüzés, varrás, hímzés, és egyéb hagyományőrző tevékenységek;
- a népzeneben: gyermekjáték dalok, népi gyermek játékszerek és játékok, a népi színjátszás és dramatikus népi játékok mind esztétikai értéket hordoznak.

Az esztétikai nevelés területei:

- verselés, mesélés
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- rajzolás, mintázás, kézi munka.

4.4.1 Verselés, mesélés

A tevékenység célja a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Feladatok:

- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodai korszakokban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása;
- a gyermekek nyelvi képességének fejlesztése rigmusokkal, versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállításában a magyar gyermekköltészet, művészi értékű irodalmi alkotásokkal biztosítjuk az esztétikai élmény mélységét, ezért a művek megválasztására nagy hangsúlyt fektetünk, mivel a mese visszaigazolja a gyermek szorongásait, egyben feloldást és megoldást kínál.

A gyermek mesehallgatása lelki szükséglete, ezért minden nap hallgathatnak mesét. Mesehallgatás során a gyermek belső képvilága fejlődik, ez a folyamat a gyermeki feldolgozás egyik legfontosabb formája.

Lehetőséget teremtünk a szabad önkifejezésre azzal, hogy a gyermek saját maga alkothat verset, mesét, ezeket kísérheti mozgással, kombinálhatja ábrázolással.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A 3-4 éves gyerekek vers anyagát a népi mondókákból, rigmusokból, mesékből és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze.

Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Verselés, mesélés közben gyakran ölebe vesszük a gyermekeket, ezzel erősítjük biztonságérzetüket.

A 4-5 éves gyermekek meséi: állatmesék, népmesék, dramatikus népszokásokat feldolgozó alkotások. A mondókázás anyagát a népi mondókák, névesúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók köréből válogatjuk.

Helyet adunk a magyar klasszikusok és a mai magyar kortárs írók, költők modern meséinek, verseinek is. Szívesen szerepeltetünk vidám, groteszk, humoros verseket is.

Az 5-6-7- éves gyermekeknek az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus, realisztikus meséken át, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemeit, meséit, a klasszikus tündérmeséket, a tréfás meséket és a műmeséket beépítjük a gyermekek mesetárába.

Napokon keresztül folytatásokban mondjuk a meseregényeket. A versanyagot a különböző típusú mondókákkal, kiolvasókkal gazdagítjuk. Igyekszünk rábeszélni a gyerekeket saját meséik előadására, eljátszására.

Megismertetjük a gyermekeket a környezetükben gyakran hangoztatott közmondásokkal, találós kérdésekkel. A kiválasztott versekkel, mesékkel tovább erősítjük a gyermekekben a környezet iránti szeretetet, a hagyományápolást, az évszakok szépségére való rácsodálkozást. Erősítjük a gyermekben a külvilág és az emberi belső világ érzelmi viszonyait, és a megfelelő viselkedési formákat.

A mese hallgatásakor rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemeket alkalmazunk, igyekszünk szemkontaktust is tartani a gyermekkel. Ugyanazt a mesét többször ismétljük, ezzel lehetőséget teremtünk azok megtanulására, eljátszására.

Az autizmussal élő gyermekek jó mechanikus memóriájuk segítségével lehetnek aktív részesei, kezdeményezéseinknek.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül fejlesztjük a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

Leginkább a népi mondókákkal segítjük elő a magán és mássalhangzók helyes kiejtését, a megfelelő artikulációt, a hangkapcsolatok törvényszerűségeit.

A mesék, versek által új fogalmakkal ismertetjük meg a gyermekeket.

A gyermekek szabad önkifejezését a bábjátékban bontakoztatjuk ki.

Dramatikus helyzetekben lehetőséget adunk a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Alapelveink:

- kihasználjuk a magyar népmese, vers és mondókakincs adta lehetőségeket az irodalmi nevelésben;
- lehetővé tesszük, hogy a gyerekek eljátsszák, elbábozzák kedvenc meséiket, kitalált történeteiket;
- lehetőséget biztosítunk a szabad önkifejezésre.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor_végére:

- örömmel hallgassanak meséket;
- érezzék a mondókák, versek ritmusát;
- csendben, figyelmesen hallgassák végig a mesét;
- vegyenek részt az énekes, halandzsás, mozgásos improvizációs játéke kezdeményezésben;
- értsék meg a hallott, mondott vers témáját, költői képeit;
- játékukban nyilvánuljon meg a kedves mesehőssel átélt élmény;
- beszélgessenek a mesében elhangzottokról, szereplőkről;
- nézegessenek szívesen meséskönyvet;
- ismerjék a csoport könyvespolcát, az óvodai könyvtárat, vigyázzanak a könyvekre;
- találjanak ki önállóan történeteket, meséket, s azt mozgással is jelenítsék meg;
- szívesen meséljenek, bábozzanak, dramatizáljanak önmaguk és mások szórakoztatására is.

Eszközök:

- bábparavánok, bábok, maszkok, mesekönyvek, képes könyvek, diafilmek, hangos könyvek.

4.4.2 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja a közös éneklés, a közös énekes játék és gyermektánc örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Feladatok:

- a zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének, megfelelő válogatása, tervezése;
- az éneklés megszerettetése;
- az énekes játékok és gyermektánc közösségépítő hatásának kihasználása;
- zenei anyanyelvünk továbbörökítése, (Kodály, Forrai Katalin) módszerének megőrzése;
- a gyermekek zenei képességének fejlesztése
- autista gyermekek esetében a zene komplex és hatékony módon történő alkalmazása a sérült, fejlődésben elmaradt készségek kompenzálására.

Zenei nevelésünk anyagát a népi mondókák, népi dalos játékok, népszokásokhoz kapcsolódó énekek, és a zenehallgatás dalanyaga alkotják.

Zenei kreativitásuk alakításában nagy szerepet játszanak az igényes kortársalkotások.

A 3-4- éves gyermekeket megismertetjük olyan simogató, hőcögtető játékokkal, melyeket együtt játszunk velük, ezek arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játékok.

A mondókák 2/4-es üteműek. Egyszerű, 4-5 hangból álló énekes játékokat tanítunk, melyeket játékos utánzó mozdulatokkal, népzenei történetű sétálgatással és egyszerű vonulásokkal kísérünk. Megismertetjük őket 1-2 komponált gyermektáncdalal is.

Megfigyelgetjük a csendet, a környezet hangjait és dallamjátszó hangszereket.

A 4-5-éves gyermekekkel is játszunk ölbeli játékokat.

A gyermektáncok hangterjedelmét bővítjük, a körjátékok szövegei kibővülnek. Az egyenletes lüktetés mellett a ritmus megéreztetésére is sort kerítünk.

Szerepcserére épülő játékokat tanítunk, melyeket már változatos, összehangolt játékmozgás kíséri (változatos sorformák, csiga- kígyóvonal).

Az 5-6-7- évesek dal, mondóka és mozgásanyagát egyre bonyolultabb, változatosabb énekek, mondókák és mozgások alkotják.

Több szereplővel, komplikáltabb mozgással, nagy térben mozgó játékokat választunk, mely a sima szerepcserén túl párválasztós, kaputartós, csoportos fogócska, sorgyarapodó, két körforma is lehet. Az egymást megtréfáló játékok a fejlett humorérzékű csoportoknál gyakrabban alkalmazható.

Zenehallgatásunk gerincét a magyar népdalok alkotják élő előadásmódban, hallgatunk magyar komponált műzenét és klasszikus zenét, valamint kortárs zenét és más népek dalait is. Lehetőséget teremtünk más nemzetiségű és etnikai csoportba tartozó gyermekek esetében saját népi dalaink meghallgatására, előadására is.

Gyakran alkalmazzuk a hangszeres zenehallgatást.

A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően olyan énekes népszokások megismertetését tervezzük, amelyek kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári és zöldszepekhez, valamint óvodánk hagyományos ünnepeihez (vásári és szüreti dalok, állatokról szóló énekek, téli ünnepi dalok, farsangi multságok, a természethez kapcsolódó énekek, Pünkösddés, Csodapók Napi vígasság).

Az éneklési készség fejlesztésén belül a tiszta éneklés kialakítására törekszünk, melynek értelmében eleinte kis hangterjedelmű dalokat tanítunk, és megfelelő hangmagasságon éneklünk. Fontos az óvodapedagógusi példamutatás, tiszta éneklés, szép szöveg kiejtés.

A ritmusérzék fejlesztésében a fokozatosságra ügyelünk, melynek első lépcsője az egyenletes lüktetés kiemelése.

Később a mondókák és gyermekdalok ritmusának megéreztetése lépéssel, ritmikus mozdulatokkal, majd tapssal, kopogással.

Fontos, hogy a szünetet a ritmustól eltérő mozgással különböztessük meg. Az egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolását a kettős lüktetés érzékeltetése, majd a tempóérzékeltetés és a mozgáskultúra, gyermektánc játékos megelevenítése követi.

A gyermektánc néhány lépésénél az egyszerűbb, tá és ti-ti-tá kombinálása is megjelenik.

Hallásfejlesztésen belül a magas és mély hang érzékeltetését, a halk és hangos közötti különbséget, a hangszínfelismerést és a belső hallás fejlesztését értjük.

A gyermekhang ápolása, fejlesztése, a helyes légzésre való odafigyelés is mindennapi feladatunk.

A zenehallgatás anyaga a nap bármely szakában megszólalhat, főként óvónői ének formájában, melybe beiktathatunk népzene, hangszere zenét, igényes műzene, nemzetiségi és kortárs zenét is.

Alapelvünk:

- népdalok éneklésével, hallgatásával, a gyermeki néptáncokkal és népi játékokkal segítjük hagyományaink továbbélését.
- a zenei képességek fejlesztésénél törekszünk a komplexitásra;
- olyan zenei értékek közvetítésére törekszünk, melyek formálják a gyermekek zenei ízlését, javasolunk és segítünk a szülőknek kiválasztani a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő zenei anyagot.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyerekek jó kedvvel, szabadon szeressenek énekelni;
- szívesen, örömmel játszanak énekes játékokat, egyéni szerepvállalásra és szervezésre is legyenek képesek;
- a zenei képességük önmagukhoz képest fokozatosan fejlődjön;
- élvezettel hallgassanak zenét, ismerjenek néhány hangszert.

Eszközök:

- természetes anyagból készített gyermekhangszerek, népi hangszerek dallam és ritmusjátásra,
- komplett hangszerkészlet;
- népi műsoros és videokazetták, CD lemez és lejátszó, hangkazetták;
- kékfestő szoknyák és posztó mellények, népi kellékek;
- körjátékokhoz szükséges eszközök.

4.4.3 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja a gyermekek élmény és fantázia világának képi megjelenítése, kreatív, szabad önkifejezése.

A gyermekek tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása, képi gondolkodásának fejlesztése, esztétikai érzékenysége, szép iránti nyitottsága, igényességének alakítása.

A népi mesterségek megismerése: agyagozás, kézi fonás, szövés, nemezélés, gyöngyfűzés, tojásfestés, varrás, műalkotások, népművészeti elemek, szokások, hagyományok, nemzeti szimbólumok.

A gyermek személyiségfejlesztésének még fontos eleme az esztétikus környezettel való ismerkedés.

Feladatok:

- a tevékenység feltételeinek megteremtése, szervezeti formáinak szükséges eszközeinek differenciált biztosítása;
- minőségi anyagok használatának biztosítása, takarékosagra nevelés;
- tartalmának, minőségének fejlesztése.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkört, helyet biztosítunk, melybe a gyermekek szívesen bekapcsolódnak, örömmel vesznek részt az alkotómunkába.

A csoportszobában megfelelő méretű asztalnál jelölünk ki vizuális tevékenységhez megfelelő helyet, változatos anyagokat és eszközöket, ahol a nap folyamán bármikor, bárki szabad választása alapján változatos alkotó tevékenységbe kezdhet.

Heti rendszerességgel a csoportszobában kialakított mobil kézműves műhelyben szervezünk a gyermekek számára tevékenységet, ahol lehetőség nyílik a tehetséggondozásra is.

A vizuális tevékenységhez elegendő időt, és megfelelő mennyiségű és méretű eszközt biztosítunk, hogy a gyermekek abból és annyi ideig alkothassanak, ameddig kedvük tartja.

Az autista gyermekek esetében fokozottan figyelünk arra, hogy a kézműves tevékenységek a sérült szociális-kommunikáció kompenzálására, az alkotások elkészítésének örömforrásként történő megjelenésére irányuljon.

A kisebbeknek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek változatos anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel.

Együtt éljük át a felfedezés, az alkotás, a színek és formák adta örömet, az esztétikai élményt. Erre különösen jó lehetőség kínálkozik az udvaron, ahol térben is tájékozódhatnak az anyagok és eszközök sokféleségéről.

Szabadon próbálkozhatnak, csak akkor segítünk, ha igénylik.

A tevékenységeket a képalkotás, a plasztikai munkák és az építés köré rendeljük, de ezeket nem különítjük el élesen egymástól.

A képalkotást homokba karcolással, agyagba készített nyomattal, ujjfestéssel, nyomatkészítéssel, papírragasztással, zsírkrétával, jelenítjük meg.

Lehetőséget adunk élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő témaválasztásra.

Plasztikai munkák során megismertetjük a gyerekeket a különböző anyagok alakíthatóságával.

Építés alkalmával bemutatjuk a különböző tárgyakat, melyeket közösen rakosgatunk.

A nagyobb, érdeklődőbb gyermekeknél segítjük a szándékos képalakító tevékenységet, élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz illeszkedő technikával.

Felfedeztetjük, hogy a világon minden ábrázolható, megjeleníthető.

Elősegítjük az emberábrázolás megjelenítését.

A plasztikai munkák során törekszünk a formák tagolására. Ösztönözzük a gyermekeket, hogy játékuhoz kiegészítő kellékeket, apró ajándéktárgyakat készítsenek, változatos anyagok, együtt gyűjtött természeti kincsek felhasználásával.

Építésnél elősegítjük önálló ötleteik megvalósulását, ehhez közösen gyűjtjük a felhasználható eszközöket (doboz, takaró, kisebb berendezési tárgyak).

Az érdeklődőbb 5-6-7- éves gyermekeknél elősegítjük a képi plasztikai kifejező képességet. A képalakítás során minél több lehetőséget biztosítunk a közös kompozíció készítésére több napon át. Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszköz-választás lehetőségét bővítjük.

Elősegítjük a mesék, versek, gyermekdalok, ünnepek képi megjelenítését.

A plasztikai munkák készítésekor lehetőleg természetes anyagokat használunk. Megismertetjük a gyermekeket a népi mesterségek eszközeivel, anyagaival, munkafogásaival.

Barkácsolás és bábkészítéskor a természetes anyagokat részesítjük előnyben. Építéskor egyéni elképzeléseik, ötleteik megvalósítását rájuk bízunk.

Az alkotásaikból, munkáikból hozzuk létre óvodánk dekorációját, amelynek folyamatos átrendezésébe, alakításába bevonjuk őket. Törekszünk arra, hogy a tehetséges gyermekek munkáit közösségi rendezvények, pályázatok alkalmával bemutassuk.

Alapelveink:

- a tevékenységekhez nélkülözhetetlen változatos minőségi anyagokat és eszközöket biztosítunk.
- segítjük a gyermekek önálló megvalósítási törekvéseit, kreativitásuk kibontakoztatását;
- igyekszünk elsajátíttatni a különböző népi mesterségek technikáit.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- képalakításban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, elképzeléseiket;
- alkotásukra legyen jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása;
- örüljenek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozíciónak;
- plasztikai munkáik legyenek egyéniek és részletezőek;
- téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők legyenek.
- csodálkozzanak rá a szép látványára, tudjanak gyönyörködni benne;
- fogalmazzák meg értékítéletüket, tudjanak beszélgetni az alkotásaikról,
- a változatos anyagokkal való kísérletezéseikkel, egyéni ötleteik megvalósításával fejlődjön kreativitásuk.

Eszközök:

- a gyermeki tevékenységhez biztosítjuk a változatos eszközöket elérhető polcokon való tárolással, barkácsoláshoz színes papírok, dobozok, ragasztók, fonalak, termények, egyéb kellékek; rajzlapok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, különböző profilú ollók, fonalak, gyapjúk, népi technikákhoz kellékek, eszközök;
- álló fal, és rajztáblák, festményzártó állvány.

4.5 Külső világ tevékeny megismerése

Már kisgyermek korban megkezdődik a természeti, emberi, tárgyi környezethez való téri, mennyiségi és formai viszony megalapozása, alakítása. A környezet megismerése iránti vágy jelen van a gyermekben születése pillanatától kezdve.

A gyermek nyitottságára építve elősegítjük, hogy rácsodálkozhasson a természetben és az emberi környezetben megmutatózó jóra, szépre, megtanítjuk, hogy óvja, tisztelje és becsülje azt.

A valóság felfedezése során megfelelő irányítással, pozitív érzelmi viszonya alakul ki a gyermekekben a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismereteket nyújtunk, illetve a meglévőket mélyítjük, rendezzük.

Törekszünk arra, hogy különböző megfigyeléseket, tevékenységeket természetes környezetben szervezzük.

Tevékenységüket, kíváncsiságukat, mozgásigényüket felhasználva juttatjuk el őket a matematikai tartalmú ismeretekhez, fogalmak alkalmazásához, ezek mindennapi használatához.

Beszélgetések, megfigyelések közben matematikai fogalmakat használunk előttük, így ezek beépülhetnek szókincsükbe.

Kiemelt szerepet szánunk a környezet megismerése során a matematikai tartalmú tapasztalatok és ismeretek tevékenységekben történő alkalmazására.

Hangsúlyt fektetünk az ismeretnyújtásban a térbeli, alaki, nagyságbeli és mennyiségi viszonyok, irányok, helyzetek elsajátítására, illetve ítéloképességük alakítására.

Gyakorlati tevékenykedtetés, gyűjtögetés közben ismerkednek a halmazképzéssel, mennyiségek megnevezésével.

Csoporton belül figyelünk egyes gyermekek fejlettségi szintjére, ennek megfelelően tervezzük a napi tevékenységekhez kapcsolódó ismeretnyújtást.

A környezet tevékeny megszerettetésének célja a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való nemzeti tartozás élményét, a családi és tárgyi kultúra értékeit, és megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Óvodán kívüli helyszíni megfigyelésekkel, óvodában végezhető kísérletekkel figyelmüket ráirányítjuk a környezetünk megbecsülésére, védelmére, ennek fontosságára.

A rendszeres növény és állatgondozásban való segítséssel megtanulják a gondoskodást, az élőlények védelmét. Aktívan segítenek az udvarunk rendbetételében, a komposztálás folyamatának megfigyelésében, hasznosításában.

A felnőttekkel közösen válogatják szelektíven a hulladékokat, viszik a megfelelő gyűjtődényekbe.

Környezetvédelmi napokhoz kapcsolódó programokon ismerik meg e napok jelentőségét.

Feladatok:

- a természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszonyulás megalapozása, az élő és élettelen világ megismertetése és megszerettetése;
- a külső világ tevékeny megismerése során a gyermeki aktivitásra építve azoknak az alkalmaknak a biztosítása, ahol tapasztalatokat szerezhetnek a természeti, az emberi, tárgyi környezetük formai, téri, síkbeli és mennyiségi viszonyairól, kapcsolatairól;
- a környezet megismertetése során a matematikai kíváncsiság felkeltése és érdeklődés kibontakozásának segítése;
- a gyerekek környezetük felfedezése, megismerése közben olyan tapasztalatokat szereznek, melyek segítik őket az életkoruknak megfelelő eligazodáshoz, tájékozódáshoz;
- érzelemgazdagítás a természethez, természetvédelemhez kapcsolódó és hagyományőrző tevékenységekkel;
- a természeti, társadalmi környezet óvásának, tiszteletének megbecsülésének elsajátítása,
- a gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének elősegítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- a természeti és társadalmi környezethez való érzelmi viszonyulás és a környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása.

A gyermekeket az óvoda elfogadása és megszerettetése után megismertetjük az óvoda közvetlen környezetével. Megfigyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását és növényeit.

Megfigyelünk néhány gyermekekhez közel álló állatot, növényt.

Együtt gyűjtünk terméseket, kavicsokat, leveleket, évszakokra jellemző képeket.

Beszélgetünk a családról, az összetartozásról. Képeket nézegetünk a családról, különböző szerephelyzeteket teremtve családjátékot játszunk.

Családjáték keretében beszélgetünk a család legfontosabb szükségleteiről, a családtagok munkájáról, a szülők foglalkozásáról.

Megnevezzük az emberi test részeit, beszélünk ezek védelméről, óvásáról. Tudatosítjuk testük ápolásának szükségességét, az orvos egészségmegőrző, betegség megelőző és gyógyító munkájának fontosságát.

A testünk témakört bővítjük az érzékszervek funkciójának megfigyelésével, felhívjuk a figyelmet védelmük, ápolásuk fontosságára.

Séták alkalmával gyakoroljuk a gyalogos közlekedést, megismerkedünk az óvoda környékével.

Utazás alkalmával megfigyeljük a közlekedési eszközöket, járműveket, gyakoroljuk a kulturált viselkedés szabályait.

Később a gyermekek élményszerző sétáit tágabb környezetben szervezzük.

Visszatérő, a csoport által kedvelt helyeken továbbra is figyeljük a természet változásait, és az ezzel kapcsolatos összefüggéseket. Gyűjtőmunkánk gazdagítására és differenciálására törekszünk, ezeket együtt hasznosítjuk.

Gyönyörködünk az évszakok növényeiben, összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között. Rügyeztetünk, hajtatunk, magvakat csíráztatunk, palántázunk.

Bővítjük az állatokról szerzett ismereteiket, rendszerezzük azokat.

Lehetőség szerint természetes környezetben figyeljük meg a környéken élő házi és vadon élő állatokat (életmódjukat, táplálkozási szokásaikat).

A gyermekekkel ellátogatunk a környező intézményekbe, középületekbe, szaküzletekbe. Megismertetjük velük Budapest és Kőbánya néhány nevezetességét.

Megfigyeltetjük a felnőttek munkáját.

Gyönyörködünk az évszakok szépségeiben, színeiben, színárnyalataiban, a növények fejlődésében.

A négy őselemhez kapcsolódó játékokat lehetőség szerint beépítjük a külső világ tevékeny megismerésébe.

Az élősarkot akváriummal, floráriummal bővítjük, bevonjuk a gyermekeket ezek gondozásába.

Egyszerűbb kísérleteket végzünk vízzel, földdel, levegővel, tűzzel, növényekkel.

Az időjárás változásaiból fakadó környezetalakító munkálatokat végzünk (kertrendezés, növénygondozás).

Megismertetjük a gyermekeket a szárazföldi, vízi és légi közlekedési eszközökkel, a megkülönböztetett jelzésű járművekkel.

A természeti környezet megfigyeltetésekor egy-két konkrét szempont megadásával segítjük az autizmussal élő gyermekeket.

Esetükben nehezített a csoportos helyzetben való ismeretszerzés, ezért új ismeret átadásakor egyéni helyzetet és sokrétű vizuális támogatást alkalmazunk.

4.5.1 Érzélemgazdagítás a természethez, a természetvédelemhez kapcsolódó és hagyományőrző tevékenységekkel

Természet közeli étellel szeretnénk a gyerekeket a természet szeretetére nevelni. Meg kell erősítenünk bennük a környezettudatos viselkedést, hogy mennyire összefügg minden egymással, s milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.

A környezetvédelem a környezetalakítással, munkatevékenységgel összefüggő feladatokat is tartalmaz.

A környezet megismerésén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul, s a megfelelő érzelmi viszonyulás kialakításának eredményeként a legnagyobb fokú tiszteletre nevel, mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben. Segíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.

Fontos nevelési feladatunk, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, gondozzák, érezzék magukénak. Programunk nem ismer kártékony növényt, állatot, minden élőlénynek joga van az élethez, megvan a szerepe a Föld élővilágában. Felhívjuk figyelmüket a mérgező növényekre, ezek veszélyeire.

A környezetszennyezés elkerülése érdekében egészségre ártalmas anyagok nem kerülhetnek be az óvodába, helyette a gyermekek természetes anyagot, terméseket gyűjtenek, ezeket használják fel játékaikban.

A környezetvédelem már az óvodás gyermek szintjén is kötelezettségeket jelent a komplex foglalkozások rendszerében.

A környezetvédelemre nevelésben az óvoda minden dolgozójától és a szülőktől is megkívánjuk a példamutatást, hiszen a jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, átrendezni. Ha most nem kapnak megfelelő indítást, akkor tönkre tehetik, amit elődeik rájuk hagynak örökségül.

Különös figyelmet fordítunk a dolgozók környezeti szemléletformálásra, a szelektív hulladékgyűjtésre, takarékos energia felhasználására, környezetkímélő tisztítószer használására. Részt veszünk papírgyűjtésben, szövésre felhasználható pamut alapanyagú otthoni anyagok szövéshez való begyűjtésében.

Megismertetjük a néphagyományokat, azok eredetét, lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit, játékait. Gyakoroljuk a kézművességben, a népi mesterségeket.

Az óvodai életben a néphagyományokhoz kapcsolódó szokások megőrzése, a hagyományos és nemzeti ünnepek megtartása része a környezettudatos, hagyományőrző nevelésnek.

Alkalmas lehet arra, hogy kialakítsa és mélyítse az együttéléshez szükséges szokásokat. Lehetőségeket változatos tevékenységformák gyakorlásával, új technikák megismertetésével, távlatokkal bővítjük.

Modern szokásainkkal együtt tovább élhet a népi kultúra, ha a gyermekek megtalálják benne a követendőt, felfedezik egyszerűségét, szépségét.

Fontosnak tartjuk, hogy megismertessük a gyerekekkel Kőbánya történelmét, építészeti sajátosságait, hagyományait, és ismerjük ezzel kapcsolatos népi játékot, népmesét, népdalt.

Alapelveink:

- megteremtjük a természet szeretetének, védelmének lehetőségeit;
- lehetővé tesszük a gondolkodási képesség hatékonyságának alakulását;
- arra törekszünk, hogy közvetlen kapcsolat alakuljon ki a gyermek és környezete között;
- támogatjuk az önálló problémamegoldás lehetőségét;
- felhasználjuk a természetben adódó lehetőségeket a megfigyelésekre, a természetben megfigyelhető matematikai fogalmak, tartalmak megismertetésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- a gyermekek elemi ismeretekkel rendelkezzenek. Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét;
- tudják saját születési helyüket és idejüket;
- különbséget tudjanak tenni az évszakok között, gyönyörködjenek szépségében, ismerjék és nevezzék meg a napszakokat;
- a gyermekek ismerjék a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, híres épületeket, esztétikai alkotásokat;
- tudjon életkorának megfelelően, magabiztosan eligazodni, tájékozódni környezetében;
- ismerjenek háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat;
- ismerjék környezetük növényeit, s azok gondozását;
- legyenek gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerjék és nevezzék meg a közlekedési eszközöket;
- a tárgyakat tudják megszámlálni legalább 10-ig, tudják összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma és szín szerint;
- különböztessék meg a jobbra - balra irányokat, értsék a helyeket kifejező név-utókat (pl.: alá, fölé, közé stb.);
- kialakuljon ki a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük. Ismerjék meg a viselkedés alapvető szabályait, folyamatosan alakuljanak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- szívesen nézegessék a tapasztalatszerző séták, kirándulások, rendezvényeken készült közös fényképeket.

Eszközök:

- a tanulási folyamatban felhasználható, a környezetünkben található tárgyak, eszközök széles skálája;
- nagyítók, csíráztató láda, kísérletekhez szükséges kellékek, kerti szerszámok,
- a népi mesterségek gyakorlásához termények, termések, agyag, gyapjú, szövésre alkalmas eszközök, gyöngy, fonal, anyagok, egyéb kiegészítők.

4.5.2 Hagyományos ünnepek, jeles napok, nemzeti ünnepek, népi mesterségek a nevelési év során

SZEPTEMBER

Szüret – Táncház

Csoportonként, daráljuk, préseljük a szőlőt, addig a többi gyermek szőlőről, szüretről szóló körjátékokat játszik. Szőlő préseléskor segítenek a darálóba tenni a szőlőfürtöket, majd erejüktől függően darálhatják is. Ezután, a mustot kancsóba töltjük, hogy szüleiket is megkínálhassák délután.

Gyermekeink részére táncház mulatságot szervezünk, melybe az érdeklődő szülők is bekapcsolódhatnak.

Mihály napi vásár

A vásár hagyományának ápolására, megélésére ad lehetőséget. Mihály napkor a gyerekek maguk készítette süteményeket, ajándékokat kínálnak hangosan versekkel, mondókákkal kísérvé, a hagyományos ünnep jelentőségének meghallgatása után szüleiknek.

A Magyar Népmese Napja

A népmesét szerető kicsik és nagyok közös mesés programja.

Közös tevékenységek, népi mesterségek:

- agyagozás, fonás, szövés;
- őszi termények, magvak gyűjtése, élősarok aktualizálása,
- közös őszi dekoráció készítése.

OKTÓBER

A Zene Világnapja

Közös énekes, hangszeres kalandozás a zene világába.

Állatok Világnapja

Az állatok szeretetére nevelés, az ember és állat közötti barátság erősítése.

Közös tevékenységek, népi mesterségek:

- őszi termésekből barkácsolás, bábok készítése: csuhé, kukorica, makk, gesztenye, toboz, levelek bogyók felhasználásával;
- termény- és agyagállatok, nemezfigurák készítése;
- séta, kirándulás szervezése.

NOVEMBER

Márton-nap

A jó cselekedeteket szimbolizáló fény megjelenítése lámpás felvonulással.

Ünnepváró munkadélután

- Családi délután közös barkácsolással, karácsonyi ajándéktárgyak készítésével.

Közös tevékenységek, népi mesterségek:

- aszalás;
- fonás, szövés;
- közös óvoda dekorálás a téli ünnepeink jegyében,
- adventi koszorú készítése, a karácsonyi várakozás érzékeltetése, adventi naptár készítésével. Alkalomhoz illő dalok éneklése a gyertya meggyújtásánál.

DECEMBER

Mikulás ünnep

Énekes, verses Mikulás várás, ajándékozás.

Karácsonyi ráhangolódás

Karácsonyfa állítás, karácsonyi dalok, versek közös előadása a szülők és családtagok részére.

Közös tevékenysége, népi mesterségek:

- ajándékkészítés;
- mézeskalácssütés, díszítés;
- karácsonyfa-, és asztali díszek készítése.

JANUÁR

Újesztendő köszöntése

A csoportba érkezés öröme, az újesztendő köszöntése népi jókívánságokkal, versekkel.

Egészségnap

Közös program az egészség megőrzés, egészséges életvitel jegyében.

Közös tevékenységek népi kismesterségek:

- madáretetés, itatás figyelemmel kísérése;
- téli sportjátékok (időjárás adta lehetőség szerint);
- szövés, fonás, agyagozás.

FEBRUÁR

Farsang

Jelmezbe öltözés, vidám verseny-játékok, vetélkedők, közös táncolás, hangos éneklés, csujjogtatás. Farsangi fánk evés, nagy eszem-iszom.

Közös tevékenységek, népi mesterségek:

- farsangi álarc és jelmezkészítés;
- farsangi terem dekoráció elkészítése, vidám játékok játszása;
- fonás, szövés.

MÁRCIUS

Március 15

Nemzeti ünnep méltó megünneplése a korosztálynak megfelelő tartalmakkal.

Víz világnapja

Vízi programok, vízzel végezhető kísérletek.

Ünnepváró munkadélután

- Családi délután közös barkácsolással, húsvéti ajándéktárgyak készítésével.

Közös tevékenységek, népi kismesterségek:

- tavaszi hajtatások, palántanevelés;
- közös tavaszi dekoráció készítése.

ÁPRILIS

Húsvét

Húsvéti népszokások megismertetése – ajándékkeresés, locsolkodás

A Költészet Napja

A verset szerető kicsik és nagyok közös irodalmi programja.

Föld Napja

Külső helyszíni programok a környezetvédelem, az élhető jövő jegyében.

Közös tevékenységek, népi kismesterségek:

- Az óvoda környékének, természeti változásainak megfigyelése;
- Húsvéti tojásfestés, írókázás, berzselés;
- palántázás, veteményezés, virágültetés, kerti munkák.

MÁJUS

Majális

Májusfa készítése, körültáncolása, tavaszi mozgásos népi játékok.

Anyák Napja

Édesanyák, nagymamák köszöntése dallal, verssel, közös játékkal.

Madarak és Fák Napja

A természet és az élővilág védelmére nevelés külső helyszínen.

Pünkösd

A nyár bevonulásának megünneplése közös népi hagyományörző játékkal.

JÚNIUS

Csodapók nap

A nevelési év közös búcsúztatása játékos, jókedvű délelőtt során.

Közös tevékenységek, népi kismesterségek:

- gyöngyfüzés, varrás;
- ajándékkészítés;
- természetben történő közös játék, megfigyelés, séta, kirándulás.

4.6 Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű tevékenység, melyet szívesen s örömmel végez. Célunk, hogy a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek, tulajdonságok alakuljanak ki, melyeket cselekvő tapasztalás útján szereznek meg a gyermekek. Ezek együttesen pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. Egyéni értékelést igényel, mivel a tevékenység konkrét, reális, és a gyermek önmagához mérten fejlődik. Differenciált feladatadást biztosítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek részére.

Feladat:

- a munka jellegű tevékenységek és fejlesztésük, az ehhez szükséges feltételek, eszközök biztosítása.

Tevékenység tartalma:

- önkiszolgálás;
- közösségért végzett tevékenység.

4.6.1 Önkiszolgálás

Megismerjük az óvodába lépő gyermekek önkiszolgálási szintjét. Ösztönözzük a szülőket arra, hogy a gyermekek otthon is gyakorolhassák az önkiszolgálás és a családért végezhető munkajellegű tevékenységeket.

4.6.2 Közösségért végzett tevékenységek

A közösségért végzett tevékenységek a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája, melynek színterei a naposság, a mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalmoszerű munkák, növény és kisállat gondozás.

A naposság vállalásában eleinte az önkéntesség dominál.

Figyelünk a feladatok fokozatos bevezetésére, a terhelés lassú növelésére az egyéni és differenciált segítségnyújtásra. Ügyelünk arra, hogy mindenki sorra kerüljön.

Megbeszéljük a gyermekekkel a kiválasztás sorrendjét. Ismertetjük a naposok feladatait, a szükséges eszközök helyét, a terítés, az edény leszedés menetét. Biztosítjuk a naposok számára is a nyugodt étkezés feltételeit.

Mindennapi élettel kapcsolatos állandó munkák körébe tartozik a környezet rendjének megőrzése, melynek során a gyermekek közösen rendben tartják a csoportszoba, illetve az udvar játékeit.

Egyéni munkavállalás során oszthatják a fogkrémet és segíthetnek az ágyazásban. Folyamatosan szépítjük, dekoráljuk óvodánkat.

Az alkalmoszerű munkáknál előre ki nem számíthatóságuk miatt fokozottan figyelünk a pontos magyarázatra, jobb szervezésre.

Gondoskodunk arról, hogy a passzívabb gyermekek is sikerélményhez jussanak munkavégzésük során.

Az elromlott játékeszközöket a gyermekekkel együtt, vagy a szülők segítségével javítjuk.

Ünnepi készülődéskor az ajándékkészítést, teremdíszítést közösen végezzük. Érzelmi ráhatással igyekszünk kialakítani, hogy természetes igényük legyen a kisebbek segítése.

Növény- és kisállat gondozás területén a növények válogatásakor figyelembe vesszük a helyi lehetőségeket.

A gyermekek által ismert és fogyasztott konyhakerti növények, gyógynövények, virágok ültetéséhez megfelelő helyet biztosítunk, ezzel alkalmat adunk a munkavégzésre és a fejlődési folyamat megfigyelésére.

Az élősarok kialakításánál lehetőséget adunk a gyermekek által gyűjtött termések és magvak elhelyezésére.

Az évszaknak megfelelően végzünk udvari munkákat.

A kisállat tartásnál bevonjuk a gyermekeket az etetés és tisztántartás munkálataiba.

Alapelveink:

- törekszünk a munkavégzéshez szükséges képességek kialakítására (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, kötelességteljesítés);
- minden gyermeknek saját magához mérten adunk fejlesztő értékelést;
- ösztönözzük, hogy kialakuljon a gyermekben az önálló döntés képessége;
- érvényesítjük a fokozatosság, aktivitás, állandóság és folyamatosság elvét;
- törekszünk arra, hogy minden munka örömforrás legyen.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek szeressenek közösen dolgozni, örüljenek, ha az elvégzett munka eredményét látják;
- önállóan, igényesen végezzék a naposi munkát;
- szívesen vállalkozzanak egyéni megbízatások teljesítésére;
- szívesen vegyenek részt a növények és állatok gondozásában;
- örömmel segítsenek a kisebbeknek;
- szeressenek meglepetést készíteni társaiknak, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak;
- becsüljék meg a felnőttek munkáját.

Eszközök:

- gyermekméretű udvari takarító eszközök, szerszámok;
- épületen belül az önkiszolgáláshoz és a közösségért végzett tevékenységekhez szükséges, valamint a kisállat gondozáshoz, növényápoláshoz szükséges eszközök.

5 PROGRAMUNK FELTÉTELRENDSZERE

5.1 Tárgyi feltételek

Intézményünk feltételeinek kialakításában törekszünk a biztonságos óvoda programjának kiépítésére.

Ezek a következők:

- naprakész szabályozó óvodai dokumentáció;
- SZMSZ, Házi rend, Munkavédelmi Szabályzat, Tűzvédelmi Szabályzat, Érintésvédelmi Szabályzat, Veszélyhelyzeti és Katasztrófavédelmi Prevenációs Program, Biztonságos Óvoda programja, Honvédelmi Intézkedési Terv;
- dolgozók folyamatos képzéséhez a lehetőség biztosítása;
- gyermekbaleset megelőzése oktatással, munkavédelmi szemlével, folyamatos dokumentálással.

Tárgyi feltételeink megfelelőek.

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és biztonságosan helyezzük el.

A helyiség és eszköznormához viszonyítva tornaszobánk, orvosi, vezető helyettesi szobánk nincs.

A gyermekek ellátását szolgáló csoportszobák, mosdók, öltözők tágasak, világosak.

Berendezéseink megfelelőek, a nevelőmunkához szükséges eszközök biztosítottak. Játék és szemléltető készletünk megfelelő mennyiségben és minőségben áll rendelkezésre.

A kézműves és hagyományörző tevékenységhez az eszközöket többnyire pályázaton nyert összegekből szereztük be. (szövöszékek, állványok, keretek, agyag megmunkálásához szükséges szerszámok, kerámiaégető kemencék, táncruhák.)

Gazdag könyvtárunk mind a szakirodalom, mind a gyermekirodalom tekintetében a színvonalas nevelőmunkát, az arra való felkészülést segíti.

Rendelkezünk felnőttek és gyermekek által használt IKT eszközökkel, melyeket szükség szerint alkalmazunk.

Számítógépek, laptopok, nyomtatók, fénymásolók, lamináló és spirálozó gép segíti az adattárolást, sokszorosítást, dokumentumok készítését.

Elektromos gőzös takarító eszközök segítik a technikai dolgozók munkáját, az óvoda megfelelő tisztán tartását.

Óvodánkban a HACCP szerint felszerelt tálalókonyha van, mosogatógéppel, ivóvíztisztítóval felszerelve. Az élelmet a velünk közös épületben üzemelő bölcsődéből kapjuk. Biztosítják számunkra az orvosi és egyéb okból diétás gyermekek ellátását is.

Udvarunk tágas, rendben tartott, EU szabályoknak megfelelő.

A természetes elhasználódás alapján a pótlást, beszerzést az éves működési tervben a fontossági sorrend betartásával rögzítjük.

Tárgyi feltételek tekintetében az autizmus spektrum zavaros gyermekek ellátásához szükséges helyiséggel és alapvető eszközökkel nem rendelkezünk.

5.2 Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunka kulcs szereplője és minden tevékenység irányítója az óvodapedagógus. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a számára.

Alkalmazotti közösségünk létszáma megfelel a törvényi előírásoknak, a feladatellátáshoz elégséges.

Az óvodapedagógusok által végzett nevelési, oktatási feladatok ellátását nagymértékben segíti az óvoda alkalmazásában álló féléstátuszú pszichológus, a fejlesztő munkát ellátó, szakvizsgázott óvodapedagógus és a pedagógiai asszisztens.

Az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul óvodai nevelésünk eredményességéhez. A logopédiai fejlesztést külsős szakember segíti.

Óvodánk nevelőtestülete rendelkezik a Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges szakmai felkészültséggel, kivéve az autizmus spektrum zavaros gyermekek fejlesztéséhez szükséges gyógypedagógiai ismeretekkel.

A nevelési program megvalósításához szükséges ismereteket biztosítják az óvodapedagógusok szakvizsgás képzései, valamint az eddig elvégzett tanfolyamok, akkreditált képzések (játék, tánc, népművészet, barkácsolás, fejlesztő pedagógia, környezetvédelem, KOMP nevelési módszerek, játékos torna vezetése, Gordon-módszer, digitális ismeretek bővítésére irányuló képzés, stb.).

A továbbképzési lehetőségeket a törvényi előírásoknak megfelelően támogatjuk, az egyéni érdeklődési köröket figyelembe vesszük. Az új ismereteket, információkat különböző információs csatornákon megosztjuk egymással.

Testületünk többségében jó felkészültségű, jól együtt dolgozó óvodapedagógusokból és alkalmazottakból áll.

A gyermekek szeretete, mindenekfelett álló érdekének védelme elsődleges számunkra. Azonos nevelési elveket vallunk, nyitottak vagyunk az újra, a jóra, de ugyanakkor kialakult hagyományainkat is féltve őrizzük.

5.3 Óvodánk kapcsolatai

5.3.1 Család

Óvodánk kiegészíti a családi nevelést.

Ennek érdekében személyes kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel.

Tudomásunkra jutott információkat bizalmasan kezeljük.

Szakszerű segítséget nyújtunk gyermekeik nevelésében.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családokhoz illesztett megoldásait.

Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit.

Minden szülő, aki ellátogat óvodánkba, láthatja szokásainkat, működési gyakorlatunkat. Elolvashatja Házirendünket, illetve a honlapunkon, közösségi oldalinkon is betekintést nyerhet óvodai életünkbe.

Óvodánkba kerülő új gyerekek szülei számára tájékoztató szülői értekezletet tartunk a nyár folyamán, ahol ismertetjük intézményünk nevelő tevékenységét, az óvoda működési rendjét.

A nevelési céljaink, és Programunk bemutatása mellett, hangsúlyos szerepet kap óvodánk családdal együtt nevelő szemlélete.

Fontosnak tartjuk, hogy az értekezletek légköre közvetlenséget, egymásra figyelést árasszon. Az elkövetkezendő szülői értekezleteken érezhető legyen segítő szándékunk. Egymás megismerése érdekében közös játékot kezdeményezünk a feszültségoldás, a jó hangulat érdekében.

Nagy jelentőségű számunkra, hogy még az óvodába kerülés előtt, egyéni igény szerint, családlátogatás során, otthoni környezetben ismerkedjünk meg leendő óvodásainkkal. Ezzel alapozzuk meg a későbbi találkozások meghittségét.

A kapcsolattartás másik formája a fogadó óra, ami a szülők vagy az óvónők kérésére előzetes egyeztetés alapján történik. Lehetőséget ad arra, hogy a szülőkkel, kölcsönös bizalommal, nyíltsággal beszéljünk a gyerekeke fejlődésével kapcsolatos tapasztalatainkról, a szülők észrevételeiről.

Az óvodapedagógusok félévenként minden gyermekről a szülőjének egyéni tájékoztatást adnak, gyermeke aktuális fejlettségéről. Szükség esetén a fejlesztő-pedagógussal, logopédussal, pszichológussal való találkozást is megszervezik.

Kapcsolattartásunk kötetlenebb formája a közös kirándulások; ismerkedő, játékos délelőttök megszervezése csoport, illetve óvodai szinten.

A hagyományörző programok, ünnepek, családi kézműves délutánok lehetőséget biztosítanak arra, hogy a szülők a gyerekekkel együtt tevékenykedjenek, aktív résztvevői legyenek a közös együttlétnek, ezáltal szorosabbá válik kapcsolatunk.

Arra törekszünk, hogy olyan szülők töltsék be az Szülői Szervezet választott tisztségeit, akik elfogadták nevelési koncepciókat és érzik, hogy valóban igényt tartunk együttműködésükre.

Minden óvodai dokumentum módosításánál számítunk javaslataikra, véleményükre, építő ötleteikre.

A partner kapcsolat javítása érdekében rendszeresen felmérjük a szülők elégedettségét és igényeit. Ennek eredményéről visszajelzést készítünk, melyet megismerhetnek.

Inkluzív szemléletünknek megfelelően a szülőkkel való kapcsolattartás folyamatos és mélyreható a sajátos nevelési igényű gyermekeknél, a közös munkában alapfeltétel az őszinteség.

5.3.2 Bölcsőde

Az óvodába lépés megkönnyítése érdekében szoros kapcsolatot ápolunk a velünk közös épületben lévő Bölcsődével.

Részt veszünk a bölcsődei szülői értekezleten, ahol a leendő óvodások szülei megismerhetik az óvó néniket és felmerülő kérdéseikre választ kaphatnak.

Lehetőséget nyújtunk arra, a gyerekek szüleikkel együtt ellátogathassanak óvodánkba. Igény szerint játékos délelőttöt szervezünk számukra, melyen együtt játszhatnak a gondozó nénikkel, csoport társaikkal.

Hagyományőrző ünnepeinkre rendszeresen meghívjuk a bölcsődés gyerekeket, mi is átlátogatunk hozzájuk, amikor meghívást kapunk egy-egy rendezvényükre.

Az óvodába lépés előtti napokban a kiscsoportosokat fogadó óvó nénik a bölcsődei csoportokban meglátogathatják a leendő óvodásokat, ahol lehetőség nyílik a gondozó nénikkel való beszélgetésre is.

Az első óvodai napon a gondozónők igény szerint segítenek a gyermekek fogadásában. Ez a néhány óra érzelmi, pszichikai, fizikai biztonságot nyújt minden új kisóvodás számára.

A beszkoktatás idő eltelte után kölcsönös esetmegbeszéléseket tartunk.

5.3.3 Iskola

A megváltozott óvoda és iskola funkció értelmében közös feladatunk annak elfogadása, hogy minden fokozatban az adott életkor célszerű benyomásaival, műveltségi anyagával, élményeivel találkozzanak a gyerekek.

További feladatunk a szülők szemlélet formálása azonos elvek mentén, valamint közös szakmai munkaközösségekben való együttműködés a sikeres átmenet érdekében.

Szoros kapcsolatot építettünk ki a Harmat u. 88. sz. Általános Iskolával, hiszen évente több alkalommal szervezünk közös programokat a kézművesség és a hagyomány-ápolás, karácsonyi hangulati előkészítés kapcsán.

Hosszú idő óta alkalmazzuk a játékba integrált tanulás módszerét, mellyel kölcsönös hospitálás során szívesen megismertetjük a tanítókat, valamint egymás dokumentumainak megismerésére is fordítunk időt.

Egy-egy jeles naphoz kapcsolódóan az iskolák műsorral kedveskednek az óvodásoknak.

A már elsős gyermekekhez meghívunk minket a tanítók, így nyomon követhetjük fejlődésüket, és arra is alkalmunk nyílik, hogy a nagycsoportosokkal belátogathassunk egy-egy délelőtti vagy délutáni programra.

Mindezen törekvések az új környezet, iskolatársak, pedagógusok elfogadását, tehát a könnyebb átmenet elősegítését szolgálják.

Folyamatos és intenzív kapcsolatot tartunk azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodai élet során meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat X. kerületi tagintézményének munkatársaival, BÁRKA Kőbányai Humánszolgáltató Központ, a telephelyein működő Kőbányai Gyermekek-jóléti Szolgálat, Kőbányai Családsegítő Szolgálat, Gyermekek Átmeneti Otthona, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények, egyéb szociális intézmények).

Nemzeti, etnikai és migrációs kisebbséghez tartozó gyermekek érdekében szükség esetén kapcsolatot tartunk az érintett kisebbségi szervezetekkel.

6 GYERMEKVÉDELMI KONCEPCIÓ A PP MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ

Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatok a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, továbbá egészségvédő programok alapján történik.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelésének elősegítése, a gondozás biztosítása, veszélyeztetettségének megelőzésére irányuló tevékenység, mindezeken a pedagógiai, jogi, egészségügyi és szociális tennivalóknak az összessége.

A gyermekvédelem helyet kap a Szervezeti és Működési Szabályzatunkban, valamint az éves működési tervünkben.

Területek:

- általános preventív gyermekvédelem;
- speciális óvodai gyermekvédelem;
- a felzárkóztatás a rászoruló gyermekeknél;
- a tehetséggondozás.

Cél:

- feltárni mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják;
- a gyermekek problémáit minél korábban felismerjük, és minél hatékonyabban kezeljük, megelőzve súlyosabbá válásukat;
- a gyermek veszélyeztetettségének felismerése, a felismerést követően a veszélyeztetettség megszüntetése az intézmény által rendelkezésre álló eszközökkel, és az intézményen kívüli együttműködő partnerekkel;
- a gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása, védelem biztosítása a fizikai és lelki erőszakkal szemben.

Feladat:

- a gyermeki jogok biztosítása valamennyi gyermek számára, melynek során az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód követelményei érvényesülnek;
- a családi és óvodai háttérből adódó hátrányok feltárása, segítség a hátrányok csökkentéséhez és kompenzálásához a családgondozás és egyéni bánásmód keretei között;
- folyamatos kapcsolattartás a gyermekvédelmi felelőssel, aki összefogja ezt a tevékenységet, feladatát munkaterv, munkaköri leírás alapján látja el;
- szakintézmények bevonása kiemelten a sajátos nevelési igényű gyerekek esetében;
- a tanköteles korú gyerekek óvodából való tartós távollét okának feltárása, ezek orvoslása az intézmény által alkalmazható eszközökkel;
- az integrált nevelés törvényi vonatkozásainak megismerése, a gyermek-védelemmel kapcsolatos jogszabályi változások nyomon követése;
- a Házirendben megfogalmazott védő-óvó feladatok teljesítése;
- HPP által felállított célok és feladatok betartása a prevenció érdekében;
- a differenciálásra épülő nevelés, tanulás, a hátrányos, veszélyeztetett és az autista spektrum zavaros és beilleszkedési, magatartás zavaros gyermekek egyénre szabott fejlesztése;
- kapcsolattartás a családdal, a szülőkkel, segítőkkel való együttműködés;
- etikai kódex betartása;
- balesetek megelőzése.

Alapelveink:

- érvényesítjük a gyermekek törvényben meghatározott jogait;
- kiemelten fejlesztjük az érzelmi, akarati és szociális képességeket, készségeket;
- tiszteletben tartjuk és erősítjük a családi nevelést;
- folyamatosan együttműködünk a családdal, segítőkkel (mind ez a szülők tudtával);
- tapintatos, személyes kapcsolatot alakítunk ki a titoktartási kötelezettség betartásával.
- nevelésünkben alkalmazott pedagógiai intézkedéseket a gyermek személyiségéhez igazítjuk.

7 ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Helyi Óvodai Pedagógiai Programot a szakmai munkaközösség és a szülői szervezet véleményezi, a nevelőtestület elfogadásával és az intézményvezető jóváhagyásával lép hatályba és határozatlan időre szól.

A hatályba lépésével egyidejűleg hatályát veszti az óvoda 2015. november 30-án kelt Helyi Óvodai Pedagógiai Programja.

A Pedagógiai Programot meg kell ismertetni az óvoda valamennyi alkalmazottjával.

A programban foglaltak betartása az óvoda valamennyi alkalmazottja számára kötelező.

A szülőket a Helyi Pedagógiai Programban foglaltakról tájékoztatni kell.

A HPP nyilvánosságát biztosítani kell, egy-egy példányát el kell helyezni a szokásos helyekre az óvodában, és az óvoda honlapján.

A HPP módosítását kezdeményezheti a fenntartó, az óvodavezető, a nevelőtestület, a szülői szervezet, továbbá a módosítást szükségessé teheti jogszabályi, szervezeti, illetve működési változás.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Az óvodai nevelés országos alapprogramjához

Bakonyiné Vincze Ágnes – Nagyné Kasza Ilona	Mozgás – öröm a szabadban	M.P.T. Budapest, 1989.
Balázsne Szűcs Judit	Miből lesz a cserebogár?	Budapest Alex typó Kiadó 1992.
Dömötör Tekla	Magyar népszokások	-
Fábián Katalin	Tevékenységek központú óvodai nevelési program	FABULA Bt. Miskolc 1996.
Falvai Károly	Ritmikus mozgás – énekes játékok	OPI Budapest, 1990.
Faust Dezsőné	Néphagyományörző óvodai program	Gödöllő 1997.
Dr. Füle Sándor	Pedagógiai program készítése	OKI Budapest, 1997.
Gaál Sándorné	A mozgástevékenység sokoldalú fejlesztése az óvodában	Flaccus Kiadó, 2019
Gosztonyi Nóra Szaffner Éva	Sérülés specifikus eszköztár autizmussal élő gyermekek, tanulók együttneveléséhez	Bp. Educatió 2008.
Kiss Szilvia Piroska	Kulcs az új generációhoz	Netedutáció Kft, 2019
Kiss Szilvia Piroska	Kulcs az új generációs szülőkhöz	Netedutáció Kft, 2019
Kiss Tihamér	A kisgyermek érzelmei	Tankönyvkiadó Budapest, 1987.
Kósáné Ormai Vera	A mi óvodánk	OKKER kiadó 2001.
Kovács György – Bakos Éva	Játék az óvodában	Debrecen 1995.
Lukács Józsefné	A részképességek játékos fejlesztése az óvodában (4 évszak)	Flaccus Kiadó, 2019
Nagy Jenőné	Csak tiszta forrásból -Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel	Óvodapedagógusok Szakmai Egyesülete, Szolnok 2002.
Nagy Jenőné	Óvodatükör-Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel	Óvodapedagógusok Szakmai Egyesülete Szolnok 2002.
Nagy Jenőné	Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Óvodai program	JNSZM Pedagógiai Intézet Szolnok 1997.
Nagy Jenőné	Óvodai programkészítés – de hogyan?	OKI Budapest, 1996.
Pereszlényi Éva – Porkolábné Balogh Katalin	Játék – Mozgás – Kommunikáció	Alcius Bt. Budapest, 1996.
Petren Ferencné – Nagy Lajosné – dr. Kapitányné Mór Anna	Gyakorlati segédanyag az óvodák szakmai munkájához (Kézirat)	Pécs, 2004.
Tarján Gábor	Mindennapi hagyomány	Dabas Mezőgazdasági Kiadó 1984.
Dr. Tótszóllósyné Varga Tünde	Mozgásfejlesztés az óvodában	-
Törzsök Béla	Zenehallgatás az óvodában	Bp. Zeneműkiadó 1982.
Kézikönyv Oktatási Hivatal TÁMOP – 3.1.8 – 09/1 – 2010 – 0004 „Átfogó minőségfejlesztés a közoktatásban.”		2015.

KŐBÁNYAI CSODAPÓK ÓVODA
GYERMEKEK HÁZA TAGÓVODÁJA
1103 BUDAPEST KADA UTCA 27-29.

GYERMEKEK HÁZA HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	3
1. ÓVODAKÉP	5
2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA	6
3. A NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI	10
4. NEVELÉSI RENDSZERÜNK ELEMEI, NEVELÉSI FELADATAINK	19
5. A NEVELÉS FEJLESZTÉS TARTALMA	32
6. FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	58
7. INKLUZÍV PEDAGÓGIA, INTEGRÁCIÓS NEVELÉS, DIFFERENCIÁLÁS	60
8. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD	70
9. ÓVODA-ISKOLA ÁTMENET	74
10. TEHETSÉGGONDOZÁS	77
11. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ NEVELÉSI TEVÉKENYSÉGEK	86
12. A NEVELÉSI PROGRAM HATÉKONYSÁGA	91
FELHASZNÁLT IRODALOM	93

B E V E Z E T Ő

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (továbbiakban: alapprogram) a hazai óvodai nevelés történet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Nevelési programunk magában foglalja a hazai óvodai gyakorlat értékeit, legjobb tapasztalatait. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának figyelembevételével ötvözi a mese – és játékpedagógia, a kompetenciafejlesztés és a Montessori pedagógia számunkra értékes elemeit.

Alapelvünk: játék és mese – két olyan varázseszköz, amellyel a legtöbb lelki és szellemi táplálékot nyújthatjuk a kisgyermeknek, s amellyel a legbiztosabban vétezhjük fel őket a felnőttkorra

„Semmilyen költemény nem képes olyan finoman beszélni a szívhez, mint a mese.”

(Herder)

Gyermekek Háza Óvoda nevelőtestülete

Dokumentumok

1. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
2. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
3. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
4. A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

1.ÓVODAKÉP

1.1. GYERMEKKÉPÜNK

Gyermekképünket az ENSZ által 1959-ben deklarált Gyermeki Jogok és Szükségletek Nyilatkozata, illetve az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg. A Nyilatkozat megfogalmazza és kimondja a gyermeki szükségletek kielégítését és a gyermeki jogok tiszteletben tartását. Az Alapprogram meghatározza, hogy a gyermeket szeretetteljes gondoskodás, különleges védelem illeti meg.

Világunkban történő rohamos változások, a modern élet kihívásai egyre sürgetőbbé teszik a gyermekek felkészítését az életre. Egyre nagyobb felelősséget jelent a szülők és az óvodapedagógusok részéről megőrizni a gyermekkor nyugalmát, derűjét és ugyanakkor felvértezni a gyermekeket mindazzal a tapasztalattal, amellyel eligazodhatnak a világban. A gyermekeknek nem az az igényük, hogy helyettük cselekedjünk mi felnőttek, hanem az, hogy engedjük őket cselekedni és önmagukat a maguk módja szerint kifejezni.

Minden gyermek egyedi, egyszeri és megismételhetetlen személyiség, ezért tiszteletet érdemel, joga van megkapnia mindazt, amire fejlődéséhez szüksége van. Ennek a fejlődésnek alapvető feltétele a gyermeki öröm, melynek több forrása van: a mozgás, az esztétikum, a tudás, és legfőképpen a szeretet.

Milyen legyen ez a gyermek? Egészséges, kiegyensúlyozott, önálló, alkalmazkodó, kapcsolatteremtő, barátkozó, érdeklődő, játékos, tevékeny, kreatív, empatikus, toleráns, segítőkész, céltudatos.

Minden gyermek a saját képességei szerint, annak figyelembevételével nevelhető, fejleszhető.

A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermeknek oly fontos biztonságérzetet, "hogy tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre."

Nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy az óvodások okos szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt, elfogadó légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket. Óvodáskorban a cél a játékos formában történő komplex készségfejlesztés, amely révén minden gyermek képessé válik az egész életen át tartó tanulásra. A gyermekek számára különösen fontos az élmény és az öröm hozzákapcsolása a tágabb értelemben vett tanulás folyamatához, a folyamatban való aktív részvétel lehetőségének biztosításával, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, az esetlegesen meglévő hátrányok csökkentésével.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.

Pedagógiai programunkat áthatja a mese- és játékpedagógia, a kompetenciafejlesztés: az óvoda-iskola átmenet, az integráció, érzelmi – erkölcsi nevelés és a játék, az óvoda – család együttműködése.

Pedagógiai meggyőződésünk:

Segíteni a gyermek aktivitását a legvégső határokig, de nem kiszolgálni, hanem ahhoz segíteni, hogy önálló legyen.

„Erdő, mező, hegy, völgy, falu – minden mesél itt. A mesék földje ez – csuda-e, ha szép csendesen mesemondóvá nő az a gyermek ...”

(Benedek Elek)

2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Kőbányai Csodapók Óvoda Gyermek Háza Tagóvodája

Az óvoda címe, telefonszáma:

1103 Budapest, Kada utca 27-29.

telefon: 262-44-09

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Budapest Kőbányai Önkormányzat

1102 Budapest, Szent László tér 29.

telefon: 433-81-00

Az óvodai csoportok száma: 4

Óvodánk Kőbánya családiházas övezetében helyezkedik el. A családok közötti szociológiai különbségek polarizáltak. A családok életkörülményeire a következők jellemzőek:

- kertesi családi házban - lakótelepi lakásban - bérlakásban élők;

- egyszoba-konyhás komfort nélküli - összkomfortos lakásban élők;
- csonka családok - teljes családok - többgenerációs együttélés;
- egy gyermekes – 3 vagy több gyermeket nevelő családok;
- a szülők iskolázottságára jellemző, hogy akad olyan, aki az általános iskolát sem fejezte be, míg egyetemet, főiskolát végzett szülők száma is jelentős;
- munkanélküli - egy keresetből élő – aktívan dolgozó teljes családok;
- a családok egy része szabadidejét tartalmaz, közös tevékenységekkel tölti el (pl.: kirándulás, múzeumlátogatás, stb.) míg a többiek legfontosabb közös időtöltése a televízió nézése;
- jelentős a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzetű gyermekek (családok) száma.

Úgy gondoljuk, hogy minden család közvetít valamilyen értéket a gyermekek felé, még akkor is, ha nem minden funkcióját teljesíti maradéktalanul. Nem a családok helyett, hanem velük együtt szeretnénk megoldani a jelentkező gondokat. Meggyőződésünk, hogy a család semmivel sem helyettesíthető örömforrás a gyermekek és a felnőttek számára egyaránt. Óvodánk nyitottsága, mint elv, befolyásolja az óvoda kapcsolatainak kialakítását, a családoktól a közvetlen partnerekkel való együttműködésig.

Intézményünk 1896. óta üzemel, 2002. augusztus 1-jétől 2012. június 30-ig összevontan működött a Kada Mihály Általános Iskolával, 2012. július 1-jétől újra önállóan működik. A 4 óvodai csoport osztatlan (vegyes) szervezésű. Ezekben a csoportokban nagy érzelmi biztonságot élnek meg a gyermekek. Az új gyermekek óvodai életének megkezdése zökkenőmentesebben zajlik. Az együttlét örömforrás, az átélt örömeknek, sikereknek "nagyobb a hőfoka". A testvérek együttléte érzelmi gazdagodást nyújt. A nagyok tudnak "anyáskodni" - a kicsik általuk is védettséget éreznek. Az óvodapedagógusnak több lehetősége van a pozitív megerősítésekre, dicséretre, természetes ösztönzésre. Intenzívebben segít a különbözőség elfogadásában, ennek tudatos ébrentartásában. Tartalmasabb a csoport játéka. A testvérek "hazaviszik" és újrajátszhatják közös élményeiket, tudnak róla beszélni, tudnak másnapra terveket szőni. Motiváltabbak a szerepjátékokra. Minden korosztály toleranciája optimálisan fejlődik. A kicsik számára a nagyok modellt, hűzóerőt jelentenek. Sokoldalúan fejlődik a gyermekek énképe. A szocializációs folyamatok felgyorsulnak, stabilizálódásukra is nagyobb az esély. Nagyobb a kérdező és a közlési igény, a "kibeszélés" és megbeszélés lehetősége. Fokozódik a figyelmük egymásra. Lexikális tudásuk erőltetés nélkül sokszorozódik. Az együttlét erőfeszítésre, teljesítményre ösztönöz. Segíti és fejleszti a felelősségérzés kialakulását. Egészségesen fejleszti az összehasonlító és

differenciálóképességet. Az ok-okozati folyamatok hamarabb tisztázódnak. A csoportokban jelen van a "kicsi voltam, nagy leszek", vagyis a múlt és a jövő.

2.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvoda reggel 6⁰⁰ - tól este 18⁰⁰ - ig tart nyitva. Az óvoda egésznapos nyitvatartásához igazodva minden óvodai csoportban 2 felsőfokú szakirányú (óvodapedagógus) végzettségű pedagógus végzi a nevelőmunkát. A 4 óvodai csoportban 8 óvodapedagógus és 1 fő fejlesztőpedagógus dolgozik, nevelőtestületünk az alábbi szakmai kompetenciákkal rendelkezik: óvodapedagógusi főiskolai végzettség, vezető óvodapedagógusi szakvizsga, Montessori pedagógia szakismerete, gyógytestnevelői szakismeret, fejlesztőpedagógia szakismeret, kompetencia alapú óvodai nevelés, gyermektánc, művészeti nevelés.

Az óvodapedagógusok magatartásának meg kell felelni a következő pedagógia elvárásoknak: a gyermeket szerető pedagógusnak feladata a gyermekek megfigyelése, ennek alapján a gyermekek mély ismerete. Minden gyermekben meg kell látnia a jót, a fejlődés lehetőségét. Figyelembe kell venni a gyermekek sajátosságait, különböző adottságaikat, és a szociális háttérrel. Mindenkor fel kell ismernie a segítségnyújtás megfelelő idejét és mértékét, a fejlesztés módját és feladatait. Tisztelnie kell a gyermekben az embert és egymás tiszteletére kell nevelni őket. Megjelenése legyen mindig esztétikus, csinos. Szava halk, beszéde helyes és kedves, de nem kedveskedő.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Az óvónői párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek nevelési elveiket és nevelési gyakorlatukat egyeztetni.

Az óvodapedagógusoknak legyen igényük az önművelésre, a körülményekhez képest teremtsenek lehetőséget a szakmai tájékozottságuknak, szaktudásuknak fejlesztéséhez. A vállalt célok teljesítéséhez a következő szakismeretek megszerzését preferálja nevelőtestületünk: tehetség-gondozás, mesepedagógia, játékpedagógia, fejlesztőpedagógia, , gyermekvédelem, szakértő, drámapedagógia, kompetencia – alapú oktatási képzések.

Az óvodapedagógusok munkáját szakképzett dajkák segítik, a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak kialakításában, megtervezésében és értékelésében.

Az óvodai nevelési feladatokban pedagógiai asszisztens segíti a nevelők munkáját.

Az óvodavezető mellett óvodatitkár dolgozik.

Az óvodapedagógusok munkáját és a gyermekek fejlődését logopédus és pszichológus segíti heti rendszerességgel.

A gyermekek életében az egyik legjelentősebb változás, amely felszínre hozza lelki teherbíró-képességüket is, az óvodából az iskolába való átmenet. Az átmenet nehézségeinek, problémáinak megoldását társiskolánkkal való szoros, partneri együttműködésben találtuk meg. A Kőbányai Kada Mihály Általános Iskola igazgatójával, tanítóival sikerült kialakítani egy közvetlen, a pedagógiai programmal is megegyező együttműködést. A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, óvodás gyermekeink zökkenőmentes iskolakezdéséhez.

2.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvoda rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése oly módon van kialakítva, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. A helyi adottságokkal rendelkező környezet lehetővé teszi mozgás- és játékigényük kielégítését, a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal veszi körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel vannak elhelyezve.

Pedagógiai programunkat a csoportszobák hagyományos berendezése határozza meg Maria Montessori pedagógiájából eredően: gyermekméretű bútorok, nyitott polcok, természetsarok, mese-sarok, gyermekméretű eszközök az önkiszolgáláshoz, takarításhoz, állat- és növénygondozáshoz. Mindezekhez tartozik a babaszoba-babakonyha, hagyományos óvodai játékszerek, rajz- és barkácsoló eszközök.

3. A NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI

3.1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). Célunk a kulcskompetenciák fejlesztésével az élethosszig tartó tanulás megalapozása, mely a tudás alapú társadalom megteremtésének egyik feltétele.

Pedagógiai célunk: nyugodt, békés légkörben egymással toleráns, segítőkész, tevékeny gyermekek nevelése. Pedagógiai magatartásunkkal és a megfelelő környezet kialakításával biztosítjuk az egészséges életvitelt, a gyermekek szocializációját, képességeik differenciált fejlesztését, érzelmi világuk gazdagítását, a szép iránti vonzalmuk kialakítását. Célunk, hogy saját tapasztalatok alapján tegyenek szert a gyermekek minél biztonságosabb alapvető ismeretekre, problémamegoldó gondolkodásra.

Nevelésünk célja a családias, derűs légkörben folytatott nevelőmunka, amely változatos tevékenységgel segíti elő a gyermekek fejlődését, s felkészíti őket az iskolai életre.

3.2. NEVELÉSI ELVEINK

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Az óvoda a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskoláskorba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását.

- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- A játékban feldolgozott érzéki és érzelmi tapasztalatok és a játékban is megnyilvánuló utánzási késztetés fejlesztik a gyermeket a legjobban. Ehhez társul világrendező, vigasztaló erejével a mese – a mindennapos mesélés.
- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.
- Óvodás életkorban a nevelés eszközei közül a játék a gyermek egyik legelemibb pszichikus szükséglete. Ebből következően a gyermek 7 – 9 óra napi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját. A 3-6-7 éves gyermek létformája a játék. Ezen keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, jut örömhöz, sikerélményekhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.
- A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.
- Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. Nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.
- Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a mesén, a művészeten, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

- A gyermek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodának, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.
- Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a más gyerekekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények érvéjen. Nevelési cél, hogy a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában dolgozóknál társra, ha kell, természetes támaszra találjon.
- A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Nevelési cél, hogy a gyermeknek igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor - ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.
- A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Segít neki abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszerben és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszere, mely a további fejlődési szakaszok, az iskoláskorok alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.
- Nevelési cél az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása. A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakításában fontos szerepe van az óvodapedagógusoknak és a dajkáknak. A felfokozott mozgásigény a gyermek életkori sajátosságai közé tartozik. Ennek kielégítése az óvodapedagógus feladata.
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne. Nevelési célunk, hogy az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk.

Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek, a szülő, a pedagógus, a dajka példája elengedhetetlen.

- Nevelési elvünk a primer prevenció lehetőségeink alkalmazása az óvodai gyermekvédelemben:
  - a.) egészségügyi, mentálhigiénés, baleset-és környezetvédelem,
  - b.) családgondozás.
- Az óvodapedagógus modell-szerepe meghatározó: meleg, elfogadó attitűd; önismeret, a nevelő hatások tudatos szervezése jellemzi; magatartása derűs, barátságos, szeretetteljes, őszinte, következetes, határozott; törekszik a gyermekek megismerésére; toleráns; kellő empátiával, igazságosan és differenciáltan, az életkori és egyéni sajátosságaikhoz igazodva nevelik a gyermekeket.

Nevelési programunk által meghatározott elveket a Budatest X. kerület óvodapedagógusai által elfogadott **SZAKMAI ETIKAI KÓDEX** szellemében folytatjuk.

3.3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÉS A NEVELŐMUNKÁT KÖZVETLENÜL SEGÍTŐK, A DAJKA, A PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS, AZ ÓVODAPSZICHOLOGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK SZAKMAI ALAPELVEI, TARTALMA

ELVEK:

A nevelés eredményessége az óvodapedagógus és a nevelőmunkát közvetlenül segítők közös, összehangolt munkáján alapszik.

A nevelés tudatos segítése érdekében a szakképzett segítőknek ismernie kell a nevelés célját, feladatát, módszereit.

Rendelkezzenek azokkal az alapvető ismeretekkel, hogy a gyermekek közötti eltérések természetesek és állandóan jelen vannak a fejlődés folyamatában.

Egyértelművé kell tenni a dajka, a pedagógiai asszisztens, az óvodapszichológus számára, mely esetekben kompetens, mely esetekben segítő a szerepe.

Konkrétan körül kell határolni mi a feladata, és mely feladatok teljesítése az óvodapedagógus hatásköre.

Lelkileg egészséges felnőtt képes felelősséget vállalni a fejlődő személyiségű óvodás gyerekekért.

FELADATOK:

A nevelőmunkát segítők folyamatos belső és külső továbbképzéséről gondoskodjon az óvoda vezetője.

Szükséges a mentálhigiénés ismereteket valamint a kommunikációs kultúrát fejleszteni.

Az óvodapedagógus nyújtson elméleti és gyakorlati ismeretet, segítséget pedagógiai-módszertani és egyéb kérdésekben.

A nevelőmunkát segítő kompetens szerepet tölt be:

- az óvoda óvo-védő funkciójának teljesítése során,
- a gyerekekről kapott információk felettesei felé való továbbításában,
- az óvoda vagyonvédelmében,
- a munkaköri feladatainak szakszerű teljesítésében,
- saját szakmai és önképzésében,
- munkakapcsolatainak építésében és ápolásában,
- lelki egészségének védelmében, elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében

A nevelőmunkát segítő szerepet tölt be:

- az óvoda alap és kiegészítő feladatainak teljesítésében,
- az óvoda nevelő és személyiségfejlesztő funkciójának megvalósításában,
- az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátásában,
- az óvoda által kitűzött minőségcélok elérésében,
- a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában,
- a gyermekek tehetséggondozásában,
- a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során,
- a szülőkkel való együttműködésben.

3.3.1. A DAJKA KIEMELT FELADATAI

- ✓ Az óvodapedagógus segítőként végzi feladatát.
- ✓ Biztosítja a pedagógiai munkához szükséges higiénés feltételeket.
- ✓ Közreműködik a gyermek egész napi gondozásában a környezet rendjének, tisztaságának megteremtésében.
- ✓ Ellátja a környezetgondozási és baleset-megelőzési teendőket, kisebb balesetknél elsősegélyt nyújt.
- ✓ Munkáját a gyermekek óvodai napirendjéhez igazodva az óvónők irányítása mellett szervezi és végzi.
- ✓ Gyermekszerető viselkedésével, személyi gondozottságával, kommunikációs és beszédmintájával hat az óvodás gyermekek fejlődésére.
- ✓ Tiszteli a gyermeket, a szülőt, kapcsolataira a tapintat, az elfogadás a jellemző.

- ✓ A tudomására jutott pedagógiai információkat titokként kezeli
- ✓ Nevelési kérdésekben az érdeklődő szülőket tapintatosan az óvodapedagógushoz irányítja.
- ✓ Kellő nevelési és fejlődés-lélektani ismeretek birtokában végzi gyermekgondozási feladatait.
- ✓ Az intézmény környezetének higiénés biztosításával az ott folyó nevelési történésekben és a napirend feladataiban közvetlenül hozzájárul a nevelőmunka feltételeinek megteremtéséhez.

3.3.2. A PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS KIEMELT FELADATAI

- ✓ A pedagógiai asszisztens általános pedagógiai asszisztensi feladatai keretében átveszi, átadja a tanulót a szülőtől, gondozótól, a pedagógussal egyeztetve tájékoztatja a szülőt a gyermeket érintő napi eseményekről.
- ✓ Részt vesz a szülői értekezleteken, esetenként családlátogatáson, a team/munkaközösségi megbeszéléseken, intézményi értekezleteken.
- ✓ Közreműködik az intézmény rendezvényeinek szervezésében, lebonyolításában, felügyeli a rábízott gyermekeket, vigyáz a testi épségükre.
- ✓ Felismeri az alapvető elsősegélynyújtást igénylő, az orvosi segítséget igénylő helyzeteket. Jelzi az intézkedés szükségességét.
- ✓ Intézményen kívüli foglalkozások, programok helyszíneire, kirándulásokra, tanulmányi sétákra, erdei iskolában stb. kíséri a gyermekeket.
- ✓ Tevékenyen részt vesz a gyermek öltözködési, étkezési szokásainak kialakításában (terítés, evőeszközök használata stb.). Ellenőrzi a gyermek higiénés és önkiszolgálási tevékenységét. Szükség szerint korrigálja. Szervezi, felügyeli a csoportos étkezéseket.
- ✓ Ellenőrzi a gyermekek által használt helyiségek rendjét, tisztaságát, orvosi előírásoknak megfelelően gyógyszert ad be, orvosi ellátást nem igénylő sérüléseket lát el, lázat mér, felügyeli a beteget, sérültet.
- ✓ Segíti a gyermeket az általánosan használt gyógyászati segédeszközök használatában, részt vesz a gyermekek intézményen belüli, illetve kívüli szabadidős programjainak szervezésében, előkészítésében (terem berendezése, eszközök, anyagok előkészítése stb.).

- ✓ A pedagógus irányításával közreműködik a tanulót fejlesztő, korrekciós tevékenységben, egyénileg segít a gyermeknek a foglalkozásokon.
- ✓ Esetenként (pl. ügyeleti időben, szünidőben) foglalkozást szervez, tart (sport, játék, kézműves foglalkozás), beszámol a pedagógusnak a gyermekek tevékenységéről.
- ✓ Közreműködik adminisztrációs teendők ellátásában, a dokumentumok elkészítésében.

3.3.3. AZ ÓVODAOSZICHOLÓGUS KIEMELT FELADATAI

- ✓ Ellátja törvény által meghatározott feladatokat, amelyek elsődleges célja a gyermek, személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése.
- ✓ Közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.
- ✓ A gyermekekkel, közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító intézkedésekben.
- ✓ Megszervezi azokat a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek,
- ✓ Megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat az intézményben az egyén, a gyermekcsoport, és az intézményi szervezet szintjén,
- ✓ Megszervezi az intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelőmunka, az intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,
- ✓ Megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárs-haláleset, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez, valamint
- ✓ A kiemelten tehetséges gyermek, tanuló tehetséggondozásában a pedagógusokkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit.

- ✓ Szűréseket, vizsgálatokat, tréningeket, egyéni és csoportos tanácsadást szervezhet a gyermek, a tanuló, a pedagógus, továbbá a szülő megkeresésével, valamint az érintett gyermek, tanuló személyiségének fejlesztésével összhangban a szülő számára is.
- ✓ Segíti a pszichológiai ismereteknek a nevelési-oktatási intézményen belüli elsajátítását.
- ✓ Kapcsolatot tart a környezetében működő óvodában, iskolában dolgozó óvodapszichológussal, iskolapszichológussal.
- ✓ Együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó óvodapszichológussal, iskolapszichológussal a z óvodában a pszichológiai tevékenységgel érintett gyermekek, pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában.
- ✓ Az óvodai, pszichológusi munka szakmai minőségbiztosítása érdekében kapcsolatot tart az oktatásért felelős miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel.
- ✓ Együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal az érintett gyermek, pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában.

3.4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS TERÜLETÉN

Óvodai nevelésünk feladatai az óvodai élet tevékenységformáinak keretében, az óvodapedagógusok tudatos nevelőmunkájának következtében valósulnak meg, és a gyermekek személyiségének fejlődését eredményezik.

A harmonikus személyiségfejlesztés érdekében óvodai nevelőmunkánk feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Az óvoda és a család eredményes együttműködésének érdekében a szülők reális óvodaképéhez igazodó, sajátos óvodai arculat kialakítása.
- Elsődleges feladatunk az önállóság fejlesztése. A gyermekek saját tevékenységük által tanulnak, ügyesednek.
- A hagyományok megteremtésével, ápolásával a gyermekekben a hovatartozás érzésének kialakítása, az erkölcsi és esztétikai értékrendszer megalapozása.
- A szocializációs folyamat stabilizálódásának érdekében vegyes csoportok szervezése.

- A közösségi nevelés érdekében olyan helyzetek teremtése a játék és a mese eszközeivel, amelyek a gyermekeket érzelmi benyomások átélésére, gyakorlására és befogadására ösztönzik.
- A tolerancia képességének kialakítása a pedagógusok személyes példamutatásával.
- A magasabb rendű érzelmek fejlesztése élménynyújtó közös programok, tevékenységek szervezésével.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes családi légkör megteremtésével a szóbeli kifejezőkészség és a kommunikációs képesség fejlesztése.
- A beszédhibás és alacsony szintű anyanyelvi kultúrával rendelkező gyermekek számára szakszerű logopédiai foglalkozások biztosítása.
- A kiemelkedő képességű gyermekek tehetséggondozása az óvodában, és az óvoda kapcsolatrendszerén keresztül.
- A testi nevelés átfogó tevékenység - és feladatrendszerét a gondozás és a mozgás által valósítjuk meg.
- A mozgásszegény környezet kompenzálása és a helyes testtartás kialakítása érdekében a mozgásigény kielégítésének biztosítása a következő területeken: úszás, láb és testtartásjavító torna, természetes mozgások az udvaron.
- A korszerű táplálkozás igényeinek kialakítása, a gyermekek egészséges fejlődésének érdekében rendszeres zöldség-és gyümölcsnapok megvalósítása.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek családi nevelésének hiányosságaiából adódó hátrányok kompenzációja.
- Az etnikai kisebbséghez, más népcsoporthoz tartozó gyermekek integrált nevelése óvodai csoportban.
- Mentálhigiénés hátrányokkal küzdő gyermekek egészségügyi és érzelmi szükségleteinek kielégítése differenciált pedagógiai, módszertani eljárások alkalmazásával.
- A részképességkieséssel küzdő gyermekek közösségben, valamint fejlesztőpedagógus és segítő szakemberek segítségével történő fejlesztése.

4. A NEVELÉSI RENDSZERÜNK ELEMELI, NEVELÉSI FELADATAINK

4.1. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS (Egészségnevelés, az egészséges életmód alakítása)

Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése ezért az egyed, illetve a közösség egész életén át az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi.

Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik (ha kell, korrigálják). Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető. Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más érdekelt társadalmi szervezetnek feladata van.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

ÓVODAI EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK

Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére és az egészségkárosodás megelőzésére irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat a testi (szomatikus), a lelki (értelmi, érzelmi, akarati) és szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik. Az óvoda mindennapi nevelési programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül, azaz az egészségnevelés az óvodai élet valamennyi szakaszára vonatkozik.

A SZOMATIKUS NEVELÉS FELADATAI

A szomatikus nevelés körében mindennapos óvodai feladat a személyi higiéniára nevelés (a testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása), az óvoda környezeti tisztaságának megóvása, a fertőző betegségek és tartási rendellenességek megelőzése. A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, az óvodai nevelési programban szereplő testnevelést, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres mozgás, fizikai aktivitás szokássá, magatartásuk részévé alakítását, a biológiailag szükséges mozgásigény kielégítését.

1. Személyes tisztálkodás

Higiénés szemlélet átadása: a kézmosás szokássá fejlesztése a saját személyi felszerelés a WC használat a WC papír használata.

2. Környezeti higiénia

A környezethigiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását: a csoportszobák szellőztetését, az ivóvíz higiéniáját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztán tartását, gondozását, a helyiségek, mellék helyiségek takarítását (benn az önkiszolgálást is), az eszközök higiéniáját, rendben tartását.

3. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése

Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt életkori fejlettségüknek megfelelő szinten és legyenek részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében szervezzen az óvodai csoport (szülőkkel, támogatókkal közösen) gyümölcs vagy zöldségnapot, ismertesse meg az óvodapedagógus a gyermekeket új ízekkel, ismeretlen italfélesekkel, a gyermekek is vegyenek részt az ételkészítésben (saláta, köret, gyümölcstál készítésében).

4. Rendszeres mozgás biztosítása

A mozgás segíti a gyermeket a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a

játéktevékenység útján valósul meg, ennek megfelelően a mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. A mozgásszükségletet a regenerálódást biztosító pihenés egészíti ki (csendes pihenő, alvás biztosításával, alvásigény figyelembe vételével).

Mozgásos tevékenységek:

- játékos tevékenység
- mozgás a szabadban
- mindennapi testnevelés
- testnevelési foglalkozás (játékos testnevelés)

A PSZICHOHIGIÉNÉS NEVELÉS FELADATAI

A pszichohigiénés nevelés (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését (leszerelését), a stressz hatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását. A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai: a társas - társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása, a normatartás elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

1. A beilleszkedési képesség gyakorlása:

- a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen, illetve csoportos tevékenység során;
- a másik személy ismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;
- a szegények egészségi lehetőségeinek megértése, javítása;
- más fajúakkal, származásúakkal, vallásúakkal, gazdagságúakkal együttműködés szorgalmazása;
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás;
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben;
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

2. Az alkalmazkodóképesség fejlesztése:

- egészségvédő, baleset megelőző, szabályt követő készséges magatartás;
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés;
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés;

- napirend, együttműködési program elfogadása és sikerében való részvétel;
- (saját) betegség esetén a betegviselkedés elfogadása.

3. Önismeret és önellenőrzés:

- véleményalkotás a saját egészségvédő magatartásról (önmegvalósítás értékelése);
- az életvédelmi és baleset-megelőzési magatartás tudnivalóinak ismerete, rizikóhelyzetek elkerülése;
- a saját aktuális életmód értékelő áttekintése, korrekciójának megtervezése (táplálkozás, mozgás, szabadidő önellenőrzése);
- más személyekkel való kapcsolat önelemzése (családban, iskolában, más csoportokban);
- a meglévő testi - lelki szükségletek kommunikációjának és interakciós módszereinek (pl. a testbeszédnek) elemzése, korrekciója;
- rendszeres egészségi ellenőrző vizsgálatok elvégzésének és a gondozás ápolás módjainak elfogadása.

A SZOCIÁLIS EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSI FELADATAI

Az ember társadalomban, emberi közösségekben éli le életét, ami az együttélés szabályozottságát, a társak egymásra történő kölcsönhatását tételezi. Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életnek beszabályozását is elvégzi.

E nevelési feladat a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készíti elő, és szeretetteljes együttműködésben való részvételre szoktatja.

Az óvodának, mint társadalmi intézménynek a zavartalan működéséhez és sikeres nevelőmunkájához nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott légkör, a harmonikus csoportmilió. Az együttműködés során keletkezett feszültségek feloldására, a másság különbözőségeinek elfogadására, baráti kapcsolat létesítésére van igény páros kapcsolatokban, illetve az együttjátszó gyermekcsoportokban. Az óvodai csoport tagjait összekötő személyi kommunikáció (beszéd, társalgás) és együttműködés (közös játékselekvés) forrasztja össze (egészen az „én csoportom” tudatáig). Természetes, hogy a gyermekcsoportban az óvodapedagógus az egészséges életmód szempontjából is mintaadó személy, ezért felelőssége az egészség megőrzésére és fejlesztésére is kihat.

1. Esélyegyenlőség biztosítása

Az óvodapedagógus alapfeladata e kérdésben a másság elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodapedagógusnak hangsúlyozott elve legyen az, hogy a fogyatkozással élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel.

2. Az integráló nevelés követelményeinek teljesítése

Sajátos nevelési igényű gyermekek, szociális hátrányú gyermekek

Feltétele az önkiszolgálási képességek megfelelő színvonalú fejlettsége, az önellátási képességek fejlesztése.

- A cél az egyénre szabott fejlesztési program kidolgozása.
- Az alapvető szükségletek – étkezés, tisztálkodás, WC használat, öltözködés stb. - kielégítését szolgáló cselekvéses mozzanatok megismertetése.
- Megfelelő fejlesztés esetén az érzelmileg motivált gyermek felismeri a cselekvés eszközeit, örömet, irányát, maga is utánozni kezd.
- Megfelelő idő a gyakorláshoz a szokások elsajátítása terén, hogy a gyermek önmagához mérten a lehető legnagyobb önállósággal étkezzen, öltözzön stb.
- A dajkák kiemelt figyelme, gondoskodása, segítségadása a gyermekek felé.

3. A gyermekbántalmazás és agresszió megelőzése

A gyermek védelméről szóló törvény a gyermek jogainak védelmét, a hatósági intézkedések lebonyolítását a családra, az óvodára (mint nevelési intézményre), a gyermekvédelmi intézményrendszerre, továbbá az egyes szakszolgálatokra (egészségügy, rendőrség, ügyészség, bíróság) és a társadalmi szervezetekre bízta. A gyermek jogainak érvényesítése (ellátása, gondozása, nevelése) elsődlegesen a családra tartozik, ebből az óvodai nevelés kompetenciakörébe a személyiség fejlesztése, a veszélyeztetettség megelőzése, a gyermekvédő szolgáltatást nyújtókkal való (megelőző, ellenőrző, gyámhatósági) kapcsolat tartozik. A gyermekvédelmi feladatokat az óvodapedagógusok a gyermek-egészségügyi szakszolgálattal alaptevékenységként látják el, azaz hivatásbeli alaptevékenységük elválaszthatatlan része a gyermekvédelem.

A veszélyeztetettség felderítése és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó vagy orvosi tanácsadó bekapcsolásával, illetve több óvodában szülői klubok, nyíltóvodai napok programjával, közös rendezvényekkel valósítható meg.

4. A dohányzás megelőzésének óvodai programja

AZ ÓVODA EGÉSZ TERÜLETÉN ÉS ANNAK 50 MÉTERES KÖRZETÉBEN TILOS A
DOHÁNYZÁS!

ÓVODÁNK NEM DOHÁNYZÓ MUNKAHELY!

Óvodai nevelési programunkban alkalmazzuk a „Dohányzás vagy egészség?” (az Országos Egészségfejlesztési Intézet), „Közöttünk jár az ellenség!” (az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata) dohányzás megelőző programját.

SZERVEZETT TEVÉKENYSÉGEK

ÓVODA SAJÁT FELADATOK	EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLATTAL KÖZÖS FELADATOK
Szülői értekezletek szervezése: az óvoda egészségnevelési feladataival kapcsolatban.	Szülői értekezletek szervezése: egészségvédő ismeretterjesztéssel kapcsolatban.
Családi egészség és sportnap rendezése.	Közegészségügyi helyzet ellenőrzése.
Rendszeres zöldség-, és gyümölcsnapok szervezése a családok támogatásával.	Védőnői látogatás megszervezése.
Térítéses külön foglalkozások szervezése: úszás, játékos gyermektorna, néptánc, ovi-foci.	A gyermekek, rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése, ennek keretében különösen, hogy az óvodába járó gyermek, évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton vegyen részt.
Sportversenyeken való részvétel: Bozsik-program, Óvodások sportversenye, Mikulás-kupa.	

4.2. ÉRZELMI NEVELÉS, ERKÖLCSI NEVELÉS, KÖZÖSSÉGI NEVELÉS,

Érzelmi nevelés feladata: az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Erkölcsei nevelés feladata: az erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával és helyzetteremtésével.

Közösségi nevelés: a szocializáció folyamatában a gyermekcsoport tagjai elsajátítják a környezetük (a társadalom) normáit, szokásait, szabályait, értékeit. A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Barátságos, melegséget árasztó alaphangulat kialakítása, amely a gyermekeket kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönzi.
- Az óvodapedagógus érzelmi biztonságot nyújtó modellhatásával és a gyermeki cselekvésre adott visszajelzéseivel segítse elő a gyermekek én-fejlődését és szocializációját.
- Ismerkedő játékdélután szervezése a régi és az új szülők, gyermekek számára.
- A befogadás első napjaiban a csoport mindkét óvodapedagógusa az egész nap folyamán együtt van a gyerekekkel.
- A befogadás időszakában a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Biztosítsa a folyamatos és a szülővel együtt való beszoktatás lehetőségének feltételeit.
- Hangolja az óvodapedagógus a csoportban lévő gyermekeket az új társ (társak) fogadására.
- A csoportban kialakult biztonságot nyújtó szokásrenddel segítse elfogadtatni a gyermekekkel a közösségi viselkedés szabályait.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek gyakorolják azokat a viselkedési, udvariassági formulákat, amelyek az emberi kapcsolattartáshoz, a csoportban éléshez nélkülözhetetlenek.
- Teremtsen meg a közös tapasztalatok, élmények, tevékenységek alkalmait, amelyek során alakulnak a társas kapcsolatok, és kibontakoznak a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák.
- Olyan óvodai élet szervezése, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságait mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, és akaratának ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának fejlődését.
- Tartsa szem előtt a vegyes csoportok közösségi életének jellemzőit.
- Alakítsa ki úgy a csoportszobát, hogy annak mobil berendezése jól szolgálja a gyermekek változó elkülönülési, illetve együttműködési igényét.

- Segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy azokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- Segítse a különleges gondozást, bánásmódot igénylő gyermekeket elfogadó szeretettel és példamutató figyelemmel.
- Inklúzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése.
- A gyermekek pozitív értékelése az egyéni igényekhez, szükségletekhez, teljességhez igazodó hangsúlyokkal és gyakorisággal.
- A konfliktushelyzet, békés, mindkét fél számára elfogadható megoldására inspirálás.
- Teremtsen alkalmat a jeles napok, szimbolikus ünnepek, a nemzeti ünnep hagyományaihoz, amelyek a gyermekek érzelmi és szociális kiteljesedését teszik lehetővé.
- A magatartási és beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek viselkedésének rendezése szeretetteljes, türelmes, megértő nevelési attitűddel.
- A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai a következő elvek alapján alakítják ki:
  - a gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételek és megfelelő időtartam biztosítása;
  - párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezése, szervezése;
  - a játék kitüntetett szerepét szem előtt tartva a tevékenységek alakítása, a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembevételével;
  - helyi szokások, igények figyelembevétele;
  - folyamatosság, rugalmasság, rendszeresség, ismétlődések biztosítása.

AZ ÓVODA ÜNNEPEI ÉS PROGRAMJAI		
Elnevezés	Tartalma, szervezeti formái	Időpontja
Évnyitó	Egész óvodára vonatkozó: <ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés az óvoda épületével, dolgozóival 	Augusztus

	<ul style="list-style-type: none"> • Gyermekműsor 	
Tök-nap	Egész óvodára vonatkozó: <ul style="list-style-type: none"> • Őszi díszek készítése gyerekekkel, szülőkkel közösen 	Október
Adventi délután	Egész óvodára vonatkozó: <ul style="list-style-type: none"> • Adventhez kapcsolódó díszek, ajándéktárgyak készítése gyerekekkel, szülőkkel közösen 	November
Mikulás	Egész óvodára vonatkozóan: <ul style="list-style-type: none"> • Műsor, előadás a gyermekek részére Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • A gyermekek megajándékozása 	December
Karácsony	Egész óvodára vonatkozóan: <ul style="list-style-type: none"> • Műsor, előadás a gyermekek részére Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • A gyermekek megajándékozása 	December
Farsang	Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • Díszek, jelmezek készítése • Jelmezes bál 	Február
Húsvéti délután	Egész óvodára vonatkozó: <ul style="list-style-type: none"> • Húsvéthoz kapcsolódó díszek, ajándéktárgyak készítése gyerekekkel, szülőkkel közösen 	Március
Anyák napja	Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • Az édesanyák, nagymamák személyreszóló köszöntése 	Május
Évzáró	Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • Közös játék a családokkal 	Május - Június
Ballagás	Egész óvodára vonatkozóan: <ul style="list-style-type: none"> • Az iskolába menő gyermekek búcsúztatása • Ajándékozás 	Május - Június
Gyereknap	Egész óvodára vonatkozóan: <ul style="list-style-type: none"> • Meglepetés délelőtt • Ajándékozás 	Május
A gyermekek születésnapja és névnapja	Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepelt köszöntése • Ajándékozás 	Folyamatosan

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- a gyermekek önállóan, kezdeményezően, életkoruknak, képességeiknek megfelelően vesznek részt az óvoda sokféle tevékenységében
- az óvodán kívül szerzett élményeiket az óvodában újra játsszák
- gyakorolják a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályait
- kapcsolatot teremtenek, együttműködnek, kommunikálnak, kooperálnak gyerektársaikkal és a felnőttekkel
- konfliktusokat oldanak meg
- tevékenységeiket a folyamatos napirend keretein belül végzik

- aktívan vesznek részt a csoportba újonnan érkező gyermekek fogadásában
- a csoport szokás- és szabályrendjéhez alkalmazkodnak
- részt vesznek az élményszerző közös tevékenységekben: játék, játszódélután, séták, kirándulások, színház- és múzeumlátogatás, sportrendezvények stb.
- barátokat választanak
- segítenek társaiknak és a felnőtteknek, a kisebbeknek, a rászorulóknak
- kapcsolatot tartanak más csoportok gyermektagjaival is
- saját ötleteik alapján rendezik környezetüket, figyelembe veszik mások ötleteit is
- hozzájárulnak ahhoz, hogy a csoportszoba szebb, otthonosabb legyen; saját kis zugokat alakítanak ki
- tevékenyen vesznek részt az ünnepi készülődés idején az ajándék készítésben és a csoportszoba díszítésében
- részt vesznek a csendjátékban.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik.
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.

- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

Személyi feltételek: a sérüléstől függően szakirányú végzettségű gyógypedagógus, pszichológus, konduktor, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő stb., valamint gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelő vagy gyógypedagógiai asszisztens, orvos segítse fejlesztését, továbbhaladását.

Az eredményes befogadás elvei, az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lennie arra, hogy a gyermekek hosszabb beszoktatási időt igényelnek.

- A csoport létszáma a törvénynek megfelelően: nem organikus okokra visszavezethető SNI gyermek max. 4 fő.
- Beszoktatás eltelte után a szülővel egyeztetve a gyermek további óvodai nevelése, fejlesztése intézményünkben folytatódik, vagy az óvodapedagógus a szülővel közösen kéri a Szakértői Bizottság újbóli vizsgálatát az elhelyezés felülvizsgálatára.
- Együttműködik a szakemberekkel, a gyógypedagógus, a fejlesztőpedagógus iránymutatásait beépíti a nevelési folyamatokba.
- Az óvodapedagógusok ismeretei elegendőek legyenek az adott különbözöséggel kapcsolatban, az integrációt elősegítő teendők tekintetében.
- Felkészíti a gyermekcsoportot, a pedagógiai munkát segítő dajkákat a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására.
- Korrekt tájékoztatást nyújt a szülői közösségnek a sajátos nevelési igényű gyermekről.

Tárgyi feltételek:

A biztonságos tárgyi környezetet a sérülés – specifikus szempontok figyelembevétele a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben.

A fejlesztés speciális eszközei az óvoda és a fejlesztést végző szakember számára a gyermekek sérültségéhez megfelelően alakuljanak.

Napirend:

- A pozitív szociális szokások kialakulását, gyarapodását segítse. A magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak

- Elsősorban olyan folyamatos, rugalmas napirend kialakítása, működtetése, amelyben a gyermekek biztonságban és jól érzik magukat.

4.3. AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA, ANYANYELVI NEVELÉS

Az érzelem indította játékos-mozgásos tevékenységeken keresztül, a sokoldalú érzelmi megtapasztalás lehetőségével, az értelmi fejlődésben a gyermekeknek el kell érniük az észleléses, finommozgásos funkciók maximális szintű működését, amelyhez a nyelvi-szimbolikus megismerési szint szervesen integrálódik.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek (érezkelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Anyanyelvi nevelés: az óvodai anyanyelvi nevelést a személyiség teljes kibontakoztatásának fontos részeként, és feltételeként értelmezzük. A helyes beszéd elősegíti a gyermekek érzelmeit, fejleszti gondolkodásukat, izlésvilágukat, hozzájárul helyük megtalálásához környezetükben, és szociális érésükhöz. Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

A különböző tevékenységi formák, illetve az óvoda egész napos programja a családokkal együttműködésben biztosítja az anyanyelv fejlődését.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédészívonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.

- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.
- Szoktassa az óvodásokat halk beszédre, hogy ne terhelje a gyermekeket felesleges zajártalom.
- A Montessori eszközök alkalmazása során a tulajdonságokat kifejező alapszavak tudatos és tervszerű megismertetése.
- Az írott nyelv iránti érdeklődés támogatása Montessori eszközökkel.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- az új szavakat más szöveggörnyezetben és összefüggésben használják
- a beszédhelyzetekben szerzett tapasztalataik során átveszik és gyakorolják a mondatalkotás anyanyelvre jellemző módját és szabályait
- érzelmeiket, gondolataikat a drámapedagógia eszközeivel fejezik ki
- beszélgetéseket kezdeményeznek gyermektársaikkal és a felnőttekkel
- mesekönyveket, képeskönyveket nézegetnek, mesélnek és beszélgetnek róluk
- részt vesznek az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékokban
- nyelvi megnyilatkozásait a metakommunikáció eszközeivel kísérik
- az olvasást utánozzák, egy-egy betű megfejtése után érdeklődnek
- a beszédhibás gyermekek részt vesznek a logopédiai foglalkozáson.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek az oldott, elfogadó környezetben szívesen beszélnek.
- Szabadon fejezik ki önmagukat, közlési vágyuk érvényesül.
- Befogadók és érdeklődők, másokat is képesek meghallgatni.
- Élményeiket képesek elmondani, mondatokban kifejezni.
- Helyesen használják a nyelvtani kifejezésmódokat, ismerik a használt szavak tartalmát.
- Figyelmük, koncentráció készségük fejlődik, gondolkodásuk fogalmi szintre tevődik.
- A gyermeki biztonságérzet megerősödik, a gyermekek teljes lényükkel érzik: elfogadják. Ez a megerősítés, a létrejövő kapcsolat indítja el a nyelvi kifejezőképességüknek további fejlődését.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A beszédszervek ügyesítése, beszédindítás elősegítése, a beszédhallás, az auditív ritmus, az auditív emlékezet, verbális emlékezet, grammatika, szóismeret, mondat- és szövegalkotás, nonverbális eszközök használata.
- Tevékenység, manipuláció, eszközhasználat, játék, ábrázolás közben is ösztönözzük beszédre a gyermeket.

5. A NEVELÉS, FEJLESZTÉS TARTALMA

5.1. A MESE

A mese az érzelmi intelligencia fejlesztésének legfontosabb eszköze, olyan lelki táplálék, amely életre szóló nyomokat hagy a gyermekekben. A mesélés sajátos helyzete, bensőséges hangulata adja meg az érzelmi biztonságot, azt a nyugodt, csendes, szeretetteljes légkört, amelyben meg lehet pihenni, el lehet lazulni, a „szertartást”, amivel le lehet zárni egy mozgalmas és eseménydús napot. A kisgyerek a mesehallgatás közben nemcsak a felnőttre, hanem befelé is figyel, saját vágyainak megfelelő fantáziaképet alkot, ami segíti őt a nap folyamán felgyűlt belső feszültségei, negatív érzései, félelmei feldolgozásában.

„Annak a gyermeknek, aki mesét hallgatva nő fel, varázspálcája a saját elméje lesz, és képzelete, érzelmi intelligenciája segíti majd a megpróbáltatások közepette.” (Dr. Kádár Annamária)

A mesék segítenek a frusztrációk, csalódások elviselésében, a pozitív és negatív érzelmek tudatosításában, a félelmek megszelídítésében, a testvérféltékenység kezelésében, a veszteségek elfogadásában és az önfelelt játékban.

Mire tanít a mese? Dr Kádár Annamária Mesepszichológia című könyve alapján:

1. Lássam meg és fogadjam el a csodákat, a varázslatot. Éljek szerendipikusan. (A véletlenszerű felfedezés vagy a magyarban is terjedőben lévő szóval szerendipitás arra a jelenségre utal, melynek során valaki véletlenül fedez fel valamit, miközben kutatása valami másra irányul.)
2. Merjek elindulni. Ha ott van a zsebemben a hamuban sült pogácsa és az atyai-anyai áldás, semmi vész nem érhet. A többi majd kialakul útközben.
3. Keressem meg a saját utam, és azon haladjak. Ne siessék. Mindig vannak rövidítések, kényelmesebb megoldások, de ezek zsákutcák – soha ne térjek le a jó útról.

4. Segítsek, ha olyan társakkal találkozom, akik a segítségemet kérik. Sőt, észre is vehetem őket, és magam ajánlhatom fel segítségemet. Tudjak segítséget kérni is, amikor szükségem van rá, és legyek képes elfogadni a felajánlott segítséget.
5. A jóság, az őszinteség, a hitelesség az adott pillanatban nem mindig éri meg. Én azonban az a mesehős szeretnék lenni, aki felkapasztkodik az égis éró fa tetejére. És oda csak így lehet.
6. Tiszteljem az ellenségeimet, és csak szemtől szembe küzdünk egymással, egyenlő esélyekkel. Fogadjam el a vereséget. Én sem vagyok legyőzhetetlen.
7. Küzdjek meg azért, ami nekem fontos. Ne adjam fel, ha elveszítek egy csatát.
8. Kimutathatom az érzéseimet: örömeimet, bánatomat, fájdalimat, csalódottságomat. Így sebezhető leszek, ugyanakkor sebezhetetlen.
9. Ne ítéljek, ítélkezsek felszínesen. A gebe gyakran egy elvarázsolt táltos csodaparipa.
10. Ne féljek a veszteségektől és a kudarcoktól, mivel ezek az önmagam felé vezető utazás részei. Legyek hálás ezekért is, mert sokkal többet tanulok belőlük, mint a sikereimből.

A mese képi világa és valóságábrázolása teljes mértékben megfelel a gyermeki gondolkodás-módnak, emiatt a mese a gyermek szemével nézett világ. és a mese minden, ami a gyermeki képzelőerőt megmozgatja. A gyermek sajátos gondolkodásvilágába jól illeszkednek a mesék, mert ugyanolyan egyszerűnek és szélsőségesnek mutatják a világot, mint azt a gyermek megéli. A mesei elemek és fordulatok megfelelnek azoknak a gondolati vonásoknak, amelyek a lelki fejlődés ebben a szakaszában jellegzetesek. A gyermek folyamatos kíváncsiságát nem lehet kielégíteni természettudományos ismeretekkel. Arra, hogy otthonosan érezhesse magát a számára rejtélyekkel teli világban, a mesék adnak lehetőséget.

A mese jellemzői:

- a mesei csoda megkérdőjelezhetetlen
- szélsőséges és leegyszerűsített szituációk jellemzik
- polarizált világkép
- feszültségteremtő és feszültség levezető
- minden lehetséges
- ellentétek kedvelése
- ismétlések
- veszély és menekülés motívuma
- kompenzálás

- vágyteljesülés
- a mesei világban minden rendben van
- minden és mindenki átváltozhat és visszaváltozhat

A játék és a mese segítségével a gyermek átalakíthatja a valóságot, és annyit épít be a világból a saját személyiségébe, amennyire pillanatnyilag szüksége van. Míg a mesében a feszültség levezetése a képzeletben történik, addig a játékban a cselekvés a feszültség levezető. A játék cselekvő, utánzó, a mese passzív, képzeletbeli beleélést kíván, a játékot csinálja, a mesét hallgatja a gyermek.

5.2. JÁTÉK, TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

5.2.1. JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világukból származó tagolatlan benyomásait a játékban tagolják. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarat, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világkép és a tudat kialakulásától. Az éntudat, a kompetencia, az autonómia kialakulása a másik nézőpontjának megértése, előre történő figyelembevétel, szociális hatékonyság, a szociabilitás fejlődése formálják a gyermeki tudat szociokognitív, azaz értelmi és szociális összerendezettségét, önszabályozó, alkalmazkodó funkcióit.

A mi szemléletünkben a tehetség gondozást, az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önki-fejezés fejlődésének lehetőségét támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, ingergazdag környezetet, és biztosítjuk a szabad játék és a korai tanulás minden feltételét.

Napirendünkben a folyamatosságot, rugalmasságot szem előtt tartva a párhuzamosan végezhető tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt, melynek jelentőségét a játékokra fordított viszonylag hosszú, egybefüggő idő adja.

A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett játék.

Szabad játék: önként vállalt, szabad, örömteli, vágykielégítő tevékenység, amelynek célja a játékban önmagában van. A szabad játékban élmények, tapasztalatok, belső feszültségek, külső

hatások, vágyak tükröződnek, indulatok, érzelmek irányítják. A szabad játék során a gyermek játszás közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit, korlátait, miközben kielégíti felfedező hajlamát, kíváncsiságát, tevékenységi vágyát. Óvodánkban a szabad játék nagymértékű érvényesülését támogatjuk.

Irányított/Kezdeményezett játék: a kezdeményezett játékokban az óvodapedagógus irányító szerepe dominál, amelynek több célja lehetséges:

- *A cél maga a játék:* a játékot az óvodapedagógus indítja saját elképzelései szerint, amelybe a gyerekek szabadon beállva és kilépve maguk viszik tovább a témát, kiegészítik, akár az irányítást is átveszik. Az óvodapedagógus további lépéseit, ötleteit és javaslatait a gyerekek előző megnyilvánulásaihoz igazítja, azokra építi. Így egyszerre alkalmazkodik a helyzethez és a személyes igényekhez is.
- *Cél a tanulás:* a játék többféleképpen lehet jelen a tanulási folyamatban, így kezdeményezett játék formájában. Ezekben a játékokban az óvodapedagógus részéről tanulási cél, pedagógiai szándék is megfogalmazódik, jellegük a szervezett tanulás jegyeit hordozzák magukon.
- *Cél a fejlesztés:* eltérő fejlődésű gyermekek részére kezdeményezett képességfejlesztő játékok az elmaradás típusától és mértékétől függően. A különböző képességfejlesztő játékok belső tartalmukkal és struktúrájukkal, szabályaikkal hatnak a gyermekekre az óvodapedagógus/fejlesztőpedagógus irányításával, segítségével.

A JÁTÉK TÁMOGATÁSÁBÓL ADÓDÓ ÓVODAPEDAGÓGUSI FELADATOK

FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA:

- Biztosítson nyugodt légkört az elmélyült játék feltételeinek megteremtéséhez.
- A napirendben belül gondoskodik elegendő időről és helyről a szabad játék számára.
- Folyamatosan biztosítsa a játékhoz szükséges eszközöket.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Az egyéni élményeken túl teremtsen lehetőséget a közös élményszerzésre a játék fejlesztése érdekében.
- Tartsa tiszteletben a gyermeki játék önállóságát.
- Igény esetén kapcsolódjon be a játékba, játsszon együtt a gyermekekkel.
- A gyermekek tapasztalatainak gazdagításával, a játékkedv fokozásával serkentse a közös játék kibontakozását és fejlődését.

- Megerősítő viselkedésével alakítsa a csoportban a toleranciát, fogadtassa el a magányos, az agresszív, azaz, az eltérő viselkedésű gyermekeket, ezáltal is biztosítva az esélyegyenlőséget.
- Törekedjen arra, hogy a megrongálódott játékszereket, amennyiben van rá mód, a gyermekek bevonásával javítsák meg.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekirodalmi és mindennapi élményeiket saját elgondolásaik alapján szerepjáték, bábjáték, dramatizálás formájában eljátszhassák a gyermekek.
- A szerep - és dramatikus játékokhoz biztosítsa, illetve a gyermekek az óvodapedagógus segítségével készítsék el a szükséges eszközöket, jelmezeket, kellékeket.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS JÁTÉKTÁMOGATÓ MAGATARTÁSA:

- Gyermekek játékvalasztásának tiszteletben tartása.
- Reflektív szemléletű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése, differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása.
- A gyermeki fejlődés folyamatosságának, illetve megtorpanásának észrevétele.
- Az egyes gyermekek és játszócsoportok játékának támogatása.
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együttjátékozás során.
- A gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított képesség – struktúrák adekvát támogatása.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Modellértékű viselkedés, kongruens kommunikáció, úgy beszél és cselekszik, ahogy a gyerekektől is elvárja.
- A gyermekek kérdéseire való odafigyelés, egyéni fejlettségükhöz igazodó válaszadás.
- Csak szükség esetén történő beavatkozás, a játéktevékenység zavarása nélkül.
- Ha a szituáció úgy kívánja, és a gyermekek igénylik, maga is játszótársként vesz részt a játékban.
- A játék fenntarthatósága érdekét szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel együtt történő alakítása.
- A az egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

GYAKORLÓ JÁTÉK:

- örömet okozó cselekvéseket ismételtetnek, gyakorolnak,
- anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek,
- játékaikat mozgással, mozdulataikat szöveggel, dallammal kísérik.

SZIMBÓLIKUS - SZEREPJÁTÉK:

- a környezet benyomásait egyénien, szubjektív módon jelenítik meg,
- szerepeket vállalnak,
- együttműködnek társaikkal, közösen tevékenykednek,
- hozzájuk érzelmileg közel álló felnőtteket és társaikat utánozzák,
- megjelenítik felnőttek és gyermekek közötti kapcsolatokat, és közben új magatartásformákat sajátítanak el,
- önállóan, szabadon, önkéntesen játékot szerveznek, szerepeket osztanak ki, játékeszközöket választanak ki, játékhelyzeteket alakítanak ki.

BARKÁCSOLÁS:

- a játékuhoz szükséges eszközöket, bábokat maguk készítik el,
- különböző anyagokat és szerszámokat használnak,
- olyan anyagokat gyűjtögetnek, amelyeket önállóan tudnak megmunkálni,
- részt vesznek az elromlott játékok javításában.

DRAMATIZÁLÁS, BÁBOZÁS:

- saját elgondolásaik alapján eljátsszák irodalmi és más élményeiket,
- dramatizáláshoz eszközöket, kellékeket készítenek,
- báboznak paraván mögött és paraván nélkül.

KONSTRUÁLÓ JÁTÉK:

- kockákból, más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre,
- spontán létrejövő és előre elgondolt, meghatározott céllal építenek,
- konstrukciós eszközöket használnak,
- homokoznak, a homokból építenek,

- szerepjátékokban felhasználják alkotásaikat, építményeiket.

SZABÁLYJÁTÉK:

- meghatározott szabályok szerint játszanak, betartják a szabályokat, és a szabályoknak megfelelően viselkednek,

-mozgásos és értelmi képességet fejlesztő játékokat játszanak.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek életkoruknak és szükségleteiknek megfelelő játékot választanak.
- Játékukban önálló kezdeményezésre képesek, s be tudnak kapcsolódni közös játékba is.
- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek alkotni.
- Élvezik a szabályjátékot, és képesek a normákat betartani.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- Amennyiben szükséges, egyéni helyzetekben tanítjuk a játéktevékenységeket és a játék-eszközök használatát. A későbbiekben a gyermek nagyobb önállósággal választhatja meg tevékenységeit, eszközeit.
- Az óvodapedagógus közvetett nevelői magatartással fejlesztő hatással lehet a játék fajtáinak megválasztásában, játéktémáinak gazdagításában.

5.2.2. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Tanulásnak tekinthető mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek, - jártasságoknak, készségeknek és képességeknek - a kialakítása, amelyek az *érzelmi* és az *akarati* tulajdonságok fejlődését, valamint a *magatartás* és a *viselkedés alakulását* is elősegítik. A hatékony tanulás valamennyi pszichikus funkció aktivitásának eredménye, melynek következménye, hogy meg-

felelő körülmények között a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztésének szándékaihoz igazodó tanulási térben, a gyermekek aktívvá és produktívvá válnak.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész, óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire, kíváncsiságára.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítésére.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Programunk szélesan értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek *értelmi képessége*: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik, és ezt segítik a Montessori fejlesztő eszközök.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógusok által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaikra épülő ismeretszerzést is magába foglalja.

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, hogy nincs közben játékelrakás, párhuzamosan szervezett tevékenységek folynak. A gyermekek a tevékenységek után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdenek. Egyetlen egy napon borul fel ez az alapelv, amikor az óvodapedagógus szervezett testnevelés foglalkozást tart.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Tudatosan irányítsa a gyermekek ismeretszerzését, az ismeretek átadását, átszarmaztatását, ellenőrizze, hogy ez a folyamat milyen eredményeket hoz.
- A gyermekek cselekvő aktivitására épülő eljárásokkal, cselekvő, gondolkodtató ismeretszerzéssel érje el a kívánt eredményt.
- A gyermekek ismeretszerzését mindig azon a szinten szervezze meg, ahol megfelelő információkat szerezhetnek, megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömét.
- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségeinek kiaknázása.
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése.
- Az óvodások egyéni, differenciált fejlesztése érdekében olyan, az egyén teljesítőképességének megfelelő szintű feladatok tervezése, amelyek aktiváló hatásúak és érdeklődést biztosító problémahelyzetek elé állítják a gyermekeket.
- A gyermekek felszínes, a dolgok külső oldalát tükröző tapasztalatait a különböző tevékenységekben rendezze össze, tárja fel a dolgok közötti kapcsolatokat és kölcsönös viszonyokat, mutassa meg változásait, fejlődésüket.
- Fejlessze a gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát.
- Az értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.
- Az értelmi képességek fejlesztése érdekében alkalmazza **a Montessori eszközöket**.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

A) SPONTÁN TEVÉKENYSÉGEK (pedagógiailag tudatosan alakított feltételek mellett):

a./ szabad játék,

b./ a gyermekek által kezdeményezett bármilyen tevékenység.

B) IRÁNYÍTOTT TEVÉKENYSÉGEK:

a./ tervezett *kötetlen* tevékenységek:

- játék célú

- tanulási célú

- valamilyen tevékenység hangulati előkészítése

b./ tervezett szerkezetű *kötelező* tevékenység: testnevelés

c./ egyéb tevékenységek (beszélgetés, séta, megbízatások, gyermekmunka, saját maga körüli teendők elvégzése).

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

A tanulási képesség valamennyi kognitív képesség átfogó rendszere, így a sajátos nevelési igényű gyermek fejlettsége a kognitív képességek fejlettségétől függ.

- Kiemelt jelentőségű a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek állandó gyakorlása, illetve az új ismeretekbe való beépítése.
- Megismerje önmagát, kialakuljon reális önképe, testsémája, eligazodjon saját testén, térben, síkban.
- Észlelése pontosabbá váljon, keresztcsatornák jól működjenek.
- A gondolkodás fejlesztésében megkülönböztetés, az általánosítás folyamatának segítése, a cselekvésben végrehajtott műveletek gyakorlása, szemléletes gondolkodás elsajátítása a fontos.
- A különböző matematikai fogalmak megismerése és a velük végzett manipulációs folyamatok gyakorlása.

5.3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Munka jellegű tevékenységek: önként - azaz örömmel és szívesen - végzett játékos tevékenység; a tapasztalatszerzésnek és környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze.

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára fontos munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják azokat.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Biztosítsa az élősarokban a növények - és kisállatok (akvárium, teknős) gondozását.
- Segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét és teljes önállósággal végezhesék a munkatevékenységeket.
- Értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.
- A munkamozzanatok gyakorlásának lehetőségeit a Montessori eszközrendszer segítségével egészítse ki:
  - *mindennapi élet gyakorlatai*: söprögetés, takarítás, rendrakás stb.
  - *kendők hajtogatása* (az asztalterítők rendbentartása érdekében)
  - *öntözgetős és kanalazgatós játékok*: az önkiszolgálás és tálalás feladatainak gyakorlásához.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

NAPOSI MUNKA:

A gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, melyet az *önkiszolgáló tevékenység* jól előkészít.

Amikor a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait bevezetésre kerül a *naposi munka*:

- ebédnél a szokásrendnek megfelelően megterítik és leszedik az asztalt
- összeseprik a morzsákat.

ALKALOMSZERŰ MUNKÁK:

A *mindennapi étellel* kapcsolatos állandó- és alkalomszerű munkákhoz tartozó tevékenységek:

- udvar- és teremrendezés
- játékjavítás-, tisztítás-, készítés
- egyéni megbízatások, az üzenetek teljesítése
- ünnepi készülődés (ajándékkészítés, csoportcsinosítás, díszítés)
- házimunka jellegű tevékenységek (pl. ünnepek előtti nagytakarítás, stb.)
- segítenek társaiknak és a kisebbeknek.

NÖVÉNY- és ÁLLATGONDOZÁS:

- átültetik, locsolják, gondozzák a szobanövényeket
- részt vesznek az óvodakert tisztántartásában (fű gondozása, avar gyűjtése, öntözés)
- az óvodapedagógus irányításával gondozzák, tisztítják az akváriumot, terráriumot, madárkalitkát
- MONTESSORI eszközökkel tevékenykednek: öntözgetnek, kanalaznak, sepernek, takarítanak, terítőt hajtanak stb.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek szeretnek dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények- és állatok gondozásában.

- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak és az óvodát segítő iskolának, felnőtteknek.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A szabadon választható, közös tevékenységekbe való bevonás kiemelt jelentőségű, fejlesztő hatású.
- Lehetőséget kell teremteni számukra, hogy ugyanúgy részt vehessenek a munkajellegű tevékenységekben, mint ép társaik, ezzel is növelve önbecsülésüket.

JÁTÉK – MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK - TANULÁS KAPCSOLATA

Mindhárom tevékenységi formában kimutathatók hasonlóságok, amelyek azonban minden esetben sajátos módon érvényesülnek. Éppen az eltérő megnyilvánulási formák adják meg egy-egy tevékenység sajátos arculatát. A játéknak éppen úgy velejárója a szellemi és fizikai aktivitás, mint az alkotó munkának és az elmélyült tanulásnak.

Mindhárom tevékenységben kifejezésre jut az egyén viszonya környezetéhez, egyaránt hozzájárulnak a valóság megismeréséhez. A játék a munkához és a tanuláshoz hasonlóan céltudatos tevékenység.

Mindhárom tevékenységi forma magában hordozza az örömszerzés lehetőségét.

Alapvető tevékenységi formákról lévén szó, egyaránt hatással vannak a személyiség fejlődésére, illetve egyaránt felhasználhatók a személyiség teljesebb kibontakozására.

5.4. VERSELÉS, MESÉLÉS

Verselés, mesélés célja a 3-6-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, fejlesztése a gyermekirodalom és a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel.

A tevékenység célja a gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása: a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb

segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Alakítsa ki csoportjában a mesélés „szertartását”.
- Ismerje meg az általános gyermeki igényeket, a mese és a vers lélektanának beható ismeretével rendelkezzen.
- A mesélés, versmondás alkalmait vegye számba, keresse meg alkalmait a gyermekcsoport napirendjében.
- Keressen alkalmas helyet az udvaron és a csoportszobában az irodalmi élménynyújtásra.

- Válasszon a gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelő meséket, verseket, mondókat, irodalmi alkotásokat.
- Fejből mondja az alkalomhoz illő mondókát, verset, mesét, és alkalmazza a metakommunikáció eszközeit.
- Fejlessze a mesei kettőstudatot.
- A mesemondás alkalmait a mesehallgatásra utaló, ismétlődő szokásokkal teremtsen meg.
- Elalvás előtt rendszeresen meséljen a gyermekeknek.
- Kezdeményezze, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek a felnőttek a gyermekeknek.
- Színes, megragadó, érdeklődést felkeltő bábjátékkal ébresszen kedvet a gyermekekben a bábozáshoz.
- Tegye lehetővé, hogy a hallott meséket saját elgondolásaik alapján eljátszhassák a gyermekek.
- A nemzeti, etnikai kisebbség költészetének alkalmazása az irodalmi anyagok kiválasztásánál.
- Alkalmazzon több módszert a mesealkotás folyamatában. meseprodukció, mesefolytatás, gyermekmese egy-egy mesehősről, mesestrukturálás, közös vagy egyéni mesemondás, mesemimetizálás, mesedramatizálás, bábjáték, mesekönyv készítés, én-mesék és csoportmesék alkotása.
- A Magyar Népmese Napjáról (szeptember 30.) emlékezzen meg.
- A nevelőtestület által meghatározott „év meséjét” ismertesse meg sokoldalúan a gyermekekkel.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- a korábban hallott mondókat, meséket, verseket alkalomszerűen ismételtetik
- bekapcsolódnak az óvodapedagógus énekes, halandzsás, mozgásos improvizáló játékkezdeményezéséibe
- segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában
- kedvelt mesehőssükkel történet dolgokat beleviszik a játékukba
- az ismert mesei motívumokat megjelenítik bábozásban, dramatizálásban, rajzolásban
- a bábozáshoz, dramatizáláshoz eszközöket készítenek
- az óvoda gyermekkönyveit nézegetik, beszélnek róluk.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Megjegyeznek 10-12 mondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- A mesében elhangzottakról beszélgetnek, szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Ismerik a csoport gyermekkönyvespolcát, vigyáznak a könyvekre.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A mindennapok történéseiben való eligazodás, azok megértése, elfogadása, élményeik, érzéseik feldolgozása kerül előtérbe.
- Oldja szorongásaikat, megoldást nyújt lelki problémáikra.

5.5. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Ének, zene, énekes játék, zenei nevelés: az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre. Felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, formálja a zenei ízlést, az éneklési készséget, ritmusérzéklet, harmonikus szép mozgást. Hatására a gyermekek szeretnek énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgatnak zenét. A népdalok és komponált gyermekdalok éneklése közben fejlődik hallásuk, éneklési készségük, ritmusérzékük, harmonikus szép mozgásuk.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit, amelyeknek eredményeként a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

- A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.
- Szerettesse meg a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat, és szoktassa őket a szép, tiszta éneklésre.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját.
- Nyújtson közösségi élményt az énekes játékokon, a közös zenélésen keresztül.
- Alapozza meg a mozgás és a testtartás dalhelyzetekhez való igazítását.
- A felhasznált zenei anyagot igényesen, az életkornak, s a csoport képességszintjének megfelelően válogassa.
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen lehessen megoldani.
- Nevelje a gyermekeket a zene figyelmes, érdeklődő hallgatására, befogadására. Ismertesse meg különböző jellegű dalokkal és hangulatokkal, hangszerek sajátos hangszínével és játékaival.
- Figyeltesse meg a természet hangjait, a környezeti hangeffektusokat.
- A gyermekek hallásfejlesztésének érdekében alkalmazza **Montessori zörejdobozait** (zörejek azonosítása és megkülönböztetése).

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- bekapcsolódnak az adott zenei tevékenységbe
- énekelgetnek játékidőben, illetve az egész nap folyamán önmaguk vagy az óvodapedagógus kezdeményezésére
- a játékokat kísérő dalokat és mondókákat ismételtetés közben megtanulják
- zenei tevékenységek közben mozgást végeznek
- megfigyelik az állatok, a természet hangjait, a különböző zörejeket
- táncos jellegű mozdulatokat végeznek, zenére mozgásimprovizációt alkotnak
- meghallgatják az óvodapedagógus énekét, hangszeres játékát
- hallásfejlesztő játékaikban alkalmazzák Montessori zörejdobozait
- többféle népi ritmuseszközt használnak és készítenek a felnőttekkel
- zenei formaérzék-fejlesztő játékokat játszanak, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát

- a gyermekek dallamokat énekelnek, komponálnak
- a megismert dalosjátékokhoz, mondókákhoz új szabályokat, mozdulatokat találnak ki
- énekelnek egyénileg, kisebb csoportban halkabban-hangosabban, magasabban-mélyebben, gyorsabban-lassabban

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokot.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A zenei alapképességek elsajátításának feladatai közül legfontosabb az éneklés, a dalos játékok eljátszása, mondókázás.
- A ritmust és az egyenletes lüktetést, a ritmusalkotással, tempóbeli és dinamikai ellentétek, illetve fokozatos átmenetek kivitelezését is gyakoroljuk változatos mozgással és hangszeres előadással.

5.6. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Rajzolás, mintázás, kézi munka: magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, a konstruálást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, és a környezetalakítást. A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó, és rendező képességet.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Teremtse meg a feltételeit a gyermekek képi, plasztikai nyelvének, valamint ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.

- Alakítsa úgy a csoportszobát, hogy a különböző tevékenységeket kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen munkálkodhassanak.
- Teremtse meg a feltételeit, hogy a gyermekek szabadon építhessenek, firkálhassanak, homokot formáljanak, gyurkáljanak.
- Biztosítson minél több, változatosabb eszközt, anyagot, időt és helyet a csoportban és a szabadban egyaránt a vizuális tevékenységek gyakorlásához, ezzel is lehetőséget adva a gyermeki fantáziának.
- Teremtse meg a vizuális nevelés hangulati feltételeit.
- Maga is gyakran vegyen részt a tevékenységekben, s együtt fedezze fel a gyermekekkel a környezet esztétikai élményeit.
- A különböző eszközök, szerszámok biztonságos kezelését egyénenként tanítsa meg a gyermekeknek.
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Biztosítson állandó helyet a térbeli alkotásoknak és az asztalnál végzett tevékenységeknek.
- Tegye lehetővé, hogy a vizuális eszköztár, s a gyűjtött anyagok mindig ugyanott, a gyermekek számára elérhető helyen legyenek.
- Segítse a gyermekek képalakító készségének megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek megismerjék és használják a népi kismesterségeket őrző technikákat, eszközöket.
- Tervezzon és szervezzon alkalmi múzeumlátogatásokat, sétákat, kirándulásokat, amellyel közelebb hozza a gyermekek számára tágabb világukat, s a művészeti alkotásokat.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- a megismert anyagokat, egyszerű munkafogásokat, technikai alapelemeket alkalmazzák
- szabadidős tevékenységeikben önként választanak és végeznek vizuális tevékenységet: rajzolnak, festenek, mintáznak, építenek, képalakítanak, konstruálnak, kézimunkáznak, modelleznek, ismerkednek a műalkotásokkal
- az alkotó munkához séták, kirándulások alkalmával terméseket, ágakat, kavicsokat, anyagokat gyűjtnek
- megismerkednek a népi kismesterségekkel, s tevékenységükben felhasználják azokat
- részt vesznek a csoportszoba és az udvar ápolásában, rendezésében, díszítésében

- térben különböző alakzatokat, építményeket hoznak létre különféle nagyságú anyagokból, tárgyakból
- sík és térbeli kompozíciókat hoznak létre közösen
- játékokat, bábokat, játékkellékeket készítenek
- részt vesznek az ünnepekre való készülődésben, díszítenek, ajándéktárgyakat készítenek, esztétikai élményekkel gazdagodik személyiségük.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Plasztikai munkáik egyéniék, részletezőek.
- Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A vizuális kommunikációs képesség, az ábraolvasás és ábrázolás, vagyis a forma-és színlátás, méretlátás, térlátás, a téri tájékozódás, a forma, szín, méret és a tér képi megismerésével, tevékeny létrehozásával, változatos újra alkotásával.
- Minél többféle képi kifejezőmódot, technikát megtanuljanak, mert gyakran fontos önki-fejezési eszközhez jutnak.

5.7. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Külső világ tevékeny megismerése: általa a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. Az óvodai matematikai tapasztalatszerzés az óvodai nevelés része, hozzájárul a gyermeki személyiség alakulásához, a képességek fejlesztéséhez, alapot biztosít az iskolai tanuláshoz. A matematikai nevelést

folyamatként értelmezzük. Anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem gondolkodásfejlesztést jelent, cselekvéses és gondolati tevékenységet tartalmaz.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Tegye lehetővé a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és a szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Teremtse meg a környezeti nevelés olyan feltételeit és tevékenységrendszerét, amelyben a gyermekek egyénileg és közösen élik át a változatos ingereket, újratertik saját környezetüket.
- A megfigyelések alkalmával éreztesse meg a természet szépségét, mutassa be a környezetvédelem és környezethigiéné szerepét az ember és minden más élőlény szempontjából. Alapozza meg a természet szeretetét, a környezettudatos magatartást.
- A témák, témakörök kiválasztásakor az óvoda lakókörnyezetének sajátosságaihoz igazodjon.
- Bővítse és rendszerezze a gyermekek ismereteit a következő témakörökben:
  - a család, az óvodai környezet, az emberi foglalkozások, a közlekedés, az emberi test,
  - a napszakok, az évszakok, a színek, az állatok, a növények, környezetvédelem.
- Szervezzen nevelési időben évszakonként kirándulásokat, sétákat, ezek megszervezésébe és lebonyolításába vonja be a családokat is. A kiadásokat pályázati úton nyert támogatásokból biztosítsa, a családokkal közös programokat a szülők saját maguk fizetik.
- Kezdeményezzen családokkal együtt történő munkálkodást, amely alakítja, növeli a környezet iránti érzékenységet, segíti a harmonikus környezet létrehozását, s erősíti a hovatartozás érzését.
- Biztosítsa a tapasztalatszerzés különböző módszereit: az alkalmi és folyamatos megfigyelés, a gyűjtés, a beszélgetés, szimulációs játékok.
- Tegye lehetővé a gondolkodási képesség hatékonyságának alakulását olyan helyzetek teremtésével, amelyekben a gyermekeknek alkalmuk nyílik különböző szempontok felfedezésére, többféle megoldás közötti választásra.
- Hívja fel a figyelmet a gyermekek közvetlen környezetében lévő környezeti problémákra, próbáljanak meg közösen megoldást keresni azokra.
- A környezet megismerésének folyamatában illessze be a Montessori eszközöket.

- Figyelje meg a gyermekek érdeklődési körét és fejlettségi szintjét, ennek alapján tervezze meg fejlesztő munkáját.
- A mindennapi élet tevékenységei során használja a matematikai fogalmakat.
- Engedje meg a tévedés lehetőségét, és a javítást.
- Gyűjtögessen, és erre ösztönözze a gyermekeket is, mert minden felhasználható a matematikai neveléshez.
- Teremtsen olyan helyzeteket, melyekben a gyermekek a különböző érzékszerveik segítségével sokszínű tapasztalatra tehetnek szert.
- Használja ki a Montessori eszközökben rejlő matematikai tapasztalatszerzés lehetőségét.
- Biztosítsa a nevelés és a fejlődés optimális feltételeit.
- Építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére és az önálló problémamegoldás iránti igényére.
- Biztosítsa, hogy kellő változatosságban szerezzenek a gyermekek matematikai tapasztalatokat.
- Alapozza meg a gyermekek számfogalmának kialakulását és a tízes számrendszer megértését.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- bekapcsolódnak a szabadban, az óvoda környezetében szervezett komplex foglalkozásokba, melyek lehetőséget biztosítanak a természeti és társadalmi környezet jelenségeinek megfigyelésére
- részt vesznek sétákon, kirándulásokon
- játékaikban, mindennapi tevékenységeikben felhasználják az átélt élményeket
- terméseket, köveket, ágakat, leveleket, képeket stb. gyűjtenek, azokat rendezik és hasznosítják az óvodapedagógus segítségével
- folyamatos megfigyeléseket végeznek a természetben és az élősarokban
- megfigyelik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit
- kísérleteket végeznek: növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal
- közvetlen környezetükben lévő környezeti problémákra felfigyelnek, azokat a pedagógusok, illetve szüleik segítségével próbálják megoldani
- a matematikai kifejezéseket és tapasztalataikat a mindennapi tevékenységekben használják

- az eszközök használata során új szempontú megoldásokat találnak ki
- részt vesznek matematikai játékokban
- spontán vagy felajánlott tevékenységekben matematikai tapasztalatokra tesznek szert
- tárgyakat, személyeket, halmazokat összehasonlítanak, szétválogatnak tulajdonságuk szerint, illetve saját szempontok alapján
- spontán és irányított tevékenységeik közben mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli tapasztalatokat szereznek
- megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint sorbarendezést végeznek
- a számfogalom megalapozására mérési, összemérési feladatokat végeznek mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel
- építéssel, síkbeli alkotásokkal tapasztalatokat szereznek a geometria körében
- a tükörrel tevékenykednek, amely fontos feltételét képezi a téri percepció kialakításának
- irányokat egyeztetnek, megkülönböztetnek, követnek mozgással, tapasztalataikat alkalmazzák a síkban ábrázolt világban.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatait. Környezetükben gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben felidézik.
- A tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismerik.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat: a reggelt az estét.

- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.
- Egymás állításának igazságát megítélik, megbeszélik.
- Értik és használják a megismert matematikai kifejezéseket.
- A matematikai műveleteket, mennyiségi relációkat ismerik, alkalmazzák.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Építései, síkbeli alkotásaik alkalmával létrehozhatnak nyitott és zárt alakzatokat.
- Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Szívesen vállalkoznak problémahelyzetek megoldására.
- A tükörrel való játék hatására:
  - felismerik a szimmetriát,
  - azonosítják önmagukat (testséma kialakulása),
  - meg tudják építeni a 2-4 elemből álló alakzat tükörképét a zsebtükör mögött.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik és követni tudják az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A családdal, társadalmi környezettel, természettel kapcsolatos információk tudatosítása, feldolgozása, rendszerezése.
- A gyermekeknél a sérülés-specifikus szempontok figyelembevétele a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben segítik a munkafolyamatok problémamentes elsajátítását.

5.8. MOZGÁS

Mozgás: a szabad, spontán mozgás és a szervezett testnevelés olyan tervszerű, rendszeres ráhatás a szervezetre, amely a testgyakorlatok tudatos alkalmazásával a személyiség sokoldalú képességét, a motoros képességek és a mozgáskészség kibontakozását, a mozgásműveltség fejlesztését szolgálják.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek a mozgás gyakorlására.
- Hetente egyszer szervezzen kötelező foglalkozást.
- A rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása.
- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése: ügyesség, testi erő, gyorsaság, állóképesség.
- Biztosítsa az egyéni sajátosságokhoz igazodó mozgások elsajátításának folyamatát.
- Vegye figyelembe a foglalkozások megtervezésénél a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét.
- Tartsa szem előtt, hogy a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok.
- Működjön együtt a családdal a mozgás megszerettetésében.
- Ügyeljen a balesetek megelőzésére, azok elhárítására.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.
- Mutassa be a gyermekeknek a helyes mintát a pozitívumokat kiemelve, ösztönözze és biztassa az esztétikus, pontos mozgásra.
- Teremtsen alkalmat és tervezzen testnevelési foglalkozások során lábboltozat erősítő, speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.
- Fejlessze tovább a korábban kialakult kezdeményező kedvet, önállóságot, bátorságot, kitaratást, egymás segítségét, az alkalmazkodó képességet.
- A mozgásos tevékenységekben használja gyakran a kéziszereket.
- Tudatosan tervezze az észlelés, az alaklátás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztését, a finommotorika alakítását és a szabályjáték gyakorlati alkalmazását.
- A gyermekek mozgáskoordinációja és egészsége érdekében tegye lehetővé a különböző sporttevékenységekben való részvételt.
- Szervezzen a szabadban minél több mozgásos tevékenységet, mely fokozza a gyermekek edzettségét, teherbíró képességét, segíti fizikai fejlődését.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- természetes mozgásokat végeznek
- különböző terepeken gyakorolják a természetes és más mozgásokat
- egyszerű és összetett talajgyakorlatokat végeznek
- különböző tornaszereket használnak, rajtuk gyakorlatokat végeznek
- testnevelési játékokat játszanak
- egyéni-, csoportos-, sor és váltóversenyt játszanak az óvodapedagógus segítségével
- a természetes járást ütemes járással váltakoztatják
- talicskáznak
- egyensúlyoznak padmerekítők gerendán
- hátsó függőállásban lábmozgást végeznek
- 6-8 lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak
- kislabdát dobnak távolba
- sportversenyen vesznek részt, úsznak

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak helyben labdát pattogatni.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

A mozgás az idegrendszer érését, fejlődését, sérülésének a korrekcióját segíti elő.

- A kognitív funkciók terén a mozgásos játékok felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek és téri irányok megismerésével, megnevezésével fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.

- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését.

6. FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

6.1. A FEJLESZTŐPEDAGÓGIA CÉLJA

Alapvető cél a gyermekek személyiségfejlődésének elérése oly módon, hogy minél egészségesebb, boldogabb, erkölcsösebb emberekké váljanak, pozitív énképpel rendelkezzenek.

Ezen alapvető céloknak alárendelve törekszik a fejlesztőpedagógia arra, hogy a gyermekek képességei minél jobban kifejlődjenek, a részképesség-zavarok, a figyelem-, viselkedészavarok, a későbbi tanulási tevékenységet megalapozó képességek zavarai megszűnjenek, vagy csökkenjenek, egészséges működésük feltételeinek biztosításával ellensúlyozásra kerüljenek.

A fejlesztőpedagógia célja tehát magában foglalja a prevenciót, a korrekciót, és a kompenzációt.

6.2. A FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG ALAPELVEI

- A fejlesztő tevékenység a neuropszichológia, és a fejlődéslélektan eredményeire támaszkodva, a mozgás, és a pszichoszociális fejlődés kapcsolatának elismerésével, az óvodapedagógia elveinek érvényesítésével történik az óvodában.
- Integratív szemlélettel a genetikai meghatározottság, a tágabb környezet, a kultúrkör hatásait is figyelembe véve a beavatkozás lehetőségére koncentrálnak.
- Gyermekközpontúság jellemzi. Sokféle fejlesztő technika ismeretében határozza meg, hogy az egyes gyermeket aktuális állapotában éppen mivel lehet a legjobban segíteni, a fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján történik.
- Figyelemmel van arra a tényre, hogy a gyermekek egymástól is kapnak ösztönzést a legkülönbözőbb képességeik kifejlesztésére, így az egyéni fejlesztés mellett a gyermekpárokban, kis-, és nagyobb csoportokban rejlő fejlesztő hatásokat is érvényesíti.
- A fejlesztő tevékenység megértő, elfogadó, segítő attitűdöt feltételez mind a gyermek, mind a családok vonatkozásában. Nélkülözi a beidegződött szokásokat, előítéleteket, mint a gyermekek fejleszthetőségével kapcsolatos kishitúséget, vagy azt a káros előítéletet, hogy a szülőkkel nem lehet együttműködni.

6.3. A FEJLESZTŐPEDAGÓGUS FELADATAI

- A részképesség-zavarokkal, figyelem-, beilleszkedési és magatartászavarral, a későbbi tanulási tevékenységet megalapozó képességek zavaival küzdő gyermekek kiszűrése, aktuális fejlettségi szintjének meghatározása az óvoda minőségirányítási programjában jóváhagyott mérőeszközökkel.
- A kiszűrt gyermekek fejlődési körülményeinek részletes megismerése az óvodapedagógusok, és a szülők közreműködésével.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése, a foglalkozások időrendi és tartalmi egyeztetése az óvoda logopédusával, pszichológusával, az utazó gyógypedagógussal, a gyermek óvodapedagógusaival.
- A kiszűrt gyermekek fejlődésének biztosítása, fejlesztése egyéni, páros, kiscsoportos formában.
- Pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása a gyermekekkel. Egyéni érzelmi szükségleteinek megismerése, kielégítése, mindenkori aktuális állapotának figyelembevétele.
- A foglalkozások szervezésében, a módszerek megválasztásában az alábbi konkrét elvek érvényesítése: nyugodt, kellemes környezet biztosítása; érzelmi és értelmi motiváltság biztosítása; terhelhetőség és mozgásigény figyelembevétele; a játék, játékoság meghatározó szerepének érvényesítése; a gyermek napirendjében szereplő egyéb tevékenységek figyelembe vétele, alkalmazkodás a gyermek alapszükségleteihez.
- A gyermek fejlődésének tervszerű nyomon követése, írásos rögzítése.
- Folyamatos kapcsolattartás a családokkal, az óvodapedagógusokkal, az intézmény vezetőjével, a logopédussal, a pszichológussal, az utazó gyógypedagógussal. A kölcsönös tájékoztatás, és tapasztalatcsere lehetőségének biztosítása.
- Szükség esetén kapcsolatfelvétel, és kapcsolattartás különböző szakmák (gyermekpszichiáter, konduktor stb.) és intézmények (Nevelési Tanácsadó, szakértői bizottságok, gyermek - ideggondozó stb.) képviselőivel.
- Segítségnyújtás az óvodapedagógusoknak és a szülőknek a beiskolázás optimális időpontjának meghatározásában, a gyermek számára legmegfelelőbb iskolatípus kiválasztásában.

7. INKLUZÍV PEDAGÓGIA, INTEGRÁCIÓS NEVELÉS, DIFFERENCIÁLÁS

7.1. AZ INKLUZÍV PEDAGÓGIAI SZEMLÉLET ÉRVÉNYESÜLÉSE AZ ÓVODAI NEVELÉS FOLYAMATÁBAN

ELVEK

- A gyermekek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak készségeik, képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.
- Minden gyermek más, minden gyermeket a maga szintje és képességei szerint szükséges nevelni, fejleszteni.
- Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.
- Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése, és eszköze: a differenciálás.
- A differenciálás segítségével a személyiség a maga útját bejárva képes fejlődni.
- Az óvodában nevelkedő minden gyermek számára biztosított, hogy a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni.
- A differenciálás érvényesül a célokban, a feladatokban, a munkaformákban, a módszerekben, az eszközökben, az elsajátítás idejében, tempójában.
- A differenciálás megtervezésnek kiindulópontja a gyermekek játékának megfigyelése, amely által a legkönnyebben megismerhető személyisége, kapcsolatai, társas magatartása, verbális képességei, gondolkodása, ismeretei, mozgása, stb.
- Az óvoda az inkluzív pedagógiai gyakorlat keretei között társadalmi, szociális, kulturális tényezőkből (és sajátos nevelési igényből) adódó integrációs gyakorlatot valósít meg.

7.2. HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK INTEGRÁCIÓJA

ELVEK

- Az óvoda kiemelt figyelemmel van a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek iránt, szorgalmazza, hogy rendszeresen járjanak óvodába, ahol szükségleteik kielégítése, gondozásuk biztosítottá válik.
- Az óvoda céljának tekinti a hátrányok csökkentését, a leszakadás megelőzését.
- Tevékenységével az esélyegyenlőség elvének érvényesítését szolgálja.

- Enyhíti, fékezi a társadalmi különbségek mechanikus leképeződését, átörökítését.
- Az óvoda megkülönbözteti az eltérő jellegű hátrányokat a hátrányokból adódó tünetek csökkentése legmegfelelőbb módszereinek megválasztásához.

FELADATOK

szociokulturális hátrány	ingerszegény környezet	érzelmi labilitás, elhanyagolt bánásmód
<p>A pedagógiai tapintat elemeinek érvényesítése a gyakorlatban: A gyermek és a szülő méltóságának tiszteletben tartása.</p> <p>A családtagok elfogadása, és felénk szakmai alázattal való közeledés.</p> <p>Figyelmes, tiszteletteljes, szakmailag kifogástalan színvonalú segítség,</p> <p>A gyermek érdekeinek szem előtt tartása.</p> <p>A szülői problémák jelzésének figyelembevétele.</p> <p>Toleranciával, empatikus magatartással partnerkapcsolat kialakítására törekvés a szülőökkel.</p> <p>A kisgyermek megnyerése az együttműködés érdekében.</p> <p>Személyes kapcsolatban, a gyermekhez igazított feladattal a kitartás növelése.</p> <p>A beilleszkedés fokozott előkészítése.</p> <p>A kisgyermek leválási nehézségének megértéssel történő elfogadása.</p> <p>A gyermekek kötődésének érdekében nagymértékű nyitottság közvetítése .</p> <p>Segítségkérés a gyermektől, a segítségnyújtás jól eső érzésének kifejezése.</p> <p>Lehetőségteremtés arra, hogy gyermekek alkothassanak szabályokat, a szabályok betartásának pozitív értékelése.</p> <p>Nevelési módszertani kultúra fejlesztése.</p>	<p>A gyermek megismerése, annak megfigyelése, hogy a gyermek mely ingereket, milyen módon és milyen mértékben képes felfogni.</p> <p>Az ingerkörnyezet egyes gyermekhez történő igazítása, a gyermekre gyakorolt hatásának nyomon követése, szükség esetén az ingerkörnyezet további alakítása.</p> <p>A gyermek számára legmegfelelőbb, legeredményesebb, egyéni és életkori sajátosságaihoz illeszkedő elfogadó, barátságos kulcsingerek kialakítása, gazdagítása.</p> <p>Gazdag, stimuláló ingerek alkalmazása az óvoda épületén belül (változatos színek, textúrák, gyerekek által készített rajzok, élményképek). Változatos helyek biztosítása a kisgyerekek számára, hogy ugyanazt a tapasztalatot, ismeretet többféle helyzetben, módon, formában, színben, helyen szerezhesse meg.</p> <p>Személyes helyek biztosítása, amely lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy kizárólag a sajátjuknak érezhessék, és területiális viselkedésüket gyakorolhassák.</p> <p>A gyermekek megismertetése a természet csodáival, a környezettel való viselkedés megalapozása.</p> <p>A teljes személyiség fejlődésének elősegítése.</p> <p>A nevelési módszertani kultúra fejlesztése.</p>	<p>Az óvoda alkalmazottaival együtt segítő-támogató körben áll a gyerekek körül a „bölcso szituáció”-nak megfelelően.</p> <p>Életkortól függetlenül ölbeli játékokat kezdeményezése a gyermekekkel.</p> <p>Amennyire csak lehetséges, a család és az óvoda által nyújtott minta közötti eltérés csökkentése.</p> <p>Amennyiben szükség van rá, javaslat megfogalmazása családterápiára, egyéni pszichoterápiára.</p> <p>A gyermekek érzelmi állapotainak követése, empatikus kapcsolatra, önvizsgálatra, személyre szabott útkeresésre ösztönzése.</p> <p>A nevelő, fejlesztő munka során törekvés arra, hogy a közös élmények örömet, érzelmi többletet a gyerekek átérezzék.</p> <p>Az elfogadás érzésének erősítése, a kötődő-szeretethez való képesség növelése.</p> <p>Minden kisgyerekek számára a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkör, stabil személyes kapcsolat megteremtése, amely az óvodai életükhöz szükséges.</p> <p>A teljesíthetőségüket meg nem haladó elvárások támasztása a gyermekek felé.</p> <p>A tevékenységformák közül az egyes kisgyerekek számára a megfelelőbb kiválasztása, ennek alapján teljesítményének értékelése, ezáltal a kompetenciaélmény növelése.</p> <p>A kisgyerekek igényeinek megfelelő lelki törődés, biztatás, megerősítés nyújtása minden gyermeknek.</p> <p>Az óvoda valamennyi alkalmazottjával együtt az érzelmi biztonság megteremtése a gyermekek számára</p> <p>A saját nevelési-módszertani kultúra fejlesztése.</p>

7.3. A ROMÁK INTEGRÁCIÓJA

CÉLOK

- Multikulturális szemlélet kialakítása, a multikulturális óvodai nevelés alapjainak megteremtése:
  - Minden óvodás gyermek fejlesztésének az alapja a gyermek személyiségállapotának megismerése.
  - A személyiségfejlesztéséhez az első interakciós tér, a szülői ház nevelési szokásainak, elvárásainak megismerése, és a vele való kapcsolat kiépítése, a nevelői hatások együttes hatásának kifejtése érdekében.
  - Minden óvodás gyermeknek egyenlő esélyt kell kapnia képességeinek maximális szintű fejlesztéséhez.
  - Az óvodapedagógusok a multikulturális társadalom érték közvetítőiként szükséges hogy betöltsék nevelői hivatásukat.
  - Az óvodának aktív szerepet kell vállalnia pedagógiai közvetlen és közvetett környezetében mindenfajta elnyomás megszüntetésében.
  - Az óvodapedagógusoknak fel kell készülniük arra, hogy minden egyes óvodás gyermeket hatékonyan segítsenek hozzá a kompetenciatartalmakhoz.
  - A felkészülésnek arra a területre is ki kell térnie, hogy a hatékonyságot azoknál a gyerekeknél is el kell érni, akiknek a kultúrája megegyezik a sajátjával, de azoknál is, akiknél különbözik.
  - Szükséges, hogy az óvodapedagógusok megismerkedjenek a sajátos roma hagyományokkal, szokásokkal, hogy megértsék a roma családok sajátos világát, az ott felnövő gyerekeket érő eltérő szociális hatásokat és ezek kapcsolatát a viselkedésükkel.

ELVEK

- **Humanizmus:**
  - A közvetlen pedagógiai környezet, az óvodapedagógusok és az óvoda alkalmazotti köre, érzékenyen, nyitottan közeledik a roma családok gondjai, problémái felé.
  - A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között.
- **Veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete:**
  - A roma gyerekek roma mivoltának elismerése, megbecsülése.

- Egyenlő emberi méltóság kifejezésére törekszünk.
- A gyerekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.
- Az egyéni bánásmód elvének érvényesítését velük kapcsolatban is kötelezőnek tekintjük.
- Az emberi értékességüket elismerjük és fejlesztjük.
- **A kirekesztés, az előítéletes kiszorítottság megszüntetése:**
  - Az óvodai nevelés túlmutat az anyagcentrikusságon, és a gyerekcentrikusságot helyezi a középpontba, oly módon, hogy a gyerek szükségleteiből indul ki.
  - Az óvodai nevelés nem várja el a roma gyerekektől, hogy ők illeszkedjenek, alkalmazkodjanak a cél- és feladatrendszerünkhöz. Olyan célokat és feladatokat határoztunk meg, amelyek a roma gyerekek számára is teljesíthetők.
  - A kimunkált cél- és feladatrendszerünk a pedagógiai stratégiánk részét képezi, melynek megnyilvánulási formája a pedagógiai innováció, ezen belül a pedagógiai fejlesztés.
  - A roma kultúra nem romákkal történő megismertetésével csökkenteni kívánjuk a roma gyerekek testi, lelki, szociális előítéletekből származó kirekesztettség-érzését.
- **A társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel:**
  - Az alapelv érvényesítésére az óvodai nevelés komplex folyamatán belül kerül sor, ahol a „minden gyerek más” elve élő pedagógiai gyakorlat.
- **A különbözőség tisztelete:**
  - A különbözőség csak a normativitással együtt értelmezhető.
- **Esélyegyenlőség:**
  - Nem gondoljuk, hogy ugyanolyan tudástartalmat ugyanolyan módon kellene közvetítenünk minden roma gyereknek. Az óvodai nevelés tevékenységrendszerre lehetőséget teremt ahhoz, hogy egyénre szabottan történjen a nevelési területek tartalmi feldolgozása és a tapasztalati úton történő élményszerzés lehetőségeinek megszervezése. Azt viszont gondoljuk, hogy a tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét minden roma kisgyerek számára biztosítanunk kell.
  - A roma gyerek személyiségét is tisztelet, szeretet, megbecsülés és elfogadás övezi.
  - Az óvodai élet során számukra is biztosítjuk az óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciók érvényesülését.
  - A megfogalmazott alapelveink érvényesítése rájuk nézve is kötelességünk.
  - Az esélyeik javítása érdekében nem élünk a pozitív diszkrimináció lehetőségével, helyette a sajátos szükségleteik kielégítését érezzük magunkra nézve kötelezőnek.
  - Pedagógiai munkánk hatékony végzése során az egyenlőtlenségek felszámolására törekszünk.
- **A gyermekek fejlődésben lévő készségeinek tiszteletben tartása:**

-A fejlődő személyiség fejlesztése mély pedagógiai alázatot, tapintatot, állhatatosságot, pedagógiai, pszichológiai felkészültséget; pedagógiai optimizmust igényel.

-A lassabban fejlődő gyerekek más érési szintet mutatnak. Tudásukat, attitűdjüket, képességeiket saját kereteiken belül megfelelő szintre emeljük. Minden gyerek másként eredményes az egyéni haladásban.

• **A tudáshoz való jog**

-Az elvek megfogalmazásán túl, a roma gyerekeket a tudáshoz mint a kompetencia egyik összetevőjéhez kívánjuk juttatni. Az óvodai nevelés tevékenységrendszerében olyan tudástartalmakból áll, amelyek felszámolják a nem kompatibilis előzetes ismereteket, új ismereteket emelnek be a nevelési-oktatási folyamatba, konvertálhatók az iskolai oktató munkába.

FELADATOK

- A védőnőkkel való intenzívebb kapcsolat kiépítése: a védőnővel kapcsolatos bizalmas, együttműködési tapasztalatok felhasználása a kapcsolatteremtésben.
- Az óvodapedagógus és a szülők közötti kommunikáció fejlesztése: tervezett, tudatos, kezdeményező kommunikáció megvalósítása.
- A kapcsolat felvétele és kialakítása során szükséges figyelembe venni a cigány családok kommunikációs jellemzőit, gyermeknevelési szokásait, és nevelési jellemzőit.
- Az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása.
- - A képességfejlesztő tevékenység differenciált tervezése, szervezése során lehetővé kell tenni a cigánygyermek gondolataikat oly módon fogalmazhatják meg, ahogyan számukra az leginkább kifejező, akár saját nyelvükön is.
- - A művészeti tevékenységekben tág teret kell engedni kreativitásuknak, sajátos élményeik kifejeződésének
- A családi nevelési környezet, és az óvodai pedagógiai környezet közös pontjainak megkeresése, tudatosítása a saját pedagógiai gyakorlatban, és közvetítése a családok felé.
- **Viselkedésmodifikáció alkalmazása:**
  - A gyermekek sajátosságai közül a jó elemek kiemelése, ezen elemek terén elért eredményeiket, sikereik felhasználása a kevésbé sikeres területek fejlesztésében.
  - Érzelmek mozgósítása, melynek leghatékonyabb eszköze a társak előtti pozitív megerősítés.
  - Helyes viselkedésmintákat kell kialakítanunk a kudarc, az ellenvélemény, a bírálat elviselésére, szem előtt tartva, hogy rendkívül nehezen viselik a megszegyenülést.

7.4. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁCIÓJA

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 86.§(1) – (2) bekezdése szerint a községi, városi, a fővárosi és a megyei jogú városi önkormányzat köteles gondoskodni a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásáról, amennyiben azok a többi gyermekkel együtt nevelhetők.

Sajátos nevelési igényű gyermek

A közoktatásról szóló törvény 121.§(29) bekezdése szerint sajátos nevelési igényű gyermek: az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista
- több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének – organikus okra visszavezethető, vagy organikus okra vissza nem vezethető – tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek felvétele az Alapító Okiratban meghatározottak alapján, a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslatára, óvodánk kijelölése alapján történik.

CÉLOK

- Az inklúzív, befogadó pedagógia kialakítására való törekvés, mely kihat a nevelési programra, eljárásokra, módszerekre, óvodapedagógus szemléletére.
- Differenciálásra épülő nevelés, lényeges az ismeretek kiválasztása.
- A különbözőség figyelembevételével az optimális terhelés biztosítása.
- Kiemelt figyelmet fordítani az érzelmi, akarati és szociális képességek, készségek fejlesztésére.
- A pedagógiai munkában érvényesüljön a tudatosság, az ismeretek egymásra építése, fokozatosság, kislépésben való haladás.
- Az együttnevelés folyamatossága – fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, óvodapedagógusok, dajkák, külső szakemberek közreműködésével.
- Építeni a szülők segítségére, amely elengedhetetlen a gyermek fejlesztésében, beilleszkedésében – támogató szülői közösség alakuljon ki az óvodán belül.
- Befogadó gyermekközösség kialakítása.

- Élménydús tapasztalatok által és tevékenységeken keresztül a gyermekek személyisége a lehetőségekhez képest fejlődjön, és az iskolai életre éretté váljanak.

ELVEK

- Elfogadó környezet biztosítása.
- Az elvárásoknak a súlyosság mértékéhez, valamint a gyermek fejlődési üteméhez való igazítása.
- Annak belátása, hogy a gyermek kiemelkedő tevékenységre is képes lehet.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtásra.
- Csoportos, kiscsoportos, egyéni formában különböző technikák, terápiák alkalmazásával való segítségadás.
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- A diagnózisra építő sokoldalú képességfejlesztés.
- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni, amennyiben részesült a gyermek korai fejlesztésben, a korai fejlesztésre kell építeni.
- A sérült funkciók miatt biztosítani kell a folyamatos stimulációt és kondicionálást, a fejlesztés folyamatosságát, rendszerességét és a kiszámíthatóságát.
- A pedagógus türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen.
- Az ismeretnyújtás fokozatainak kis lépésekben való lebontása, tervezése és végrehajtása.
- Cselekvésbe ágyazott gondolkodás figyelembevétel.
- Kellő idő, alkalom, vagyis a munkához való időtöbblet biztosítása.
- Nagy mennyiségű változatos ingerek (taktilis, mozgásos, látási, hallási) biztosítása a tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében.
- Az alapmozgások kialakítása, fejlesztése.
- Szociális készségek fejlesztése.
- Az önkiszolgálás fejlesztése.
- A kognitív funkciók fejlesztése.
- Az adekvát játékhasználat elősegítése.
- A változatosság biztosítása (ugyanazon funkció változatos módon való gyakoroltatása).

- Tudatos önállóságra nevelés.
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód, differenciált fejlesztés.
- Az eltérő terhelhetőség figyelembevétele.
- A fejlesztés folyamata a szakemberek csoportmunkájával, a gyermekekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélésével.

FELADATOK

- Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lennie arra, hogy:
  - a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
  - a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
  - terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.
- Együttműködik a szakemberekkel, a fejlesztőpedagógus, a gyógypedagógus iránymutatóit, javaslatát beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- Egyéni fejlesztési tervet készít, egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres.
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez az eltérő viselkedéshez.
- A kompenzációs lehetőségek körét bővíti a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes.
- A sérülés – specifikus módszereket, technikákat szakszerűen megválasztja és alkalmazza, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja.
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközöket használ, a segédeszközöket elfogadtatja, azok következetes használatára és megóvására nevel.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához.
- Az óvoda pedagógusai, dajkái és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására.

- A gyermekek nevelésében, fejlesztésében részt vevő szakemberek(óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, szakszolgálatok, dajka, gyermekorvos, védőnő) rendszeresen működjenek együtt.
- Az óvodapedagógusok, óvodavezető, fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus, gyógypedagógus minden évben kétszer tartson közös megbeszélést a fejlesztés feladatairól, fejlődés eredményeiről.

Autista, autisztikus gyermek nevelésével kapcsolatos feladatok:

- A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.
- A szülőkkel való együttműködésben az egész évben töltött idő használandó fejlesztésre.
- A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.
- A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.
- A fejlesztéshez, az óvodai környezet megfelelő kialakításához speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Autista, autisztikus gyermek neveléséhez szükséges környezet, eszközök:

- A NAPIREND kialakításával segítségnyújtás a tevékenységek térbeli és időbeli megszervezésében: az a cél, hogy a gyermek érthető információt kapjon arról, hogy mikor mit kell vagy lehet csinálni, hol történik az adott tevékenység, mennyi ideig tart, mi lesz a következő tevékenység, hogyan kell a tevékenységet elkezdni, illetve befejezni.
- Az óvodai CSOPORTSZOBA kialakítása: egy – egy tevékenységnek állandó, lehetőleg elkülönült helyszíne legyen.
- ÖNÁPOLÁS, ÖNKISZOLGÁLÁSSal kapcsolatos készségek tanítása vizuális támogatással.
- JÁTÉK: amennyiben nem tud a körülötte lévő játékokkal játszani, vizuális segítséget (pl. rajzolt minta) nyújtunk számára.
- ÖNÁLLÓ MUNKA VÉGZÉS: ezeket a feladatokat egyéni helyzetben, egyéni foglalkozás keretében végezzük.

- **VISELKEDÉSI SZABÁLYOK:** A viselkedés módosítására irányuló rajzolt kérések. A látható forma segíti a gyermeket, hogy ne terelődjön el a figyelme a helyes viselkedésről. Segítségükkel kialakíthatjuk és megerősíthetjük a helyes magatartási módokat.

A FEJLESZTÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- Fokozatosan szoknak hozzá az óvodai elvárásokhoz: utánzási vágy, a belső folyamatok tudatossá válása, önálló étkezése, kézmozdulatok biztossá válása.
- Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető.
- A fejlesztés fő célja az egészséges, harmonikus személyiség, a beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása.
- Önmagához mért együtt haladás képessége.
- Csoportba való szocializálódás kialakulása.
- Alkalmassá válják a gyermek a számára megfelelő iskolai fokozatra történő átlépésre.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSÉNEK DOKUMENTUMAI

- A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye.
- Óvodai felvételi és mulasztási napló, mely tartalmazza a gyermekről készült szakvéleményt kiállító szakértői és rehabilitációs bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, valamint a felülvizsgálat időpontját.
- Jelentés a szakértői és rehabilitációs bizottság részére minden év június 30-ig azoknak a gyermekeknek a nevével – a bizottsági szakvélemény számával együtt – akiknek felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes.
- Óvodai csoportnapló, mely tartalmazza az óvodapedagógus feljegyzéseit.
- Egyéni fejlődési napló, egyéni fejlesztési tervek.

8. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD

Óvodánk a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri a legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása

és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

8.1. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ELVEI

- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteli a szülőt, elfogadó partneri szerepet tölt be az együttnevelésben.
- A család a szocializáció első színtere.
- A szülőknek jogaik és kötelezettségeik vannak gyermekük gondozásában, nevelésében, fejlesztésében, iskolássá alkalmassá tételében.
- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége az óvoda kiegészítő, segítő szerepet tölt be.
- Az óvoda szerepet vállal a családi nevelés erősítésében.
- A család és az óvoda kapcsolata a pedagógiai hatások forrása. Alapvető feltétel a kölcsönös tisztelet és bizalom.
- A nevelőközösség alapelveknek tekinti a gyermek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejleszthetőségét, másságának értéként való kezelését.
- Az óvodapedagógus megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet tölt be az együttnevelésben.
- Az óvoda minden dolgozójával szemben egységes követelmény és elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz.
- Az óvodapedagógus fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal.
- Kapcsolatában éreztesse az őszinte "odafordulást", az empátiát és segítő szándékát, amíg a szülő ezt képes elfogadni. A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.
- Nem avatkozunk bele a család érzelmi életének pillanatnyi zavarába.
- Rugalmasan, az értékeinkhez, a vállalt küldetésünkhöz igazítva kezeljük a szülők elvárásait.
- Az óvoda családias lehet, de nem válhat a gyermek családjává.

8.2 AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Elsődleges feladatunk a személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Az óvodapedagógusok szakszerűen segítik a szülőket a gyermeknevelésben, ezzel elősegítik a gyermekük iránti felelősségérzet növekedését.
- Az óvodai nevelésben megteremtjük a feltételeit a családok szocializációs különbségeiből adódó hátrányok kompenzálásának.
- Az óvoda kezdeményezi majd tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel.
- Tapintatosan segítse a családi nevelést.
- Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkcióját, abban az esetben az óvoda feladata a családgondozás által a meglévő funkciók megtámasztása, további szakmai támaszrendszer kiépítése (segítők bevonása).
- Az óvodai szocializációs *folyamat* tervezésénél a bemeneti szinthez képest differenciáltan, a fokozatosság elvére támaszkodva határozzuk meg feladatainkat.
- Tervezőmunkánkban a specifikus célok, feladatok, módszerek, eszközök, ellenőrzések, értékelések megfogalmazása, harmonizálása szükséges.
- Gondoskodják a folyamatos információcseréről és a rendszeres közös programokról.
- Tudjuk, hogy a szülőhöz a gyermekén keresztül vezet az út.
- A tudomásunkra hozott vagy jutott információkat bizalmasan kezeljük.
- Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, eredményeinkről.
- A gyerekeket érintő fontos kérdésekben kikérjük a szülők véleményét és bevonjuk őket a döntéshozatalba.
- A hagyományos kapcsolattartási formák felajánlása mellett törekedni kell új, a szülői igényekhez igazodó lehetőségek keresésére.
- Folyamatosan mérje a kapcsolattartás formáira, tartalmára vonatkozó szülői elégedettséget. Az eredményeket a kapcsolattartási formák kiszélesítésében és mélyítésében használja fel.
- Az óvodapedagógus ismerje meg a családok eltérő nevelési szokásait.
- Az óvoda törekedjen az eltérő nevelési igények közelítésére.
- Pozitív attitűddel, befogadjuk, elfogadjuk, megértjük a szülőket. Csak ebből a pozícióból lehet az együttműködést elindítani a hiányosságok korrigálása érdekében.

Befogadás folyamata	
lépései	feladata, tartalma
- tavaszi játszódélután az óvodába készülő gyermekek családjai számára - tájékoztató szülői értekezlet a beiratkozás előtt - egyéni beszélgetés érdeklődő szülőkkel	- az óvoda megismertetése, bemutatása - betekintés az óvoda életébe - bizalmi kapcsolat megalapozása
- óvodai beiratkozás	- tájékoztatás, az óvoda bemutatása
- „0” szülői értekezlet	- a gyermekek csoportba osztása, házirend, szokás- szabályrendszer ismertetése - anyás befogadás ismertetése - tájékoztatás az integrációról
- családlátogatás	- a családok igénye, együttműködése alapján - ismerkedés, barátkozás - bizalmi, együttműködő, odaforduló kapcsolat kialakítása
- évnyitó családi délután	- ismerkedés, beszélgetés - gyermekműsor szervezése
- „anyás” befogadás	- az újonnan érkező gyermekek óvodakezdésének segítése egy családtag személyes részvételével - időtartama 2 hét, egyéni igények szerint
- befogadás időszaka	- elfogadó légkör megteremtése a csoportban - az óvodai csoportba járó gyermekek felkészítése az új gyermekek fogadására

8.3. A KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI

- szülői értekezletek (tájékoztató, évnyitó, ismerkedő, speciális témájú)
- családlátogatás
- "anyás" befogadás
- napi kapcsolattartás
- fogadóóra

- az óvoda és a család közös rendezvényei, programjai
- az óvoda honlapjának folyamatos frissítése

8.4. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK CSALÁDJÁVAL

Az óvoda a „segítő” szerepét tölti be, az első olyan közösség, ahol a gyermek a családon kívül folytatja szocializálódását, de a szülőknek is ismerkedési lehetőséget biztosít más szülőtársakkal.

Az óvodapedagógus feladata:

- A szülővel olyan kapcsolat kiépítése, hogy a szülő érezze, az óvodában minden a gyermeke fejlődése érdekében történik.
- A szülő bizalmának a megnyerése elsődleges, a gyermekkel kapcsolatos gondjait ossza meg a nevelővel, a gyermek érdekében kötelessége a megfelelő tájékoztatást megadni az óvodapedagógusok számára.
- A szülő érezze a felé forduló empátiát, segítőkészséget.

A szülő kötelessége:

- Aktívan működjön közre a gyermeke fejlesztésében, biztosítsa a gyermek fejlesztő foglalkozáson való részvételét.

9. ÓVODA – ISKOLA ÁTMENET

Óvodánk, a Kőbányai Kada Mihály Általános Iskolával alakította ki a legközvetlenebb kapcsolatot, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését ezáltal is elősegítse.

9.1. AZ ISKOLAI ÉLET MEGKEZDÉSÉNEK TÁMOGATÁSÁNAK ELVEI

- Az óvoda az iskolába lépés lélektanának ismeretében tervezi meg feladatait.
- Megfogalmazza az általános iskolai alkalmasság feltételeit a biológiai, pszichológiai, szociális alkalmasság tekintetében.
- Segíti a szülőket az iskolára készsége feladatainak megvalósításában.

9.2. AZ ÓVODA FELADATAI

Az óvoda alapfeladatának tekinti a gyermekek iskolára alkalmassá tételét.

Az óvoda a nevelés folyamatában megcélozza a tanulás alapkészségeinek megalapozását az alábbi képességterületeken: szociális képességek, értelmi képességek, verbális képességek, testi képességek.

Az iskolára alkalmassá tétel folyamatában érvényesíti az alábbiakat:

- A feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
- A 3-7 éves életszakasz feladatainak megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészíti a következő életszakaszt.
- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével kerül megtervezésre a gyermekek fejlesztési programja.
- Az érés és a tanulás együtt alkotják a fejlődést.
- A célirányos fejlesztés a gyermek érési folyamatainak, és a pszichikus fejlődési jellemzőik figyelembe vételével történik.
- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása és a mozgás elsődlegessége.

Feladatok az átmenet megkönnyítése érdekében

- Az iskola alapidokumentumainak, az alapozó szakasz moduljainak, készség-képességfejlesztési feladatainak megismerése.
- A kompetencia alapú óvodai programcsomag gyakorlati programelemeinek alkalmazása az alapozó szakasz előkészítéséhez.
- Szakmai együttműködés kezdeményezése a tanítókkal a nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében.
- Az iskola pedagógusainak segítése a kezdő szakasz pedagógiai, pszichológiai kidolgozásában.
- Tanítók fogadása az óvoda személyiség-képességfejlesztő tevékenységének megismertetése érdekében.
- Hospitálás iskolai órákon.
- A gyermekek előkészítése az iskolai látogatásra.

- Iskolalátogatás a gyermekcsoporttal.
- A gyermekek meglátogatása az iskolában.
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságról.
- Információs segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasságról.

9.3. AZ ISKOLAI ALKALMASSÁG

Az iskolaérettség, az iskolai életre való felkészültség kritériumai:

TESTI, SZOMATIKUS ÉRETTSÉG

- A testileg egészségesen fejlődő gyermekek 6 éves koruk körül jussanak el az első alakváltozáshoz: fogváltás, testarányok változása.
- Testük legyen arányosan fejlett, teherbíró: táska cipelése, valamint az iskolapadban való egész napos ülés miatt.
- Mozgásuk összerendezettebb, harmonikusabb.
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. A kifinomult, koordinált kézmozgásnak az írás elsajátításában van kiemelkedő szerepe.
- Mozgásuk, viselkedésük, testi szükségleteik kielégítését legyenek képesek szándékosan irányítani.

PSZICHÉS ÉRETTSÉG

- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermekek az óvodáskor végére megújult érdeklődésükkel álljanak készen az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek.
- Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek. Gondolataikat, érzelmeiket mások

számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni. Minden szófajt használnak. Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkotnak. Tisztán ejtik a magán és mássalhangzókat. Végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét.

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről. Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik foglalkozását, felismerik a napszakokat. Ismerik és a gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait. Elemi mennyiségi ismereteik vannak.

SZOCIÁLIS ÉRETTSÉG

- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.
- A szociálisan érett gyermekek készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársakkal, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni. Késleltetni tudják szükségleteik kielégítését. Feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmüknek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és óvodai nevelésünk eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

10.TEHETSÉGGONDOZÁS

A tehetség korai felismerése és speciális gondozása a kibontakozás és akadálytalan fejlődés legfontosabb feltétele. A korai felismerés nem feltétlenül a gyermek életkorára, hanem a tehetség

megjelenésének időpontjára is vonatkozik.

A tehetség az a veleszületett adottságokra épülő, sok gyakorlással, céltudatos fejlesztésségítségével kibontakoztatott képesség, mely közben a gyermek egy, vagy több területen az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni. (Harsányi 1988) Az óvodáskorban a tehetség remény ígéret, hajlam. A tehetség felismerhető a gyermekek kreatív megnyilvánulásaiban, átlagon felüli kognitív képességeiben, átlagot meghaladó speciális képességeiben, feladat iránti elkötelezettségében.

CÉLOK

- A tehetségígéretes gyermekek további gondozása óvodai programok keretében.
- Az óvodáskori alapozó szakaszban óvodai programunkba beépítve a speciális képességek fejlődési lehetőségének biztosítása a játék elsődlegességének hangsúlyozásával.
- Kötelességünk, hogy segítsük őket a továbbfejlődésben, tovább erősítsük erős oldalukat, fejlesszük gyenge területeiket, (melyek a fejlődését megnehezítik)
- Olyan légkört alakítsunk ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, és személyiségüknek fejlődését segíti. Szeretetteljes légkörben képességeink felfokozódnak. Szeretettel nyelveink: minőségi idő, elismerő szavak, ajándékozás, testbeszéd, testi érintés, szíveségek.

ALAPELVEK

- A család mentalitását tiszteletben tartva segítjük a gyermek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését.
- Érvényt szerzünk a gyermeki jogoknak.
- Az óvónő egész nevelőmunkáját áthatja a gyermekek egyéni különbségének tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen, másság elfogadásán alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia.
- A helyi környezet értékeinek megtartása, hagyományainak ápolása.
- Minden gyermeket megillet a differenciált egyéni bánásmód, amely szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, ezáltal egyenlő esélyeket biztosít a gyermek számára a fejlődéshez.

Tehetséggondozás alapelvei:

- az óvoda és a család kölcsönös kapcsolatának elve
- az egyéni különbségekre való odafigyelés, az egyéniség tiszteletben tartásának elve
- folyamatosan segíteni a kíváncsiság kielégítését, gazdagítását, erőltetés, presszionálás nélkül

- vegyék figyelembe a helyi értékeket, szokásokat, hagyományokat a munka során

10.1. Az óvodában megmutatkozó speciális tehetségterületek:

- ✓ Képzőművészeti, vizuális,
- ✓ Zenei,
- ✓ Matematikai,
- ✓ Szociális területen tehetséget mutató.

10.2.Feladatok:

- ✓ Tehetségigéretet mutató gyermekek azonosítása
- ✓ Csoporton belül és tehetséggondozó műhelyekben komplex fejlesztés megvalósítása,
- ✓ Gyermekek erős és gyenge oldalának fejlesztése, kibontakoztatása.
- ✓ Élményszerző, gazdagító programok szervezése.
- ✓ Intézményen belül, a tehetséget mutató gyermekek fejlődésének nyomon követése
- ✓ Együttműködés a tehetségigéretet fejlesztésében közreműködő szakemberekkel.
- ✓ Szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása.
- ✓ Tehetségigéretet mutató gyermekek megfelelő iskolába való irányítása

10.3.A tehetséggondozó pedagógus tulajdonságai:

- ✓ Nyitott, elfogadó, innovatív attitűd
- ✓ Kreatív
- ✓ Széles érdeklődési kör
- ✓ Ambiciózus
- ✓ Alkalmazkodó
- ✓ Empatikus
- ✓ Önkritikus
- ✓ Rugalmas
- ✓ Lelkes
- ✓ Jó szervező
- ✓ Toleráns

10.4. Szülők bevonása a tehetséggondozásba:

- ✓ Nyílt, őszinte tájékoztatás

- ✓ Szülők megnyerése
- ✓ Tanácsadás, támogatás
- ✓ Gyermek fejlődésének közös megbeszélése, értékelése
- ✓ Igény szerinti közös programok szervezése
- ✓ Iskolaválasztás segítése

10.5. Együttműködés szakemberekkel, kollégákkal:

Folyamatos konzultáció:

- ✓ Óvodavezetővel
- ✓ Fejlesztőpedagógussal
- ✓ Pszichológussal
- ✓ Logopédussal
- ✓ Pedagógiai asszisztenssel
- ✓ Dajkával

10.6. Alkalmazott módszerek:

- ✓ Egyéni differenciálás
- ✓ Projekt módszer
- ✓ Adaptív pedagógia
- ✓ Kompetenciafejlesztés
- ✓ Kooperatív pedagógia elemei
- ✓ Gazdagító programok

10.6. Tehetségfejlesztést támogató programok

Óvodai csoportjainkban a tehetséggondozás a napi tevékenységbe ágyazva, mikrocsoportos, kreativitást fejlesztő tevékenységek keretében valósul meg.

A gyermekek tehetségműhelyekben tevékenykedhetnek az előzetes felmérések, tehetségszűrés alapján.

10.6.1. Csoportban:

- Sokféle lehetőséget és eszközt biztosítunk az általános és speciális képességek komplex fejlesztésére, ill. a kreativitás kibontakoztatásához és fejlesztéséhez.
- Megteremtjük a szabadjáték feltételeit.
- Segítjük a gyermek szociális érzékenységének, önismeretének fejlődését, teret engedünk önki-fejező és önérvényesítő törekvéseinek.
- Igyekszünk elérni, hogy a csoport tagjai figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat társaik helyzetébe.

- Az óvoda dolgozóinak közössége /hangsúlyosabban a csoportban együtt dolgozók/ azonos pedagógiai elveket, nézeteket vall /egységes szemlélet/.
- Fontos számunkra, hogy együttműködő, empatikus, elfogadó kapcsolat alakuljon ki a gyerek-gyerek, gyerek-szülő, gyerek-óvodapedagógus, óvodapedagógus-szülő között.
- Az egyéni fejlettségmérő lapokon minden gyermekről félévente, illetve szükség szerint feljegyzéseket írunk megfigyelések és tapasztalatok alapján. A gyermekek tehetségműhelyben való részvételét is jelöljük.
- Csoportnaplókban a megfigyelések, tapasztalatok, valamint a tulajdonságlista segítségével azonosítjuk, dokumentáljuk azokat a gyermekeket, akik több tehetségjellemezővel rendelkeznek.
- A tehetségigéret azonosítása, tehetséggondozó műhelyekbe való beválogatása összetett és felelősségteljes feladat. A ki nem bontakozott szunnyadó tehetség rejtőzködik, gyakran ezért is nehéz felismerni. Ennek érdekében, rendszeresen szakmai megbeszélés keretében összevetjük megfigyeléseinket az alul teljesítő gyermekekről, melynek alapja a tehetséggondozó műhelyekben és a csoportokban nyújtott teljesítmény, valamint az óvodai nevelést segítő szakemberek (logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus) megfigyelései, tapasztalatai.
- Az átlagosnál magasabb képességű gyermekekről „tehetség útlevelet” készítünk, melyben óvodai életútjának nyomon követését rögzítjük.

10.6.2. Műhelyekben:

A tehetség műhelyeket az óvoda éves munkatervében határozza meg a nevelőtestület.

A tehetségműhelyek tematikus terveit területenként dokumentáljuk, melyben megjelennek a témák, feladatok, és a foglalkozások értékelése, tapasztalatai. Lehetőség van a témákhoz kapcsolódó tevékenységek rugalmas kezelésére, ötletekkel való kibővítésére.

A műhelyvezetők a munka folyamán szerzett tapasztalataikat rendszeresen megosztják a többi pedagógussal.

10.6.3. Egyéb óvodai és óvodán kívüli program szervezése

- ✓ Tapasztalatszerzéshez sokféle lehetőség (pl. élményszerző program) biztosítása
- ✓ Kerületi sportvetélkedőkön való részvétel
- ✓ Rajzversenyekre nevezük a gyermekeink munkáit
- ✓ Különböző rendezvényeinken fellépnek az önként, örömmel szereplő gyermekek.
- ✓ Évente megrendezett kerületi versmondó versenyen szerepelnek a legügyesebbek.
- ✓ Délutánonként kiegészítő foglalkozásokat szervezünk külsős tanárok, (Pl. néptánc, sakk, foci, torna) segítségével.

10.7.A tehetségzűrő-beválogató program

A tehetségazonosítás helyi rendszerét a kőbányai tehetségzűrési protokoll alapján végezzük.

10.7.1. A tehetségazonosítás alapelvei:

- A tehetségazonosító eljárásoknak illeszkedniük kell az alkalmazott tehetségkoncepcióhoz, és a gyermekek életkorához.
- A tehetségazonosításban legcélravezetőbb az objektív tesztek és a szubjektív értékelés együttes alkalmazása.
- A pszichológiai tesztek segítséget nyújthatnak az azonosításhoz, de önmagukban nem tévedhetetlenek.
- A pedagógus és a gyermek együttes tevékenysége adja a legtöbb segítséget a tehetség felismeréséhez.
- Minél több forrásból szerzünk a gyermekre vonatkozó információt képességeiről, teljesítményéről, annál megbízhatóbb az azonosítás.
- A tehetség kiszűrése nem egyszeri tevékenység, hanem folyamatos, hosszú távú megfigyelésre épül.
- A leghatékonyabb tehetségazonosítás a tehetségígéretet mutató gyermekek számára széleskörű tevékenységek biztosítása.
- A szakmailag korrekt tehetségazonosító tevékenység objektív, megbízható, eredményes, és jól dokumentált. A dokumentáció alapján mások által is reprodukálható, nyomon követhető.

10.7.2. A tehetségazonosítás óvodai pedagógiai módszerei, eszközei

Az óvodáskor alapozó korszak. Fontos a programszerű egyéni fejlesztés, a megfelelő érzelmi fejlesztés biztosítása, a játék.

Korcsoport/ Életkor	Tehetség terület	Módszer	Eszköz	Mérést vég- ző	Dokumentum
Első év elejétől a második év első félévéig	általános és speciális képességek	megfigyelés	- fejlődést nyomon követő dokumentáció kiegészítve a gyermek erősségeiről tett megfigyelésekkel	óvoda-pedagógus	Fejlődést nyomon követő dokumentum a csoport „tehetségtérképe”
Második év második félévétől óvodáskor végéig minimum félévenként	általános és speciális képességek	megfigyelés tulajdonságlista alapján - megfigyelés komplex helyzetben, gazdagító tev.-ben	-tulajdonságlisták - tehetséggondozás dokumentálása a csoportnaplóban - komplex helyzetek - gazdagító tevékenységek	- óvodaped. - óvodavezető - fejlesztő-pedagógus - logopédus	csoportnapló, fejlődést nyomon követő dokumentum
Második és/vagy harmadik óvodai év	általános és speciális képességek	szülők megkérdezése gyermekük erős és gyenge oldaláról	- kérdőív, vagy interjú kérdéssor	óvoda-pedagógus	szülők írásos vagy szóbeli jellemzése a gyermekükről
Második és/vagy harmadik óvodai év	általános és speciális képességek	Célzott beszélgetés a gy.-kel /Miben tartja magát ügyesnek?/	játék közben	óvoda-pedagógus	óvodapedagógus feljegyzése
Második és/vagy harmadik óvodai év	szociális képességek, kapcsolatok	megfigyelés és/vagy szociometria	- az óvodában szokásos módon	óvoda-pedagógus	kapcsolati háló
Második év vége, vagy harmadik év eleje	-motoros, vizuopercep -tuomotoros , - nyelvi	MSSST vizsgálat	MSSST teszt	óvoda-pszichológus fejlesztő pedagógus	kiértékelt tesztek

10.7.3. Az óvodai tehetségazonosítás folyamata

Időpont	Feladat	Folyamatirányító	Közreműködő szakemberek, kollégák
„0.”, vagy első szülői értekezlet Szülők tájékoztatása az intézményi tehetséggondozó programról, a szűrésekről	Szülők tájékoztatása az intézményi tehetséggondozó programról, a szűrésekről	óvodavezető	óvodapedagógusok
Első és második óvodai év, első félév	Kiemelkedő általános és speciális képességek megfigyelése, rögzítése a pedagógiai megfigyelések alapján	a csoport óvodapedagógusa	
Második év második félévtől óvodáskor végéig minimum félévenként	Általános és speciális kimagasló képességek rögzítése a tulajdonságlista, és a megfigyelések alapján	a csoport óvodapedagógusai	óvodavezető, fejlesztőpedagógus, logopédus
Második és/vagy harmadik óvodai év	Szülők megkérdezése gyermekük erős és gyenge oldaláról	a csoport óvodapedagógusai	szülők
Második és/vagy harmadik óvodai év	Célzott beszélgetés a gyerekekkel	a csoport óvodapedagógusai	
Az óvodáskor összes éve alatt	Erősségekre építő képesség- és személyiségfejlesztés az óvodai élet változatos tevékenység tárhatóval, az óvoda speciális tehetség programjaival	óvodavezető	fejlesztőpedagógus, pszichológus, logopédus, pedagógiai asszisztens, dajka, szülők
	Szülők tájékoztatása a gyermekek kiemelkedő képességeiről	a csoport óvodapedagógusai	fejlesztőpedagógus, pszichológus
Második év vége, vagy harmadik év eleje	MSSST mérés alapján a kimagasló rész-, vagy általános képességek rögzítése	óvodapszichológus	a csoport óvodapedagógusai, fejlesztőpedagógus
	A pedagógiai megfigyelések és az MSSST eredményeinek összevetése, konzultáció	a csoport óvodapedagógusai	óvodapszichológus, fejlesztőpedagógus
	Pszichológiai tesztek felvétele a korábbi megfigyelések alapján, pedagógusok és pszichológusok által egyaránt kimagasló képességeket mutató gyermekek esetében	óvodapszichológus	a csoport óvodapedagógusa
	Konzultáció: egyéni fejlesztési programok megtervezése, otthoni gazdagító lehetőségek	a csoport óvodapedagógusai	óvodapszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus, szülők
Harmadik, negyedik óvodai év	A kiemelkedő speciális képességet mutató gyermekek esetében program-szerű egyéni fejlesztés, óvodán kívüli lehetőségek keresése, pl. rajzpályázat, sportverseny stb.	a csoport óvodapedagógusai	óvodapszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus, szülők

Időpont	Feladat	Folyamatirányító	Közreműködő szakemberek, kollégák
Utolsó óvodai év vége	Az óvodai tehetségzűrésekről, és fejlesztésekről készült adatbázis átadása a tanítóknak	óvodapedagógusok	tanítók

10.7.4. A szűrések eredményeinek felhasználása, a tehetséges gyermekek életútjának nyomon követése

Az óvodában a tehetséggondozó tevékenység fontos eleme a gyermekek nyomon követése. A csoportnaplóban, az egyéni fejlettségmérő lapokon, a fejlesztőpedagógus egyéni fejlesztési terveiben megjelenítjük a gyermekek kiemelkedő képességeit, és gyenge oldalait, és mindezek fejlesztésére szervezett tevékenységeket.

Az átlagosnál magasabb képességű gyermekekről készítünk „tehetség útlevelet”, melyben láthatóvá válik a tehetséggondozás egyénre szóló folyamata, hogy az óvodában az óvodapedagógusok és egyéb szakemberek mivel, és hogyan járultak hozzá a tehetségek kibontakoztatásához.

10.8. Tehetséggondozó tevékenységünk várható eredményei

- Programunk sikerességét az adhatja, ha látjuk, hogy a gyermekek fejlődnek, változnak, ha mellettük tudunk állni, hogy támaszt nyújtunk nekik, mi magunk is hozzájárulhatunk a tehetséghez.
  - Minden gyermek személyisége sokoldalúan fejlődik, a szunnyadó, alulteljesítő tehetségigéret, a gyermekek erős és gyenge oldala egyaránt folyamatosan kiegyensúlyozottá válik, kibontakozik.
  - A gyermekben sikerül kialakítani a bátor kezdeményezőkézséget, az érdeklődésének megfelelő, önként vállalt tevékenykedést, mely során kiemelkedő teljesítményre lesz képes.
  - Élményszerző, gazdagító programok teszik színesebbé óvodánk életének mindennapjait.
  - A folyamatos tehetséggondozásunk eredményeképpen, sikerül egy néhány tehetségígéretes gyermeket felfedezni, s a további lehetőségeit megsegítve, a róluk készített tehetség útlevelet eljuttatjuk abba az iskolába, ahol megkezdik általános iskolai tanulmányaikat.
  - A szülői segítő, együttműködő magatartás kialakul. A szülők támogatják, keresik a gyermekük további kibontakozásához a megfelelő színteret. /pl. iskolaválasztás során különböző tagozatot, szakkört, foglalkozást, különórát, versenyen való megmutatkozást, pályázaton való részvételt,...
- stb./

- Szorosabbá, tudatosabbá, együttműködőbbé válik a kapcsolat a tehetségigéreték fejlesztésében közreműködő segítő szakemberekkel (logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus).

11. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ NEVELÉSI TEVÉKENYSÉGEK

Az óvoda védő - óvó funkciója valamennyi óvodás gyermekre kiterjed, ezáltal biztosítja az esélyegyenlőséget és az egyenlő bánásmódot.

A GYERMEKVÉDELEM CÉLJA: a családban élő gyermekek védelme, a primer prevenció és a korrekció lehetőségeinek megvalósítása a következő területeken:

- a.) egészségügyi, mentálhigiénés, baleset- és környezetvédelem;
- b.) családgondozás.

11.1. A PEDAGÓGUSOK GYERMEKVÉDELMI FELADATAI

Az óvodavezető feladatai, pedagógiai tevékenységének tartalma:

- Biztosítja, és figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését.
- Koordinálja, ellenőrzi a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat, tevékenységeket.
- Megbízta az óvoda valamely felsőfokú végzettségű óvodapedagógusát a gyermekvédelmi feladatok ellátásával.
- Biztosítja a gyermekvédelmi felelős munkájához szükséges feltételeket (hely, idő, eszközök).
- Közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, a Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerekhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
- A gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén eljárást indít a gyermek lakó-, illetve ennek hiányában tartózkodási helye szerinti illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás meg-

állapítására, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai, pedagógiai tevékenységének tartalma:

- Biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekekről tájékoztatja a gyermekvédelmi felelőst. Rendszeres munkakapcsolatban áll a gyermekvédelmi felelőssel.
- Folyamatosan figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek fejlődését, családi viszonyait.
- Nevelésében szem előtt tartja a primer prevenció elveit.
- Az óvodai nevelési programmal összehangoltan, rendszeresen szervez a szülők részére tájékoztató, ismeretterjesztő, érték- és szemléletmegerősítő, illetve formáló szülői értekezleteket, programokat.
- A gyermekvédelmi felelős és más segítő szakemberek jelzései, információi, valamint saját tapasztalatai alapján munkafeljegyzéseket készít az óvoda hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, beilleszkedési, magatartási, fejlődési nehézséggel és egyéb gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekeiről.
- A hátrányos helyzet, illetve a veszélyeztető okok feltárása érdekében csalátlátogatáson megismeri a gyermek családi környezetét.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekek fejlődését figyelemmel kíséri, más külső segítő szakemberekkel történő együttműködés keretében megtervezi, fejleszti (pótló – korrigáló - helyettesítő nevelés).
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekek családját igyekszik együttműködésre ösztönözni, megnyerni, bevonni az óvoda életébe. Igény szerint támogatja a rászoruló szülőket, gyermekeikkel kapcsolatos problémák kezelésében.

A gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvodapedagógus feladatai, pedagógiai tevékenységének tartalma:

- Figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését.
- Segíti és összehangolja az óvoda pedagógusainak gyermekvédelmi tevékenységét.
- Rendszeresen figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változásokat, és ezekre felhívja az óvodavezető és a pedagógusok figyelmét.
- Gyermekvédelmi munkáját önképzéssel, a szakirodalom tanulmányozásával, valamint lehetőség szerinti továbbképzéssel folyamatosan fejleszti.
- Minden nevelési év elején tájékoztatja a szülőket saját tevékenységéről, feladatairól és arról, hogy milyen problémával mikor és hol kereshetik fel (fogadóóra).
- Fogadóóráin meghallgatással, pedagógiai-családpedagógiai eszközökkel, tanácsadással segít – szülőknek, pedagógus kollégáinak – a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémáik megoldásában.
- Tájékoztatja a szülőket arról, hogy problémáikkal – az óvodán kívül – milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel. Az óvodában a szülők által jól láthatóhelyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények címét, illetve telefonszámát.
- Javaslatot tesz az óvoda általános prevenciós gyermekvédelmi tevékenységére az óvodát körülvevő szociális társadalmi környezet függvényében.
- Tájékozódik a gyermeki személyiséget fejlesztő-korrigáló óvodai gyermekvédelmi programokról, módszerekről, szükség és igény szerint szorgalmazza átvételüket és/vagy adaptációjukat.
- Gyűjti és terjeszti a gyermekvédelemben felhasználható új pedagógiai módszereket, eszközöket, szakirodalmat. Figyelemmel kíséri az e témában meghirdetett pályázatokat és azokat közzéteszi, illetve pályázatot készít és/vagy pályázat készítésében közreműködik.
- Az óvodapedagógusok és más segítő szakemberek jelzései, információi, valamint saját tapasztalatai alapján munkafeljegyzéseket készít az óvoda hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, beilleszkedési, magatartási, fejlődési nehézséggel és egyéb gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekeiről.

- A hátrányos helyzet, illetve a veszélyeztető okok feltárása érdekében csaláslátogatáson megismeri a gyermek családi környezetét.
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az óvoda vezetője indítson eljárást a gyermek lakó-, illetve ennek hiányában tartózkodási helye szerinti illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítására, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében.
- Az anyagi veszélyeztettség, szociálisan hátrányos helyzet enyhítésére a támogatások más formáit is felkutatja, számba veszi a rendelkezésre álló lehetőségeket.
- A gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az óvodavezető értesítse a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekek óvodai fejlődésének, óvodai fejlesztésének (pótló-korrigáló-helyettesítő nevelés) figyelemmel kísérése, az óvodapedagógusokkal, illetve más külső segítő szakemberekkel történő együttműködés keretében.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekek családját igyekszik együttműködésre ösztönözni. Kezdeményezi, hogy vegyék igénybe a nevelési tanácsadó, a gyermekjóléti szolgálat, illetve egyéb segítő intézmény segítségét, szolgáltatásait.
- Minden nevelési év elején az óvodai munkaterv részeként elkészíti az óvoda gyermekvédelmi munkatervét.
- MINDEN ESETBEN A GYERMEKEK ÉRDEKEIT VÉDI, KÉPVISELI.

11.2.A GYERMEKVÉDELMI PROGRAM TARTALMA

Az intézmény gyermekvédelmi programját az óvoda munkaterve tartalmazza.

Az óvodás gyermekek családi helyzetének felmérése

Szemponatok:

- Hátrányos helyzetű gyermekek száma
- Veszélyeztetett gyermekek száma
- Három vagy többgyermekes családban élők száma

- Fogyatékos gyermekek száma
- Csonka családban nevelkedők száma (elvált vagy egyedülálló)

A kapcsolattartás formái, módszerei

Családokkal: - családlátogatás

- fogadóóra
- nyíltnapok
- szülői értekezletek

Szervezetekkel, szervekkel folyó együttműködés:

- Budapest Kőbányai Önkormányzat Családsegítő Szolgálat
- Budapest Kőbányai Gyermekjóléti Szolgálat
- Budapest Kőbányai Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Gyámhivatal
- Kőbányai Gyermekorvosi és Védőnői Szolgálat

11.3. BALESET MEGELŐZÉS FELADATAI

Az óvodavezető feladatai:

A nevelőmunkához szükséges és biztonságos feltételek megteremtése

- Személyi feltételek: a szükséges személyi ellátottság mindenkor biztosítása.
- Tárgyi feltételek: épület, épülettartozékok, berendezési tárgyak, eszközök, felszerelések, biztonsági előírásoknak megfelelő biztosítása, meglétük és állapotuk folyamatos ellenőrzése.
- A spontán és tervezett ellenőrzések során kiemelt figyelmet fordít a „Biztonságos óvoda” szabályzatában rögzített elvárások megtartására.
- Intézkedések kezdeményezése a veszélyforrások megszüntetése érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A tevékenységek biztonságos megszervezéséhez szükséges feltételek biztosítása: balesetmentes eszközök, megfelelő hely és idő.
- A feltételek meglétének folyamatos ellenőrzése.
- Intézkedések kezdeményezése a baleseti források megszüntetése érdekében.
- A tevékenységekkel kapcsolatos szokás – szabályok megtervezése.
- A feladatok és együttműködési formák megbeszélése a technikai személyzettel.

- Szokás – szabályok elsajátíttatása.
- Balesetvédelmi oktatás megtartása és dokumentálása.
- A gyermekek tevékenységeinek folyamatos megfigyelése, ellenőrzése, értékelése.
- Az értékelésből adódó további feladatok meghatározása.

Technikai dolgozók feladatai:

- A környezet higiéniájának biztosítása.
- Az óvoda környezetének, tárgyi eszközeinek állag ellenőrzése.
- Veszélyforrások megszüntetése, szükség esetén jelzése.
- Eszközök előkészítésében való részvétel.
- Egyes tevékenységekkel kapcsolatos szokások, szabályok elsajátításához segítségnyújtás, ellenőrzés óvónői irányítással.
- Felkínált gyermeki tevékenységekhez aktív jelenlétével segítségnyújtás óvónői igény szerint.

12. A NEVELÉSI PROGRAM HATÉKONYSÁGA

Célja: a pedagógiai programban lefektetett elvek meghozzák azokat az eredményeket, amelyek a gyermekek fejlődésében várhatóak.

12.1. AZ ÓVODAI CSOPORTOK ÉS A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

A gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

A nevelési célok eléréséhez szükséges a fejlesztő folyamat ellenőrzése, az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig. Ez magában foglalja egyrészt a gyermek és környezetének, fejlődési jellemzőinek, másrészt az óvodapedagógus nevelői hatékonyságának tudatos nyomon követését.

Pedagógiai programunkban felhasznált diagnosztikai eszközök:

- *Anamnézis lap* szempontjai alapján tájékozódunk a család szociokulturális jellemzőiről, a nevelési légkörről, a leggyakrabban alkalmazott nevelői eljárásokról. Fontos kérdéseket tartalmaz a gyermek korai fejlődésére vonatkozóan.

- **Megfigyelések**, amelyek abban segítik az óvodapedagógust, hogy az óvoda mindennapi életében, a szabad és szervezett foglalkozások alkalmával megfigyelje a gyermek személyiségének sokoldalú jellemzőjét.
- **A fejlettségmérő lapok** a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszik lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig. **Fő területei:** mozgásfejlettség, testséma, a téri tájékozódás, térbeli mozgás fejlettsége, az értelmi fejlettség, a finommotoros koordináció fejlettsége, a nyelvi kifejezőkészség és a gyermek szociális fejlettsége, szociális érettsége.

12.2. SZAKMAI DOKUMENTUMOK

- **Az óvodavezető pedagógiai, működési munkaterve:**

Tervezési időkerete: 1 év

Ez a dokumentum hidat képez a program és az óvodapedagógusok gyermekcsoportokra elkészített terve között.

- **A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési terve**

Tervezési időkerete: folyamatos

- **Az egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai**

Tervezési időkerete: folyamatos

Az ellenőrzés, értékelés, mérés területeit, időintervallumait, módszereit az óvoda

MUNKATERVE TARTALMAZZA.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja
2. Bakonyi Anna: Irányzatok, alternativitás az óvodai nevelés területén (Tárogató Kiadó 1995.)
3. B. Méhes Vera: Montessori pedagógiai rendszere és alkalmazása az óvodában (Nemzeti Tankönyvkiadó Bp, 1995.)
4. B. Méhes Vera: A kreativitás és a szeretet pedagógiája (Óvodai Nevelés 1997/4. 123. oldal)
5. Boldizsár Ildikó: Meseterápia (Magvető Kiadó 2011.)
6. Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban (Dinasztiai Kiadó Bp. 1994.)
7. Dr. Deliné dr. Fráter Katalin - Dóka Jánosné-Tömöriné Oláh Mária: Integrált személyiségfejlesztő program osztatlan óvodai csoportban (Hajdúböszörmény 1993.)
8. Forrai Katalin: Ének az óvodában (Editio Musica Budapest 1991.)
9. Kádár Annamária: Mesepszichológia (Kulcslyuk Kiadó 2012.)
10. Kiss Erika-Szirt Miklósné: Montessori pedagógiája az óvodában (Horizont-2000 Humán Szolgáltató Bt 1992.)
11. Kondacs Mihályné-Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában (Szarvas 1994.)
12. Lépésben a változásokkal I-IV. (Hajdúböszörmény 1992-1995.)
13. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet 1997.)
14. Pereszlényi Éva-Porkolábné Balogh Katalin: Játék-mozgás-kommunikáció óvodai program (Alcius Bt. Bp. 1996.)
15. Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana (Nemzeti Tankönyvkiadó Bp. 1997.)
16. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában (Alex-Typo kiadó 1992.)
17. Porkolábné Dr. Balogh Katalin- dr. Páli Judit-Pintér Éva- Szaitzné Gregorits Anna: Komplex prevenció óvodai program (OKI Bp. 1996.)
18. Dr. Tóthszöllőssyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (Váci Ofszet Kft 1994.)
19. A kompetencia – alapú oktatási programok alkalmazása segédanyagai (suliNOVA közoktatási-fejlesztési és pedagógus továbbképzési kht. 2006.)
20. Óvodai nevelés kompetenciaterület Elméleti Alapvetések (suliNOVA közoktatási-fejlesztési és pedagógus továbbképzési kht. 2006.)
21. Vekerdy Tamás: Kicsikről nagyoknak (Park Kiadó 1996.)

É R V É N Y E S S É G I R E N D E L K E Z É S E K

A „Derűsen, tevékenyen” helyi óvodai pedagógiai program
A "Gyermekek háza" helyi óvodai pedagógiai program érvényességi ideje:

2022. szeptember 1-jétől visszavonásig.

Az óvodai nevelési program módosításának indokai:

- a nevelőtestület többségi indítványára a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján
- jogszabályváltozás
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Az óvodai nevelési program módosításával kapcsolatos előterjesztések előírása:

- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek, döntés a módosítás elfogadásáról.

A helyi óvodai nevelési program nyilvánossága:

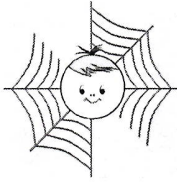
- minden csoportban és a fejlesztőpedagógus szobájában megtalálható
- egy példány az óvodavezető irodájában
- az óvoda honlapján.

A Helyi Pedagógiai Program rendelkezésének érvénybelépéséhez többletkötelezettség nem hárul a fenntartóra.

Budapest, 2022. augusztus 31.

Szigetiné Mezei Gabriella
óvodavezető

KŐBÁNYAI CSODAPÓK ÓVODA

1104 Budapest, Mádi utca 127.

Tel: (06-1) 2603362

SÍP: 550/551

Internet: www.csodapokovoda.hu

email: csodapok.ovoda@gmail.com

OM: 034423

JEGYZŐKÖNYV NEVELŐTESTÜLETI ÉRTEKEZLETRŐL

Az értekezlet helye, időpontja: Kőbányai Csodapók Óvoda
2022.augusztus 31.

Jelenlévők: 15 fő pedagógus a mellékelt jelenléti ív alapján
1 fő Szülői Szervezet képviselője

Szervezet megnevezése: Kőbányai Csodapók Óvoda

Távollévők: 0 fő távollévő pedagógus

Határozatképesség megállapítása: az értekezlet határozatképes

Jegyzőkönyv-vezető: Németh Marcella Jolán tagintézmény vezető

Jegyzőkönyv hitelesítők: Fábiánné Pintér Erzsébet óvodavezető helyettes
Jakabné Lukács Izabella Irén óvodapedagógus

Napirend: Pedagógiai program véleményezése, elfogadása.

Hozzászólások: nem volt hozzászólás

Döntések:

1. Az óvoda nevelőtestülete elfogadja az előzetes megbeszélések alapján egyeztetett Pedagógiai programot.

Határozatok:

1. **2022/2023. nevelési év 4. számú nevelőtestületi határozata:** a Kőbányai Csodapók Óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai programot 100%-os egyetértéssel elfogadja.
2. **2022/2023. nevelési év 3. számú Szülői Szervezet határozata:** a Kőbányai Csodapók Óvoda Szülői Szervezete a Pedagógiai programot 100%-os egyetértéssel elfogadja.

Németh Marcella Jolán
Németh Marcella Jolán

jegyzőkönyv-vezető

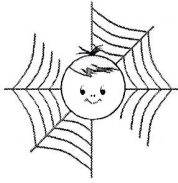
Jakabné Lukács Izabella Irén
Jakabné Lukács Izabella Irén
jegyzőkönyv hitelesítő

Dunai Kamilla

Dunai Kamilla

Szülői Szervezet képviselője

Fábiánné Pintér Erzsébet
Fábiánné Pintér Erzsébet
jegyzőkönyv hitelesítő

KŐBÁNYAI CSODAPÓK ÓVODA

1104 Budapest, Mádi utca 127.

Tel: (06-1) 2603362

SÍP: 550/551

Internet: www.csodapokovoda.hu

email: csodapok.ovoda@gmail.com

OM: 034423

JELLENLÉTI ÍV NEVELŐTESTÜLETI ÉRTEKEZLET

Az értekezlet időpontja: 2022.augusztus 31.

1. ALKALMAZOTTAK

	NÉV	ALÁÍRÁS
1.	Bödös Jánosné Zeke Zsófia Klára	Bödös Jánosné
2.	dr. Ungi Hajnalka	Ungi Hajnalka
3.	Elgesné Péter Márta	Elgesné Péter Márta
4.	Erki Alexandra	Erki Alexandra
5.	Fábiánné Pintér Erzsébet	Fábiánné Pintér Erzsébet
6.	Földes Eszter	Földes Eszter
7.	Gulyás Gáborné	Gulyás Gáborné
8.	Högyes Róbertné	Högyes Róbertné
9.	Jakabné Lukács Izabella Irén	Jakabné Lukács Irén
10.	Mikola Györgyi	Mikola Györgyi
11.	Németh Marcella Jolán	Németh Marcella Jolán
12.	Ördög-Busi Janka	Ördög-Busi Janka
13.	Szalkai Krisztina	Szalkai Krisztina
14.	Szigetiné Mezei Gabriella	Szigetiné Mezei Gabriella
15.	Vágvölgyi Hajnalka Ágnes	Vágvölgyi Hajnalka Ágnes

2. MEGHÍVOTTAK

NÉV	KIT KÉPVISEL?	ALÁÍRÁS
Dunai Kamilla	Szülői Szervezet	Dunai Kamilla